

**SINIF ÖĞRETMENİ ADAYLARININ DEĞERLER
EĞİTİMİ İLE İLGİLİ YETERLİLİKLERİ VE
SAHİP OLDUKLARI METAFORLAR**

Sevgi EKİZ ALPASLAN

Yüksek Lisans Tezi

Temel Eğitim Anabilim Dalı

Doç. Dr. Fatma AĞGÜL YALÇIN

2019

Her hakkı saklıdır.

T.C.
AĞRI İBRAHİM ÇEÇEN ÜNİVERSİTESİ
SOSYAL BİLİMLER ENSTİTÜSÜ
SINIF ÖĞRETMENLİĞİ ANABİLİM DALI

Sevgi EKİZ

SINIF ÖĞRETMENİ ADAYLARININ DEĞERLER
EĞİTİMİ İLE İLGİLİ YETERLİLİKLERİ VE SAHİP
OLDUKLARI METAFORLAR

YÜKSEK LİSANS TEZİ

TEZ YÖNETİCİSİ
DOÇ. DR. Fatma AĞGÜL YALÇIN

AĞRI-2019

TEZ ETİK VE BİLDİRİM SAYFASI

SOSYAL BİLİMLER ENSTİTÜSÜ MÜDÜRLÜĞÜNE

Ağrı İbrahim Çeçen Üniversitesi Lisansüstü Eğitim-Öğretim ve Sınav Yönetmeliğine göre hazırlamış olduğum “Sınıf Öğretmeni Adaylarının Değerler Eğitimi İle İlgili Yeterlilikleri Ve Sahip Oldukları Metaforlar” adlı tezin tamamen kendi çalışmam olduğunu ve her alıntıya kaynak gösterdiğimi taahhüt eder, tezimin kağıt ve elektronik kopyalarının Ağrı İbrahim Çeçen Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü arşivlerinde aşağıda belirttiğim koşullarda saklanmasına izin verdiğimi onaylarım.

Lisansüstü Eğitim-Öğretim yönetmeliğinin ilgili maddeleri uyarınca gereğinin yapılmasını arz ederim.

Tezimin tamamı her yerden erişime açılabilir.

17.06.2019

Sevgi EKİZ ALPASLAN

T.C.
AĞRI İBRAHİM ÇEÇEN ÜNİVERSİTESİ
SOSYAL BİLİMLER ENSTİTÜSÜ

TEZ KABUL VE ONAY TUTANAĞI
SOSYAL BİLİMLER ENSTİTÜSÜ MÜDÜRLÜĞÜNE

Doç. Dr. Fatma AĞGÜL YALÇIN danışmanlığında, Sevgi EKİZ ALPASLAN tarafından hazırlanan bu çalışma 17/06/2019 tarihinde aşağıdaki jüri tarafından. Temel Eğitim Anabilim Dalı'nda Yüksek Lisans tezi olarak kabul edilmiştir.

Başkan : Doç. Dr. Zübeyir SALTUKLU **İmza:**

Jüri Üyesi : Prof. Dr. Mehmet YALÇIN **İmza:**

Jüri Üyesi : Doç. Dr. Fatma AĞGÜL YALÇIN **İmza:**

Yukarıdaki imzalar adı geçen öğretim üyelerine ait olup;

Enstitü Yönetim Kurulunun .../.../201.. tarih ve / nolu kararı ile onaylanmıştır.

.... / /

Doç. Dr. Alperen KAYSERİLİ
Enstitü Müdürü

İÇİNDEKİLER

ÖZET.....	vi
ABSTRACT	viii
ÖNSÖZ.....	x
KISALTMALAR VE SİMGELER DİZİNİ	xi
TABLolar DİZİNİ	xii
1. GİRİŞ	1
1.1. Değer Kavramı	1
1.2. Değerlerin Kazanımında Aile.....	3
1.3. Okulda Değerler Eğitimi.....	4
1.4. Bazı Ülkelerdeki Kök Değerler ve Ülkemizdeki Kök Değerler.....	6
1.5. Değerler Eğitiminde Öğretmenin Rolü	8
1.6. Metafor Kavramı.....	11
1.7. Değerler Eğitimine ve Metaforlara Yönelik Yapılan Araştırmalar:	12
2. YÖNTEM	24
2.1 Araştırmanın Amacı Ve Önemi	24
2.2. Araştırma Yöntemi.....	24
2.3. Araştırma Grubu.....	24
2.4. Veri Toplama Araçları.....	24
2.5. Veri Analizi	25
3. BULGULAR.....	28
3.1. Nicel Bulgular	28
3.2. Nitel Bulgular.....	29
4. SONUÇ, TARTIŞMA VE ÖNERİLER.....	55
5. KAYNAKÇA.....	67
Ek 1 - Öğretmen Adayları Değerler Eğitimi Yeterlik Ölçeği.....	80
Ek 2 - Yazılı Görüş Formu	81
Ek 3 – Metafor	82
7. ÖZGEÇMİŞ	83

ÖZET

YÜKSEK LİSANS TEZİ

SINIF ÖĞRETMENİ ADAYLARININ DEĞERLER EĞİTİMİ İLE İLGİLİ YETERLİLİKLERİ VE SAHİP OLDUKLARI METAFORLAR

Tez Danışmanı: Doç. Dr. Fatma AĞGÜL YALÇIN

2019, 83+ix

Jüri: Prof. Dr. Mehmet YALÇIN

Doç. Dr. Zübeyir SALTUKLU

Bu çalışma, sınıf öğretmeni adaylarının değerler eğitimi ile ilgili yeterliklerini ve sahip oldukları metaforları belirlemek amacıyla yapılmıştır. Çalışmada karma araştırma deseni kullanılmıştır. Uygunluk örnekleme yönteminin kullanıldığı çalışmanın örneklemini sınıf öğretmenliği programına kayıtlı birinci, ikinci, üçüncü ve dördüncü sınıflardan 129 kadın öğretmen aday ve 81 erkek öğretmen adayından oluşmaktadır. Veri toplama aracı olarak Lowe (2013) tarafından geliştirilen ve Türkçe'ye uyarlanan değerler eğitimi yeterliliği ölçeği kullanılmıştır. Ayrıca öğretmen adaylarının değerler ve değerler eğitimi ile ilgili görüşlerini belirlemek amacıyla beş sorudan oluşan yazılı görüş formu kullanılmıştır. Ayrıca yazılı bir form kullanılarak öğretmen adaylarının değer kavramı ile ilgili metaforları tespit edilmeye çalışılmıştır. Çalışmadan elde edilen nicel veriler istatistiksel yöntemler kullanılarak analiz edilirken, nitel bulgular betimsel ve içerik analizi yaklaşımları kullanılarak analiz edilmiştir. Analizler sonucunda sınıf öğretmenliği adaylarının değerler eğitimi öz yeterliklerinin ortalamasının üzerinde olduğu ve değerleri kazandırmaya yönelik etkinliklerde kendilerini yeterli gördükleri belirlenmiştir. Ayrıca adaylarının değerler eğitimi öz yeterliliklerinin kadın öğretmen adayları lehine anlamlı düzeyde erkeklerden daha yüksek olduğu ve sınıf düzeyleri dikkate alınarak yapılan analiz de ise birinci sınıflar lehine istatistiksel olarak anlamlı derecede fark olduğu tespit edilmiştir.

Çalışmanın nitel bulguları öğretmen adaylarının dikkate değer oranda değerler eğitimini, insanı insan yapan özelliklerin öğretilmesi ve kazandırılması gereken iyi davranışlar eğitimi olarak algıladıklarını göstermektedir. Adaylarının büyük bir oranının ilköğretim programında değerler eğitime yönelik kazanım ve etkinlikleri incelemedikleri ve bilgi sahibi olmadıkları belirlenmiştir. Öğrencilere kazandırılmasını gerekli gördükleri değerler incelendiğinde saygı, dürüstlük, sevgi, sorumluluk, hoşgörü, merhamet, güzel ahlak, vatanseverlik, yardımseverlik, öz güven, nezaket gibi değerler olduğu tespit edilmiştir. Yine çalışmada öğretmen adaylarının çoğunluğunun lisans eğitiminin teorik olması ve uygulama yapılmamasından şikayetçi olduğu ve lisansta değerler eğitime yönelik bir ders almamaları nedeniyle öğrencilere değerleri kazandırabilmek için aldıkları eğitimi yeterli görmedikleri de ulaşılan sonuçlar arasındadır.

Öğretmen adaylarının değer kavramına yönelik metaforik algılarının incelenmesi sonucunda adayların değerleri içinde yaşadıkları toplumu belirleyen ve toplum için faydalı yararlı bir unsur olarak algıladığı, toplumun dengesini sağlayan ve yaşam kadar temel olan bir unsur olarak gördükleri belirlenmiştir.

Anahtar kelimeler: değer, değerler eğitimi, öğretmen eğitimi, değer metaforu

ABSTRACT

MASTER’S THESIS

Primary Pre-Service Teachers’ Qualifications of Values Education and the Metaphors They Have

Tez Danışmanı: Doç. Dr. Fatma AĞGÜL YALÇIN

2019, 83+ix

Jüri: Prof. Dr. Mehmet YALÇIN

Doç. Dr. Zübeyir SALTUKLU

This study was carried out to determine the primary teacher candidates’ qualifications of values education and the metaphors they had. In the study, it was used mixed-method research design. The sample of the study, in which the availability based sampling method was used, consisted of 129 female and 81 male pre-service primary teachers from the first, second, third and fourth classes enrolled in the primary teacher training program. As the data collection tool, the values education qualification scale developed by Lowe (2013) and adapted to Turkish was used. In addition, a written opinion form consisting of five questions was used to determine pre-service teachers’ opinions of values and values education. Moreover, by using a written form, it was aimed to determine the candidates’ metaphors of the concept “value”. While the quantitative data of the study were analyzed using statistical methods, the qualitative data were analyzed using descriptive and content analysis approaches. It was found that the teacher candidates’ self-efficacy of values education was above the average and they saw themselves sufficient at gaining values. As another finding, it was determined that candidates' self-efficacy of values education were statistically higher in favor of female teacher candidates, and the analysis conducted by considering grade level showed there was a statistically significant difference in favor of first graders.

The qualitative findings of the study showed that the majority of teacher candidates perceived the values education as training good behaviors aiming to teach the essential characteristics of being human being. It was determined that a large part of the candidates did not study and not have the knowledge about values education included in primary teacher training curriculum. As ones necessary to make students acquire, the candidates considered the values such as respect, honesty, love, responsibility, tolerance, compassion, good morality, patriotism, benevolence, self-confidence, and courtesy. Again, it was found that the majority of the candidates complained about the fact that the teacher training education was predominantly theoretical and did not include the practice of teaching values. One of the findings of the study was the fact that they perceived themselves inadequate on teaching values, due to not taking a particular course devoted to gain the values. The candidates' metaphorical perceptions of values education demonstrated they considered the values a useful element for the society and determining the society in which the individuals live, and a fundamental factor that provides social stability and the substantial as well as life itself.

Key words: values, values education, teacher training, value metaphor

ÖNSÖZ

Yüksek Lisans tezi olarak hazırlanmaya çalışılan bu araştırmanın konusu sınıf öğretmeni adaylarının değerler eğitimi ile ilgili yeterlilikleri ve sahip oldukları metaforlardır. Bilindiği gibi çocuk için en önemli rol modellerden biri sınıf öğretmenleridir. Ayrıca öğretmenlerin model olma dışında öğrencilere değerler eğitimini yaşattığı bir sınıf ortamı oluşturması ve sınıfın demokratik, hoşgörülü, saygı ve sevgi çerçevesinde düşüncelerinde özgürlükçü, vatan ve millet sevgisini barındıran bir sınıf oluşturması gerekir. Bu nedenlerle araştırma da çocuklar için önemli olan öğretmenin değer eğitiminde yeterliliklerinin olması gerektiğini düşünerek çalışmayı sınıf öğretmenleri ile yürütmeyi tercih ettik.

Tez çalışmamın tüm araştırmalarında her türlü bilimsel desteğini, bilgi ve tecrübeleriyle değerli katkılarını esirgemeyen ve şahsıma değerli vakitlerini ayırdığı için danışman hocam Doç. Dr. Fatma AĞGÜL YALÇIN'a teşekkürlerimi bir borç bilirim.

Tüm yüksek lisans eğitimim boyunca beni yalnız bırakmayan, desteklerini esirgemeyen varlıklarından güç aldığım biricik annem Zeynep EKİZ ve biricik babam Muzaffer EKİZ'e çok teşekkür ederim. Her yorulduğumda beni motive eden sevgili eşim Halil ALPASLAN'a çok teşekkür ederim. Sevgilerimi sunarım.

Sevgi EKİZ ALPASLAN

Ağrı 2019

KISALTMALAR VE SİMGELER DİZİNİ

%	: Yüzde
Ed.	: editör
f	: Frekans
MEB	: Milli Eğitim Bakanlığı
N	: Sayı
p	: Önem Değeri
S	: Sayı
Sd	: Serbestlik Derecesi
TDK	: Türk Dil Kurumu
UNESCO Organization	: United Nations Educational, Scientific and Cultural

TABLÖLAR DİZİNİ

Tablo 1 - Öğretmen adaylarının değerler eğitimi öz yeterliliklerinin cinsiyete göre farklılık gösterip göstermediğini belirlemek için yapılan Mann Whitney-U testi sonuçları.....	28
Tablo 2- Öğretmen adaylarının değerler eğitimi öz yeterliliklerinin sınıf düzeylerine göre hesaplanan ortalama ve standart sapma değerleri.....	28
Tablo 3- Öğretmen adaylarının değerler eğitimi öz yeterliliklerinde sınıf düzeyleri açısından istatistiksel olarak anlamlı bir fark olup olmadığını belirlemek amacıyla yapılan Anova testi sonuçları.....	29
Tablo 4- Öğretmen adaylarının değerler eğitiminin anlamı ile ilgili görüşleri.....	29
Tablo 5- Öğretmen adaylarının ilköğretim programında değerler eğitimi ile ilgili kazanım ve etkinlikleri inceleyip incelemedikleri ve bilgi sahibi olma durumları ile ilgili görüşleri.....	32
Tablo 6- Öğretmen adaylarının ilköğretimde öğrencilere kazandırılması gerektiğini düşündükleri değerler.....	33
Tablo 7- Öğretmen adaylarının aldıkları lisans eğitimini öğrencilere değerleri kazandırmak için yeterli görüp görmedikleri ile ilgili görüşleri.....	35
Tablo 8- Öğretmen adaylarının aldıkları lisans eğitimini öğrencilere değerleri kazandırmada yeterli görmemelerinin nedenleri ile ilgili görüşleri.....	35
Tablo 9- Öğretmen adaylarının ilköğretim öğrencilerine kazandırılmasının zor olduğunu düşündükleri değerler ile ilgili görüşleri.....	36
Tablo 10- Öğretmen adaylarının ilköğretim öğrencilerine değerlerin kazandırılmasının önündeki zorluklar ile ilgili görüşler.....	37
Tablo 11- Öğretmen adaylarının değer kavramına yönelik oluşturdukları metaforlar.....	38
Tablo 12- Öğretmen adayları tarafından değer kavramına yönelik oluşturulan metaforlar ve metafora ait tema.....	41
Tablo 13- Öğretmen adayları tarafından değer kavramına yönelik oluşturulan metaforlar ve metafora ait tema.....	43

Tablo 14- Öğretmen adayları tarafından değer kavramına yönelik oluşturulan metaforlar ve metafora ait tema	44
Tablo 15- Öğretmen adayları tarafından değer kavramına yönelik oluşturulan metaforlar ve metafora ait tema	46
Tablo 16- Öğretmen adayları tarafından değer kavramına yönelik oluşturulan metaforlar ve metafora ait tema	47
Tablo 17- Öğretmen adayları tarafından değer kavramına yönelik oluşturulan metaforlar ve metafora ait tema	48
Tablo 18- Öğretmen adayları tarafından değer kavramına yönelik oluşturulan metaforlar ve metafora ait tema	48
Tablo 19- Öğretmen adayları tarafından değer kavramına yönelik oluşturulan metaforlar ve metafora ait tema	53
Tablo 20- Öğretmen adayları tarafından değer kavramına yönelik oluşturulan metaforlar ve metafora ait tema	53
Tablo 21- Öğretmen adayları tarafından değer kavramına yönelik oluşturulan metaforlar ve metafora ait tema	54

1. GİRİŞ

Teknolojinin gelişmesiyle birlikte toplumda sosyal, kültürel, ekonomik unsurlar, görsel ve işitsel araçlarda hızlı bir değişim içine girmiştir. Bu değişim insanların yaşamını kolaylaştırmanın ve bilgi paylaşımının artırmanın yanında ülke sınırlarlarını ortadan kaldırarak kültürler arasında daha yoğun bir etkileşim olmasını sağlamaktadır. Bu etkileşimin kültürel ve ahlaki anlamda yozlaşma gibi bazı olumsuzlukların artması gibi bir sonucu vardır. Toplumsal gelişimle birlikte aile yapısının değişmesi, annelerin de çalışma hayatının içinde yer alması çocuğun nisbeten evde ve aile ile geçirdiği zamanın azalmasına neden olmaktadır. Tüm bu olumsuzlukların önüne geçilebilmesi için bireylerin insan olma ve bir arada yaşamanın gereği olan değerlere sahip olması gerekir (İşcan, 2007).

Özgüven (1994) değerlerin kavramsal olarak üzerinde çok durulan bir konu olmasına rağmen, değer kavramının yeterince açıklığa kavuşturulamadığını belirtmektedir. Ona göre davranış bilimciler ve sosyal psikologlar değerlerin bireysel tutum ve davranışları, bilişsel süreçleri etkilediğini, toplumun kültürel kalıplarıyla etkiletişimde bulunduğunu, onları yansıttığını kabul etmektedirler ve bireylerin davranışları dolaylı ya da dolaysız olarak değerler tarafından yönlendirilmektedir (akt. Aladağ ve Kuzgun, 2015).

Günlük yaşantımız içinde farkında olarak veya farkında olmaksızın kendi koyduğumuz ölçütlere göre belirli ifadelerle çeşitli değerlendirmeler yaparız. Bireylerin bir şeyler hakkında yargıya varmasını sağlayan değerler felsefi kavramların içinde yer almış, üzerine tartışmalar yapılmış, ahlaki ilkeler ve inançlarla ilişkilendirilmiştir (Akbaba Altun, 2003).

1.1. Değer Kavramı

Türk Dil Kurumu'na göre değer kelimesinin çeşitli anlamları vardır. Bunlar;

- Bir şeyin önemini belirlemeye yarayan soyut ölçü, bir şeyin değdiği karşılık, kıymet
- Bir şeyin para ile ölçülebilen karşılığı, bedel, kıymet, paha
- Üstün nitelik, meziyet, kıymet
- Üstün, yararlı nitelikleri olan kimse

- Kişinin isteyen, gereksinim duyan bir varlık olarak nesne ile bağlantısında beliren şey
- Bir ulusun sahip olduğu sosyal, kültürel, ekonomik ve bilimsel değerlerini kapsayan maddi ve manevi öğelerin bütünü olarak tanımlanmaktadır (TDK, 2019).

Değerler, bireylerin düşünce ve duygu dünyalarını toplumsal ve kültürel normlara dayalı olarak ortaya koymasındır (Çağlar, 2005). Değer hayata bakış açımızı ve amaçlarımızı belirleyen, aldığımız kararları etkileyen, inançlarımızı yansıtan ve prensiplerimizi oluşturan bir tercihtir (Baloğlu ve Balgalmış, 2005). Değerler bireyin toplum tarafından kabul görmesini sağlayan ve sosyal dayanışma ortamı oluşturan kavramlardır (Aktürk, 2012).

Değerler davranışlarımıza yön veren, toplumun birarada olmasını sağlayan, neyin iyi, doğru neyin kötü ve yanlış olduğu konusundaki yargılarımız olup yaşam biçimimize ve mesleğe bakış açımızı oluşturan yapı taşlarından birdir (Oğuz, 2012; Pekdoğan ve Korkmaz, 2017).

Değerler bireylerin birbirleriyle iletişim kurmasını, toplumsal olaylarda rol almasını, sorun çözmesini ve tecihde bulunmasını sağlayan yapılardır (Çalışkur ve Aslan, 2013). Aynı zamanda değerler bir davranışın veya herhangi bir şeyin tercih edilebilir olup olmadığı ile ilgili inançlardır (Rokeach, 1973).

İnsan davranışları bir takım değerlere dayanarak gerçekleşir. Değerlerle davranışlar arasında sıkı bir ilişki vardır. Yani davranışları anlamlandırmak, bir olayın arka planını, olay içerisindeki bireylerin tutum ve davranışlarını anlamak istiyorsak, yönlendirme, rehberlik fonksiyonu da olan değerleri belirlemek ve anlamak gerekir (Okumuş, 2010).

Değerler davranışlara rehberlik eden prensipler ve temel inançlar yanında belirli eylemlerin iyi olup olmadığını yargılamak için kullanılan standartları gösterir. Bireylerin sahip oldukları değerler onların hayata bakış açıları ve karakterleri üzerinde etkilidir. Çocuklar değerleri yaşamlarının ilk yıllarında öğrenmeye başlarlar. Bu öğrenme süreci ailede başlayıp medya, arkadaşlar, oyun grupları, bakıcılar ve çevre ile devam eder. Çocuklar okula başladıklarında o zaman kadar kazandıkları değerlerden farklı değerler ile karşılaşır. Okulların ise hem çocuğun o zaman kadar kazandığı iyi değerleri devam ettirmesi hem de toplumda önemli görülen değerleri

kazandırabilmesi için öğrencilere yardımcı olabilmesi gerekir (Halstead ve Taylor, 2000).

Değerler, insanların yaşam amaçlarını ve ideal davranış tarzlarını, toplum, sınıf ve insan açısından taşıdıkları önemi belirleyen inançlar, ödül ve cezaların dayanağı, değerlendirici ve hüküm verici yönüyle davranışlara çok yönlü yaklaşan, insan davranışlarının niteliğini ortaya çıkarabilmek için kullanılan soyut bir ölçü, insanların her konuda başvurması gereken bir kriterlerdir (Balcı, 2008).

Değerler birbirinden kesin çizgilerle ayrılamayan, değişkenlik özelliğine sahip yapılardır. Değerler kalıtsal olmayıp zaman içerisinde değişmektedir. Kuşaktan kuşağa sosyal rollerle aktarılan, aile, yakın çevre, yazılı ve görsel materyallerden taklit veya model alma yoluyla öğrenilen yapılardır (Aral, 2008).

1.2.Değerlerin Kazanımında Aile

Bireylerin değer kazanımının en hızlı ve etkili olduğu, karakter değişiminin en hızlı gerçekleştiği dönem çocukluk dönemi olup bu dönemin en uzun zaman dilimi aile içerisinde gerçekleşmektedir. Kişilik gelişiminin hayat boyu devam eden bir olgu olduğunu genel anlamda kabul edilmekle birlikte çocukluk dönemlerinde ailede alınan eğitimin temel oluşturduğu hemen herkes tarafından kabul edilmektedir (Kaymakcam ve Meydan, 2014).

Çocuğun vicdanı aile büyüklerinin kurallarıyla şekillenir. Aile iynin, doğrunun, güzelin fark edilmesinde ve ortak bir yaşam süreci içerisinde öğrenilip içselleştirilmesinde etkili bir kaynaktır (Hökelekli, 2011).

Aile ve yakın çevre ile iletişime girdikçe değerler ile ilgili deneyimleri artan çocuğun iyi, kötü, doğru ve yanlışla ilgili yargıları da oluşmaya başlar. Dolayısıyla ailenin bilinçli ve sağlıklı olması toplumun geleceğinin teminatıdır. Temellerinin ailede atıldığı değerler okulda pekiştirilir, geliştirilir. Ailede kazandırılan değerlerin okulda desteklenmemesi değerlerin içselleştirilmesini engelleyerek gelecek nesillere aktarılmasını engeller. Bu da toplumun bir ve beraber olmasının önüne geçerek sorunların giderek artmasına neden olur (Aydın ve Akyol Gürler, 2012).

Suppes'e göre eğitim değer aktarım işlevine sahip olup, onları sürdürülebilir kılar ve yeni değerler yaratır (Akt: Çetin ve Balanuye, 2015). Bu bağlamda eğitim kurumlarının rolü ön plana çıkmakta olup, toplumu ayakta tutan değerleri korumak, sürdürmek ve aktarmak eğitim kurumlarının başlıca görevlerindendir (Gürhan, 2017).

Bu görevi yerine getirirken ailelerin de beklentileri göz önüne alınmalıdır. Çünkü okullarda değer eğitiminde başarının elde edilebilmesi ailelerin önemli gördükleri değerler ile öğretim programında yer alan değerlerin tutarlı olmasına bağlıdır. Ailelerin değer tercihlerinin belirlenmesi ve bu tercihlerin okulun kazandırmayı önemli gördüğü değerlerin uyumlu olması toplumun, birliği, beraberliği ve geleceğin inşası için büyük bir öneme sahiptir. Çünkü aile üyelerinin değer yönelimlerinin uzun zaman dönemlerini kapsadığı, toplumda ve evdeki yaşamı düzenlediği ve karşılıklı ilişkileri etkilediği dikkate alındığında toplumsal süreklilik açısından ailenin değerlerinin tespiti önem arz etmektedir (Yiğittir, 2010; Selvitopu, Bora ve Taş, 2014).

White ve Matawie (2004), ailenin değer yapısının, çocuğun değer kazanma sürecinde ilk basamak olduğunu, ailenin sahip olduğu değerlerin çocuğun değerlerini büyük oranda yordadığını belirtmektedir (akt. Selvitopu, Bora ve Taş, 2014). Ayrıca çocukların tutum ve değerleri öğrenirken aileleri model aldığı, ebeveynlerin çocuklara değer kazandırmadaki etkisi dikkate alındığında günümüz teknoloji çağında çocukların değer erozyonundan korunması için ailelerin sorumluluklarının daha da arttığı açıktır (Hökelekli ve Gündüz, 2007; Whitbeck ve Gecas, 1998). Dolayısıyla okulların değer kazandırmada başarılı olabilmesi için ailelerin de çocuklarına olumlu değerleri kazandırmak ve okulda kazanılanları pekiştirmek için özen göstermesi gerekir.

1.3.Okulda Değerler Eğitimi

Günümüz koşullarında birçok insan akademik başarının terk başına yeterli olmadığı, bilgili bir birey olmanın başarılı ve mutlu bir birey olmak için yeterli olmadığı, sosyal yaşamda da başarılı olmayı sağlayacak özelliklerin, hayata dair karar alma bilinci, özgüven, dürüstlük gibi değerlerin bireye kazandırılacak en önemli değerler olduğu (Aydın, 2010) konusunda hemfikirdir. Birey bir bütün olarak değerlendirilmekte, insanı insan yapan özelliklerin geliştirilmesine çaba harcanmaktadır. Atomu parçalayacak güce sahip beynin, değer yoksunu olması milyonlarca insanın bir anda ölümüne sebep olabilecek bir insan haline getirebilir. Nitelikli bir değerler eğitimi ile toplumun gelişmesine katkı sağlanacağı açık olup bu alanda yapılan çalışmalar giderek artmaktadır.

Vincent (2003) son otuz yılda genç kuşak içerisindeki ahlaki çöküşün arttığını belirtmiştir. Günümüzde, bilgi temelli ekonomi toplumunda öne çıkarılan en önemli nokta, bireylerin bilgi yönünden donanımlı hale gelmeleridir. Bu durum, eğitim sürecinde ne yazık ki, çoğu zaman akademik başarıya ve sınavlara aşırı derecede odaklanmaya ve değer aktarımının ihmal edilmesine sebep olmaktadır (Selvitopu, Bora ve Taş, 2014). Ayrıca günümüz koşullarında gençlerin içinde bulundukları sosyal çevrenin değişmesi, bu çevreyi etkileyen uyaranların farklılaşması, bireyler arasındaki saygı eksikliği gibi nedenler yakından ilişkilidir. Toplumun sağlıklı ve birlikte gelecek nesillere aktarılabilmesi için toplumu oluşturan bireylerin karakter ve ahlak yapılarının bunu başarabilecek nitelikte olması gerekir. Çocukluktan itibaren bireylerin toplumun uyumunu, birliğini ve gelişimini sağlayacak değerlerle yoğrulması ve bunları davranışlarında gösterebilecek şekilde içselleştirmesi gerekir. Değerler toplumu ayakta tutan dinamikler olup, değerler sistemini yitirmiş bir toplum en güçlü sosyal kontrol arasını da yitirmiş demektir (Erkuş, 2012). Toplumun iyi yönde ilerleyebilmesinin de okullarda verilen değerler eğitiminin niteliği ile yakından ilişkili olduğu söylenebilir (Güçlü, 2015). Okul, bireyleri sosyalleştiren ve hayata hazırlayan en önemli kurumlardan biri olup aynı zamanda değer yaratan ve mevcut değerleri yeni nesillere aktaran bir role de sahiptir (Selvitopu, Bora ve Taş, 2014).

Eğitim genel olarak, belirlenen amaçlar doğrultusunda bireylere belirli kişisel ve sosyal bağlamda bilgiler, beceriler, değerler ve tutumlar kazandırma sürecidir. 1739 numaralı Milli Eğitim Temel Kanunu incelendiğinde Türk Milli Eğitimi'nin genel amaçları arasında “milli, ahlaki, insani, manevi ve kültürel değerleri benimseyen, beden, zihin, ahlak, ruh ve duygu bakımlarından dengeli ve sağlıklı şekilde gelişmiş bir kişiliğe ve karaktere, geniş bir dünya görüşüne sahip, insan haklarına saygılı kişiler yetiştirmek” amaçlarının da olduğu görülmektedir. Eğitimin toplumsal yönü dikkate alındığında, öğrencilerin toplumda sağlıklı bireyler olmaları onları bir bütün olarak (zihinsel, sosyal, psikolojik, ahlaki, duygusal) eğitmek anlamına gelir. Eğer eğitim, günümüzde yaygın olduğu haliyle sadece bilişsel olursa, işlevini yerine getiremez ve eksik kalır. Böylece, duyuşsal eğitimin incelenmesinin hem eğitimin gelecekteki yönünün ortaya koyması, hem de gelecek için eğitim programı geliştirilmesinde yardımcı olması beklenir (Bacanlı, 2006).

Değerler eğitimi, çocukların ve gençlerin pozitif değerleri keşfedip geliştirmeleri ve kendi potansiyellerine göre ilerlemeleri için yürütülen eğitimsel gayretler olarak tanımlanmaktadır (UNESCO 2010). Değer eğitimi, toplumsal düzenin sağlanmasında çok önemlidir. Toplum içinde hayat süren insanları değerler ve kanunlar bir arada tutar.

Değerler eğitimi farklı isim ve yöntemlerle günümüzde Asya, Avrupa, Avustralya, Amerika Birleşik Devletleri ve Latin Amerika'da uygulanan daha çok duyuşsal alana yönelik eğitimi ifade etmektedir. Uluslararası alanda ahlak eğitimi, karakter eğitimi, etik eğitimi, kişisel ve toplumsal eğitim, vatandaşlık eğitimi, kamu eğitimi, dini eğitim, moraloji ve demokratik eğitim gibi farklı isimler altında değerler eğitimi yürütülmektedir (Meydan, 2014).

Ülkemizde değerler eğitimine sosyal bilgiler öğretim programında daha fazla yer verilmiş olup programda, adalet, dostluk, dürüstlük, öz denetim, sabır, saygı, sevgi, sorumluluk, vatanseverlik, yardımseverlik değerlerini kazandırmaya yönelik düzenlemeler bulunmaktadır (MEB, 2018).

Son yıllarda değer eğitiminde okulun rolünün daha da önemli olduğu fikri yaygınlaşmaktadır. Okullarda verilen değer eğitimi ile öğrencilerin olumsuz davranışlarında azalma ve öğretimin kalitesinde artma gibi pozitif katkılarıyla okula da faydaları olduğu belirlenmiştir (Selvitopu, Bora ve Taş, 2014).

Akademik açıdan başarılı ve teme insani değerleri benimsemiş bireyleri yetiştirme amacına sahip olan okulların bu amacı gerçekleştirebilmesi için aile ve okulun işbirliği içinde çocukları izlemeleri, ilgileri, tercihleri, değerleri ve ihtiyaçlarını dikkate alarak uygun öğrenme ve öğretme ortamı sunarak çocukların değerleri içselleştirmesini sağlamalıdır (Ekşi, 2003; Selvitopu, Bora ve Taş, 2014).

1.4.Bazı Ülkelerdeki Kök Değerler ve Ülkemizdeki Kök Değerler

Değerler eğitimi birçok ülkenin eğitim politikalarında yer almakta olup bizim ülkemizde de Cumhuriyetin ilk yıllarından itibaren eğitim sistemimiz, vatandaş yetiştirme ve toplumsal değerlerin geliştirilmesi yönünde önemli adımlar atılmış ve 2000'li yıllardan sonra da bu alanda yapılan çalışmalarda artma olmuştur. Ülkemizde değerler eğitimi ile ilgili çalışmaların 2000'li yıllardan sonra arttığı söylenebilir. Değerler eğitimi genel eğitim programlarını oluşturan temel ögeler arasında tanımlanmaktadır (Gür, Koçak, Şirin, Şafak ve Demircan, 2015). Milli Eğitim

Bakanlığı Talim Terbiye Kurulu Başkanlığı 2010 yılında 08.09.2010 tarih 6312 sayı ile valiliklere ve tüm ilk ve orta dereceli okullara; ders içi ve ders dışında, değerler eğitime yönelik faaliyetlerin gerçekleştirilmesi ile ilgili bir genelge yollamıştır ve bu genelgede değerler eğitiminin kapsamı şu şekilde ifade edilmiştir: “Toplumsal hayatı oluşturan, insanları birbirine bağlayan, gelişmeyi, mutluluğu ve huzuru sağlayan, risk ve tehditlerden koruyan ahlaki, insani, sosyal, manevi değerlerimizin tüm bireylere kazandırılmasında en önemli etken eğitimidir. Bu kazanımlarımızın öğrencilerimize aktarılması da değerler eğitimi oluşturmaktadır” (MEB, 2010).

Değerler eğitime ilişkin çalışmaların çıkış noktası 1920’li yıllarda Amerika’da başlayan karakter eğitim çalışmalarıdır. Değerler eğitimiyle ilgili çalışmalar 1970’li yılların ortalarından sonra yayılmaya başlamış ve pek çok şehirde okulların kendi değerler eğitimi programlarını oluşturmuşlardır (Pekdoğan ve Korkmaz, 2017; Sapsağlam, 2016). Her toplumun kendine özgü değerleri vardır. Dolayısıyla topluma faydalı ve uyumlu bireylerin yetişmesi ise okullarda toplum için önemli olan değerlerin merkeze alındığı bir değer eğitim sisteminin kullanılması ile mümkündür.

Bazı ülkelerin eğitim programlarında belirledikleri ortak değerler vardır. Bu değerler aşağıdaki gibi sunulabilir (Ulusoy ve Dilmaç, 2018; Katılmış, 2010).

Türkiye	Adil olma, bağımsızlık, barış, bilimsellik, çalışkanlık, duyarlılık, dürüstlük, eşitlik, hoşgörü, özgürlük, sevgi, saygı, sorumluluk, misafirperverlik, temizlik, vatanseverlik, yardımseverlik, aile birliğine önem verme
Yeni Zelanda	Doğruluk, itaat etme, başkalarını düşünme, dürüstlük, saygı, sorumluluk, iyi kalplilik, görev, merhamet,
Avustralya	Tarafsızlık, gerçeğe saygı, akıl yürütmeye saygı, adalet, eşitlik, özgürlük, başkalarının iyiliğini düşünme, çeşitliliği kabul etme
ABD	Özgürlük, gizlilik/mahremiyet, doğruluk, hukukun üstünlüğü, insan onuru, adalet, sadakat, eşitlik, dürüstlük, çeşitlilik, otoriteye saygı
İngiltere	Doğruluk, adalet, dürüstlük, öz güven, saygı sorumluluk, hakkaniyet ve farklılıklara saygı

Japonya	Adalet, topluma saygı, doğaya saygı, büyüklere saygı, ebeveyne saygı, çalışkanlık, cesaret, içtenlik, özgürlük, düzen, nezaket, kibarlık, alçak gönüllülük, millet sevgisi, vatan sevgisi ve diğer kültürlerle saygı
----------------	--

1.5.Değerler Eğitiminde Öğretmenin Rolü

Günümüzde azalan sosyallik, insan ilişkilerindeki sevgi ve saygının azalması ve bunlara bağlı olarak artan şiddet olayları nedeniyle değerler eğitimi oldukça önemli hale gelmiştir. Bunun eğitimi her ne kadar ailede başlasa da kalıcı hale gelmesini sağlamakta önemli bir pay öğretmenlere düşmektedir. Öğretmenler değerler eğitimi programlarının etkili bir şekilde uygulanmasında anahtar rolündedir (Chang ve Munoz, 2006). Ancak öğretmenlerimiz öğretim programını aktarmak gibi akademik öncelikler nedeniyle çoğu zaman öğrencilerin ahlaki gelişimini destekleme konusunda çok istekli görülmemektedir. Bunun başlıca nedenleri arasında ahlak eğitimi ya da değerler eğitimi konusunda kendilerinden beklenenlerin ne olduğunun yeterince anlaşılır olmamasıdır (Halstead, 1996).

İlköğretim dönemi, bir çocuğun hayatında değişikliklerin, sosyalleşmenin, öğrenmenin başladığı önemli evrelerdendir. Çocuklar bu dönemde kişilik ve değer kazanımı yönünden önemli süreçlerden geçerler. Bu süreçte birçok etmen söz konusudur. Okul, aile, öğretmen ve yöneticiler olmak üzere çocuğun bütün çevresi değerlerin oluşmasına etki etmektedir (Pekdoğan ve Korkmaz, 2017).

İlkokul döneminde çocuk için en önemli rol modellerden biri sınıf öğretmenleridir. Çocuk üzerinde önemli bir etkiye sahip sınıf öğretmenlerinin değerler eğitimi konusunda bilgi sahibi olması, davranışlarıyla model olması gerekir. Model olma konusu dışında öğretmenin değerler eğitimi konusunda kendini geliştirmesi, değerler eğitimini öğretim programıyla bütünselleştirmesi ve değerler eğitiminde örtük programdan yararlanması gerekir (Çengelci Köse, 2015).

Öğretmenler model olma dışında öğrencilere değerler eğitimini yaşattığı bir sınıf ortamı oluşturmalıdır. Sınıfın demokratik, hoşgörülü, saygı ve sevgi çerçevesinde düşüncelerinde özgürlükçü, vatan ve millet sevgisini barındıran bir sınıf oluşturması gerekir.

Tyree ve Vence (1997) göre değerler eğitimini vermekle görevli olan öğretmenlerin model olmaları, sınıf içinde ortak bir sosyal doku oluşturmaları, her

öğrenciye sorumluluk verip, onların ahlaki gelişime katkıda bulunmaları, öğrencileri cesaretlendirip veya cezalandırılarak değerler empoze etmeleri, öğrencilere karar verme olanağı tanınmaları, paylaşım fırsatı vermeleri, ortaklaşa çalışmaya teşvik etmeleri ve tartışma ve paylaşma ortamı oluşturmaları gerekir (aktaran, Dilmaç, 1999).

Öğretmenlik uygulamalı bir bilim dalıdır ve aday öğretmenler mesleklerinin niteliklerini eğitimleri sırasında kendi eğitimcilerinden ve uygulamalı dersler sırasında izledikleri eğitimcilerden model alırlar. Hansen'e (2001) göre, öğretmenlik hâlihazırda ve gelecekte de ahlaki bir eylemdir.

Lickona (1993)'e göre değerler eğitimi matematik veya okumayı öğretmekten çok daha karmaşıktır ve beceri gelişimi kadar kişisel gelişimde gerektirir. Birçok öğretmen değerler alanında kendini yeterli ve rahat hissetmemektedir. Fakat yinede tipik olarak öğretmenler bu konuda kendilerini geliştirmek için azda olsa hizmet içi bir eğitim almamaktadır. Lickona (1997) değerler eğitiminde sınıf uygulamalarında öğretmenin çeşitli rolleri olduğunu belirtir ve bu rolleri aşağıdaki gibi açıklar.

- Çocuklara bakım veren, ahlaki model ve akıl hocası olarak öğretmen: Öğretmenin değerler eğitiminde etkili olmasında öğrencilerle olan ilişkisi önemlidir. Öğretmenler öğrenciler ile ilişkilerinde onları önemseyen, saygı gösteren, yardımcı olan, sınıf içi ve dışında saygı ve sorumluluk göstererek, ahlaki açıdan önemli olayları tartışarak ve ahlaki karakteri göstererek öğrencilere ahlaki bir model olan ve açıklama, hikaye, sınıf tartışması, olumlu davranışların teşviki ve düzeltici ahlaki geribildirimlerle birer akıl hocasıdır.
- Birbirleriyle ilgilenen bir sınıf oluşturmak: akran kültürü öğrenci davranışları ve karakterleri üzerinde önemli bir etkiye sahiptir. Değerlerin sınıf içinde yaşayarak öğrenilmesi için öğretmenler birbirlerine saygılı ve özenli, pozitif bir akran kültürünün oluşmasını sağlamalıdır.
- Ahlaki disiplin: Öğretmen, ahlaki akıl yürütmeyi teşvik etmek, kurallara gönüllü olarak uyumu sağlamak ve başkalarına saygı göstermek için kurallar oluşturmalı ve uygulamalıdır.
- Demokratik sınıf ortamı oluşturma: Öğrenme için iyi bir sınıf ortamı oluşturulmasında ve karar alma sürecinde öğrencilerinde sorumluluk alması sağlanmalıdır.

- Değerleri öğretim programıyla öğretmek: Öğretim programının içeriği değerlerin kazandırılmasında araç olarak kullanılmalıdır.
- İşbirlikli öğrenmeyi kullanma: Ortak bir hedef için bir arada çalışan öğrencilerin başkalarının yetenekleri ve bakış açılarını takdir etmelerini sağlamak için işbirlikli öğrenme yöntemini kullanılabilir.
- Zanaat vicdanı: Tom Green, zanaat vicdanını yapılan bir işin vicdanı olarak adlandırmıştır. Anlamı ise iyi yapılmış bir işten duyulan memnuniyet hissi ve özensiz yapılan bir işten duyulan utanç olarak tanımlanmaktadır.
- Ahlak yansıması: Bu strateji, karakterin bilişsel yönünü oluşturan birçok özelliğin geliştirilmesine odaklanır. Ahlaki açıdan dikkatli olmak, erdemleri bilmek, empati, ahlaki düşünme, ahlaki kararlarda düşünceli olma, özeleştirii yapabilme kapasitesinin olmasıdır.
- Çatışma çözmeyi öğretme: bu iki nedenden dolayı çok önemlidir. Birincisi sınıftaki ahlaki yapının bozulmaması için adil bir şekilde çatışmaların çözümünün öğretilmesi gerekir. İkincisi ise çatışma çözme becerisi olmayan öğrenciler şimdi ve ileriki yaşamında kişiler arası ilişkilerinde ahlaki olarak soru yaratacak ve bunun sonucunda da okulda ve toplumda şiddete katkıda bulunabilecek olmalarıdır (aktaran, Uyanık Balat, 2012).

Öğretmenler çocuklar için birer modeldir, dolayısıyla onların değerleri sözlerinden, telkinlerinden ziyade davranışlarıyla kazandırması gerekir. Bu da ancak öğretmenin değerlere sahip, içselleştirmiş, öneminin farkında ve çocuklara nasıl öğreteceğine dair bilgi ve beceriye, yöntem ve teknik bilgisine sahip olmasına bağlıdır. Bütün bunların yanında öğretmenin kullanacağı eğitim programının değerleri kazandırmasında etkili olmasında sınıfta oluşturacağı olumlu ve demokratik havada etkilidir (Pekdoğan ve Korkmaz 2017).

Öğrencilerini önemseyen bir öğretmen Clement'e (2010) göre çeşitli özelliklere sahip olmalıdır. Öğretmen, öğrencileriyle demokratik bir etkileşim içindedir ve onlarla adaletli bir biçimde ilgilenir. Karşılıklı iletişimi destekler ve yapıcı geribildirim sağlar. Öğrencilerin kişiliğine saygı gösterir ve beklenti oluştururken de bireysel farklılıkları dikkate alır. Uygun destek ve geri bildirim sağlar. Öğrencilere örnek olabilecek motivasyona sahiptir ve onlardan yüksek beklentilere içindedir. Dolayısıyla bu özellikler öğretmen davranışlarının çocuklar

için çok önemli olduğunu ve uygun davranışları sergileyen öğretmenlerin çocuklarda evrensel değerleri olumlu yönde gelişmesine katkı sağlayacağı açıktır (Uyanık Balat, 2012).

Sevgi, işbirliği, barış, cesaret, adalet, bilimsel tutum, merhamet, insanların kardeşliği, emeğin onuru, mutluluk, sabır gibi temel değerlerin erken çocukluk yıllarında öğretilmesi, toplumsal yaşamda değerlerin uygulanması adına büyük önem taşımaktadır. Çünkü çocukluk yılları insan hayatında birçok olgunun temelini atıldığı yıllardır. Erken yaşlarda edinilen birçok kazanım, bireyin toplumla barışık yaşaması ve değerlerin sürdürülebilmesine olanak tanımaktadır (Pekdoğan ve Korkmaz 2017).

Değerlerin kazandırılmasında büyük sorumluluğu olan sınıf öğretmenlerinin değerleri kazandırmada etkin ve özenli olması iyi yetişmiş nesillerin doğmasını açısından büyük öneme sahiptir. Başarılı bir değer aktarımı için hedeflenen değerleri kazanmış geleceğin öğretmenlerinin değerleri nasıl algıladıklarını belirlemek gerekir. Bu algıları ortaya çıkarmada etkili olan araçlardan biri de metaforlardır (Aladağ ve Kuzgun, 2015).

1.6.Metafor Kavramı

Grekçe Metapherin kelimesinden türetilmiş olup meta (değiştirmek) ve pherein (taşımak) sözcüklerinin birleştirilmesiyle oluşturulmuş (Anılan, 2017) olan metafor kelimesi Türkçe’de mecaz, eğretilme anlamlarına gelmektedir (Aladağ ve Kuzgun, 2015). Kelimesi kelimesine alındığında, metaforik bir ifade, “bir şeyin, açıkça olmadığı bir şeymiş gibi gösterilmesi, açık anlamının tamamen dışında kullanılması” (Duit,1991) olarak ifade edilebilir. Kelimenin ‘anlamsızlığı’ ya da ‘yanlışı’ özündedir. Örneğin, öğretmen ‘geminin kaptanı’ olarak tanımlanırsa ve bu durum kelimenin tam anlamıyla algılanarak gerçek kabul edilirse gülünç olur. Metaforlar karşılaştırmayı açıkça yapmaz, bu tür karşılaştırmalarda konunun özü saklıdır, saklanmıştır. Metaforlar her zaman şaşırtmacaya açıktır ve anormallikleri teşvik ederler (Demirci Güler, 2012).

Metaforlar, söylenmek isteneni daha az sözcükle, daha vurgulu bir biçimde ifade etmeye yararlar. Metaforlar, genellikle söylemi süslemeye yönelik söz sanatından ibaret sayılmasına rağmen bundan çok daha fazla bir öneme sahiptir.

Çünkü bireyler dilin ve sözcüklerin yetersiz kaldığı durumlarda iç dünyalarına ait duygu ve düşünceleri, dış dünyaya metaforlar yoluyla yansıtmaktadır (Anılan, 2017).

Duit (1991)'e göre bir metafor tekrar okunduğunda daha önce teşekkül etmiş anlam tekrar organize edilir, yeni bakış açıları kazandırabilir ve hatta bilinenin tamamen yeni şekillerde görülmesine yardım edebilir. Bu özelliği ile metaforlar, öğrenmenin bilişsel ve duyuşsal alanları arasındaki aralığa köprü kurabilirler (akt. Demirci Güler, 2012).

Öğretmenlerin konuya hakimiyetleri yanında konuyu anlatırken takındıkları tutum ve duygusal yorumlamaları çoğu zaman öğrencileri etkilemektedir. Bu bağlamda öğretmenlerin eğitime yönelik düşüncelerini belirlemede bir araç olarak metaforlar kullanılabilir (Demirci Güler, 2012).

Sosyal bilimlerin bir çok alanında yaygın olarak kullanılan metaforlar bir öğretim aracı olarak da karşımıza çıkmaktadır. Soyut kavramların somutlaştırılarak öğrenilmesini sağlayan metaforlar bilinenden bilinmeyene bağ kurarak öğrenmeyi desteklemektedir. Metaforlar oluşturulurken tipik olarak daha soyut olan kavram hedef olarak kullanılırken, daha somut olan kavram ise kaynak olarak kullanılır. Metaforlar yeni bilgilerin öğrenilmesi, öğrenilen bilgilerin ise akılda tutulması için etkili bir araçtır. Düşünmeyi geliştirip kolaylaştıran metaforlar, kavramların ve olayların öğrenilmesini kolaylaştırarak öğrenme motivasyonunu da artırır (Derman, 2014; Aslan ve Bayrakçı, 2006).

1.7.Değerler Eğitime ve Metaforlara Yönelik Yapılan Araştırmalar:

Yazar (2010) tarafından öğretmen adaylarının değerler hakkındaki görüşlerini belirlemek amacıyla yapılan çalışmada nitel araştırma yöntemi kullanılmıştır. Yarı yapılandırılmış mülakat tekniği ile veriler toplanmış ve betimsel analiz yaklaşımı ile analiz edilmiştir. Çalışmada öğretmen adaylarının yaşamlarına yön veren başlıca değerlerin manevi değerler olduğu bunu ekonomik ve dini değerlerin takip ettiği belirlenmiştir. Adayların değerlerin kazandırılmasında ailenin önemli bir rolü olduğunu ve bu konuda ailelerin eğitilmeleri gerektiği görüşünde oldukları saptanmıştır. Ayrıca çalışmada öğretmen adaylarının kitle iletişim araçlarının değerler üzerinde olumsuz etki yaptığı ve değerlerin yozlaşmasına yol açtığı, Eğitim Fakültelerinde “değerler eğitimi” ile ilgili bir dersin faydalı olacağına

inandıkları ve “değerler eğitimi” dersinin Eğitim Fakültelerinde olması gerektiği görüşünde oldukları belirlenmiştir.

Canpolat, Kaya ve Küçüktağ (2010) farklı bölümlerde öğrenim görmekte olan 300 öğretmen adayının değer algılarını belirlemek amacıyla bir çalışma yapmışlardır. Veri toplama aracı olarak “Değerler Algısı” ölçeği kullanılmış ve milli ve manevi değerleri kız öğretmen adaylarının erkek öğretmen adaylarından daha fazla benimsedikleri kültürel ve evrensel değerleri ise erkek öğretmen adaylarının kız öğretmen adaylardan daha fazla benimsedikleri belirlenmiştir.

Kurtdede Fidan (2009), öğretmen adaylarının değer öğretimine ilişkin görüşlerini belirlemek amacıyla tarama modelinde yaptığı araştırmasında adayların değer eğitimi için değerleri yaşamak gerektiği, değerlerin bilgi kadar önemli olduğunu ve medyanın değer öğretimini olumsuz etkilediğini düşündüklerini belirlemiştir. Öğretmen adayları değer öğretiminde öğrencilere örnek olma, değerlere teşvik edici sözler paylaşma, ders verici hikayeler sunma, değerlere yönelik sorular sorma, değer içeriğine uygun film, tiyatro gösterimi gibi yöntemlerin kullanılabileceğini belirtmişlerdir. Ayrıca çalışmada adayların değer öğretiminde belirleyici unsurun aile olduğunu ve okul ile ailede verilen değerlerin çatıştığını düşündükleri tespit edilmiştir.

Oğuz (2012), öğretmen adaylarının değerlere ve değerler eğitimine ilişkin görüşlerini ortaya koymak amacıyla yaptığı çalışmada nicel ve nitel araştırma yöntemlerini birlikte kullanmıştır. Veri toplama aracı olarak değerler ölçeği ve yazılı görüş formu kullanılmıştır. Verilerin analizi sonucunda öğretmen adaylarının en çok evrenselcilik, yardımseverlik ve güvenlik değer tiplerine katıldıkları ve öğretim programlarında değer eğitime yer verilmesi gerektiğini düşündükleri belirlenmiştir. Ayrıca öğretmen adaylarının, kendilerinin de bu değerleri kazanmaları için değer eğitiminin verilebileceği, staj ve topluma hizmet uygulamaları gibi uygulamalı derslerin sayısının artırılabilmesi, programların değiştirilebileceği ve öğretim üyelerine düşen roller ve öğretim üyelerinin örnek olmaları gerektiği, daha özgürlükçü ve demokratik ortamların sağlanması gerektiğini düşündüklerini tespit etmiştir.

Balcı ve Yelken (2010) tarafından yürütülen çalışmada ilköğretim okulu öğretmenlerinin değer kavramına yükledikleri anlamları tespit edebilmeye

çalışılmıştır. “Kendi düşüncelerinize göre değer nedir?” sorusunu yazılı olarak cevaplamaları istenmiştir. Öğretmenlerin birey ve toplum ilişkilerini düzenleyici unsur olarak gördükleri değerlerin, toplumsal bütünleşme, toplumun sürekliliğinin sağlanması ve bireyin sosyalleşme sürecindeki etkilerine değindikleri görülmüştür. Değerler bir “*davranışlar bütünü*” olarak algıladıkları ve “ölçüt olarak değer”, “birey ve toplum ilişkilerini düzenleyen unsur olarak değer”, “davranışlar bütünü olarak değer”, “maddi ve manevi unsurlar olarak değer”, “kurallar bütünü olarak değer”, “nitelik olarak değer” ve “değer eğitiminin işlevleri” olarak adlandırılan 7 tema grubuna ulaşılmıştır.

Berkant, Efendioğlu ve Sürmeli (2014) değerler eğitimine yönelik öğretmen görüşlerini belirlemek için yazılı görüş formu kullanmışlardır. İçerik analizi yaklaşımının uygulandığı çalışmada öğretmenler öğrencilerin değer kazanımında güçlük yaşama nedenleri olarak ailelerin eğitimsizliğini, bilinçsizliğini ve ekonomik problemlerini; aile ile okul arasındaki uyumsuzluğu; medyanın, TV dizilerinin ve sosyal çevrenin çocukların değerleri üzerindeki olumsuz etkisini; öğrencilerin hedefsiz ve sorumluluk duygusundan uzak olmasını; öğrencilerin değerleri içselleştirememesini; kurallara uyan öğrencilerin uymayanlar tarafından mağdur edilmesini; değerlere yer veren derslerin içeriğinin yetersizliğini ve ders içeriğinin teoride kazanılıp somut davranışa dönüşmemesini; okulların sosyo-ekonomik özelliklerini; sınava ve ezbere yönelik bir eğitim sisteminin olmasını öne sürmüşlerdir. Öğretmenlerin çoğunluğunun değer eğitimine yönelik olarak olumsuz noktalara değindikleri sonucuna varılmıştır. Ayrıca öğretmenler, okulda programlar aracılığıyla kazandırmaya çalıştıkları değerlerin, ailedeki değer yapısıyla örtüşmemesinden kaynaklı sorunlara değinmişlerdir.

Çelikkaya ve Seyhan (2016) değerlerin kazandırılmasında öğrencilerin görüşlerine yer vermiştir. Araştırmada verilerinin toplanması amacıyla, nitel araştırma desenlerinden olgubilim (fenomenoloji) deseni kullanılmıştır. Öğrenciler, programda var olan değerleri kazanmalarında başta aileleri ve öğretmenleri olmak üzere arkadaşlarının, toplumun, TV programlarının, örnek alınacak kişilerin, vicdanlarının, sosyal medyanın ve ülkedeki koşulların etkili olduklarını ifade etmişlerdir. Ailelerin en çok öğüt vererek sonrasında davranışlarıyla örnek olarak ve tutumlarıyla etkili oldukları sonucuna ulaşılmıştır. Programda olan değerlerin dışında

başka hangi değerlerin kazandırılması ile ilgili olarak öğrencilerin yarından fazlası bu değerlerin yeterli olduğunu ifade ederken diğer öğrenciler ayırım yapmama, fikir özgürlüğü, iletişim, tarihe sahip çıkma, birlik ve beraberlik, çevreye önem, dilimize sahip çıkmak, disiplin, doğaya önem, dostluk, gerçeklik, hayatın kıymetini bilmek, iyilik, kendini koruma gibi değerlerin olması gerektiğini ifade etmişlerdir.

Pekdoğan (2017) Amerika’da uygulanan farklı değerler eğitimi programları ile ülkemizdeki değerler eğitimi uygulamalarını farklı yönleriyle değerlendirilmeye çalışmıştır. Ülkemizde değerler eğitimi belli bir program dâhilinde verilmemesi nedeniyle çocuklarda değerlerin nasıl geliştiğini anlamının güçleştiği, okullarda okul öncesinden ortaöğretime kadar değerler eğitime yönelik yeniden yapılanmaya gidilmesi gerektiği ve akademik başarı kaygısından uzak, ahlaki ve toplumsal değerlerin ön planda tutulduğu değerler eğitime yönelik uygulamalara yer verilmesinin gerekliliği vurgulanmıştır.

Gündoğan Bayındır, Çengelci Köse ve Deveci (2016) sınıf öğretmen adaylarının ilköğretimde değer eğitiminin gerçekleştirilmesi sürecine ilişkin görüşlerini ortaya çıkarmak amacıyla yaptıkları çalışmada öğretmen adayları ilkokullarda değer eğitimi sürecinde vatan sevgisi, duyarlılık, doğa sevgisi, sorumluluk, paylaşma, dürüstlük, saygı, yardımlaşma, dini değerler, hoşgörü ve temizlik değerlerinin vurguladıkları belirlenmiştir. Ayrıca ilkokullarda Türkçe, Fen Bilimleri, Sosyal Bilgiler ve Hayat Bilgisi derslerinde değerler eğitime yer verildiği ve sezdirme, telkin, ödül ve ceza, fırsat eğitimi, belirli gün ve haftalar, empati ve drama gibi tekniklerle değerlerin kazandırılmaya çalışıldığı tespit edilmiştir. Ayrıca çalışmada öğretmen adaylarına göre değer eğitimi sürecinde öğretmenlerin sözünü tutma, model olma, saygılı davranma, adil davranma, sorumluluk verme ve öğrencileri gözlemleme rollerinin olduğu, öğretmen adaylarına hizmet öncesi eğitimlerinde değerlere yönelik farkındalık kazandırılmasının gerekliliği vurgulanmıştır. Öğretmen adaylarının değer eğitiminde belirleyici unsurun aile olduğunu düşündükleri, okul ve ailede verilen değerlerin çatıştığı görüşünü taşıdıkları ve maalesef adayların ayrıca okullarda değer çatışmalarının olduğunu, öğretmenlerin değer eğitiminde örnek kişi olmadıklarını ve derslerde bilgiye ağırlık verdiklerini düşündükleri belirlenmiştir.

Kılıç ve Babayiğit (2017) ilköğretim öğrencilerinde kaybolan değerleri belirlemek ve incelemek amacıyla nitel bir çalışma yapmışlardır. İlköğretim öğrencilerinde kaybolan değerler incelenmiş ve beş adet temaya ulaşılmıştır. Ulaşılan temalar saygıda azalma, sevgide azalma, sosyalleşme problemleri, benmerkezcilik, sorumluluk bilincinde azalma olarak belirlenmiştir. Sınıf öğretmenlerinin öğretim programlarını dikkatlice uyguladıkları takdirde değerlerin öğrencilerde daha iyi yerleşeceğinin önemi vurgulanmıştır.

Russell (2002), 7-8 ve 11-12 yaşları arasındaki iki çocuk grubundan oluşan bir örneklemede ahlaki bilinci incelemiştir. Çocuklara adalet, sorumluluk, tercihler ve insan yaşamının değeri ile ilgili sorular sorulmuştur. Adalet ve sorumluluk kavramlarının algılanmasında erkek ve kız öğrenciler arasında farklılıklar belirlenirken, etkileşimli diyalog sürecinin çocukları anlama, çıkarım yapma, konular arasında bağlantı kurma, ayırım yapma ve genelleme yapma becerilerini geliştirmede etkili olduğu tespit edilmiştir.

Karma ve Kahil (2005) “Yaşayan Değerler Eğitimi Programının” ilköğretim öğrencilerinin davranış ve tutumlarına etkisini incelemek amacıyla 76 ilköğretim öğrencisi ile bir çalışma yapmışlardır. Ön test-son test deneysel modelinin kullanıldığı çalışmada deney grubundaki öğrencilere kontrol grubundan farklı olarak mevcut öğretim programının yanı sıra saygı, sevgi ve barış değerlerine yönelik ünitelerde uygulanmıştır. Araştırmanın sonucunda bilişsel ve sosyal alanlardaki algılarında deney grubu lehine anlamlı bir farklılık olduğu, veliler ve öğretmenler tarafından uygulanan programın etkili bulunduğu belirlenmiştir.

Fixler (2000) yaptığı çalışmada sorumluluk, saygı duyma, işbirliği gibi değerlerin kazandırılması için karakter gelişimi eğitimini okul öncesi sınıfa uygulamıştır. Karakter eğitime olan gerekliliği göstermek ve belgelemek için veliler ve öğretmen tarafından davranış kontrol listesi kullanılmış ve anekdot kayıtları tutulmuştur. Öğretmenin rol model olması ile oluşturulan demokratik sınıf ortamında öğretim programına işbirlikçi öğrenme etkinlikleri, çoklu zeka kuramının kullanımı ilave edilmiştir. Çalışma sonucunda bu değerlerin kazandırılabilmesi için uygulamalara daha fazla zaman ayrılmasının faydalı olacağı belirlenmiştir.

Thornberg, (2008) tarafından yapılan çalışmada öğretmen ve öğrencilerin değerler eğitiminin içeriği ve pratiği ile ilgili düşüncelerini ortaya koymayı

amaçlamıştır. Etnografik araştırma modeline uygun yürütülen çalışmada İsveç’de iki ilköğretim okulundan 141 öğrenci ve 13 öğretmen katılmıştır. Veri toplama aracı olarak gözlem ve mülakatın kullanıldığı çalışmanın verileri gömülü teoriye uygun olarak analiz edilmiştir. Çalışmanın sonucunda okul ve sınıf kurallarının okulda değerler eğitiminin önemli bir parçası olduğunun düşünüldüğü belirlenmiştir.

Thornberg ve Oğuz (2013) tarafından İsveçli ve Türk öğretmenlerin değerler eğitimi konusundaki bakış açılarını belirlemek amacıyla bir çalışma yapılmıştır. Örneklemini 52 öğretmenin oluşturduğu çalışmada mülakat yöntemi kullanılmış ve analizler İsveçli ve Türk öğretmenlerin geleneksel değer yaklaşımına sahip olduklarını göstermiştir.

Saban (2008) araştırmasında, ilköğretim birinci kademe öğrenci, öğretmen ve öğretmen adaylarının okul kavramına ilişkin sahip oldukları metaforları ortaya çıkarmak amacıyla yapmıştır. Katılımcıların her birinin “Okul ... gibidir, çünkü ...” cümlesini tamamlamasıyla elde edilmiş verileri, hem nitel hem de nicel veri çözümleme teknikleri kullanılarak analiz etmiştir. Araştırmaya katılan ilköğretim birinci kademe öğrencilerinin büyük bir kısmı okulu bir “sevgi ve dayanışma” ortamı içerisinde “bilgi kazanılan” ve aynı zamanda da “hoş ve güzel” vakit geçirilen bir yer olarak nitelendirmişlerdir. İlköğretim öğretmen ve öğretmen adaylarının büyük bir kısmı okulu bir “kültürlenme ve şekillendirme” aracı olarak gördüklerine ulaşılmıştır.

Döş (2010) araştırmasında mesleğe yeni başlayan öğretmenlerin müfettişlik kavramına ve müfettişlere ilişkin algılarını metaforları kullanarak ortaya çıkarmayı amaçlanmıştır. Öğretmenlere, “Sizce Müfettiş benzer. Çünkü” şeklinde verilen sorular sorulmuştur. Metaforlar, mesleğe yeni başlayan öğretmenler için çoğunlukla olumlu olarak algılanmış ve olumlu nitelendirilen benzetmelerden oluşmuştur. Araştırmanın sonucunda mesleğe yeni başlayan öğretmenlerin müfettişlerle alakalı olumlu bir yargıya sahip oldukları görülmüştür. Daha önce müfettişlerle hiç deneyim yaşamayan grup ve iki veya daha fazla bu deneyimi yaşayan öğretmen grup, bir defa bu deneyimi yaşayan gruba göre daha olumlu tutumlar sergilemişlerdir.

Tural (2011) üniversite öğrencilerinin üniversite ve ideal üniversiteye ilişkin algılarını metaforlar aracılığıyla ortaya çıkarmak için “üniversite sosyal yaşantı alanı,

ideal üniversite sosyal yaşantı alanı, öğretim elemanlarının, öğrencilerle ilişkisi, ideal üniversite öğretim elemanı-öğrenci ilişkisi, öğrencilerin kendi arasındaki ilişki, ideal üniversite öğrenci ilişkileri, üniversite fiziki yapısı, ideal üniversite fiziki yapısı, üniversite idari yapısı, ideal üniversite idari yapısı” kavramlarına ilişkin metafor üretmelerini istenmiştir. Toplanan veriler, betimsel analiz yöntemi kullanılarak çözümlenmiştir. Genel anlamda ideal üniversite bulguları incelendiğinde öğrencilerin daha eğlenceli, daha enerjik, doğal yaşama daha yakın bir sosyal yaşantı alanı, öğretim elemanlarıyla daha sıcak, daha doğal bir ilişki, istedikleri zaman ulaşabilme hakkına sahip olmayı; öğrenciler arasındaki ilişkinin daha çıkarsız, daha samimi ve canlı olmasını istedikleri; üniversite fiziki yapısını daha mimari açıdan daha estetik görünümlü ve teknolojik donanıma sahip olmasını; üniversite idari yapısının ise öğrencilere yol gösteren, severek ve hızlı çalışan, işleri zamanında ve doğru yapan bir yapıya sahip olmasını istediklerini vurgulamışlardır.

Saban (2004), tarafından giriş düzeyindeki sınıf öğretmeni adaylarının “öğretmen” kavramına ilişkin sahip oldukları algıları, metaforlar aracılığıyla ortaya çıkarmak amaçlanmıştır. Sınıf öğretmen adaylarıyla yürütülen çalışmada veriler “öğretmengibidir; çünkü...” veya “öğretmen.... benzer; çünkü...” cümlesinin tamamlanmasıyla elde edilmiştir. İçerik analizi ile analiz edilen veriler sınıf öğretmen adaylarının “öğretmen” kavramına ilişkin 54 metafor ürettikleri belirlenmiş ve bu metaforlar ortak özellikleri bakımından belli kategoriler altında toplanmıştır. Araştırmanın sonucunda, öğretmen adaylarının öğretmeni “bilginin kaynağı ve aktarıcı”, “öğrencileri şekillendirici ve biçimlendirici”, ve “öğrencileri tedavi edici” olarak algıladığı; öğretmen adaylarının ise öğretmeni “öğretirken eğlendirmesi”, “öğrencilerin bireysel gelişimini desteklemesi” ve “öğrencilere öğrenme sürecinde rehber olması” şeklinde algıladıkları görülmüştür.

Gültekin (2013) öğretmen adaylarının eğitim programına ilişkin kullandıkları metaforları belirlemek için “eğitim programı.....gibidir; çünkü.....” cümlesini tamamlamaları istediği çalışmada öğretmen adaylarının eğitim programı kavramını daha çok cansız varlıklarla ilişkilendirdikleri, eğitim programı kavramına ilişkin algılarının ise genelde olumlu olduğu anlaşılmıştır.

Soydaş (2010) araştırmasında, öğrencilerin Hayat Bilgisi dersi programında yer alan demokrasi kavramını yaşamlarıyla ilişkilendirme biçimleri ve bu ilişkiyi

yaşamlarının hangi alanlarında kullandıklarını incelemiştir. Öğrencilerin demokrasi kavramı ile ilgili oluşturdukları metaforlar ortaya çıkarılmaya çalışılmış, demokrasi ve demokratik yaşam ile ilgili 7 kavramdan (farklılık, saygı, hoşgörü, adalet, demokrasi, hak ve özgürlük) oluşan anket formu uygulamıştır. Araştırmada elde edilen veriler ışığında, öğrencilerin demokrasi ve demokratik yaşam ile ilgili kavramlara ilişkin metafor oluşturmada sıkıntı yaşadıkları görülmüştür. Hayat bilgisi dersi programında yer alan bu kavramların, öğrenciler tarafından yeterince anlaşılmadığı görülmüştür. Öğrencilerin büyük kısmı, demokrasi ve demokratik yaşam ile ilgili kavramları somutlaştırmada sorun yaşadıklarına varılmıştır. Anne-baba mesleklerine göre incelendiğinde, annesi çalışan öğrenciler 'farklılık', 'özgürlük' ve 'adalet' kavramlarında daha fazla metafor oluşturmuştur. Öğretmen görüşleri de aile ortamındaki davranışların, tutumların ve ailenin sosyoekonomik yapısının, öğrencide demokrasi bilincinin geliştirilmesi açısından önemli olduğunu göstermiştir.

Korkmaz ve Buyruk (2016) araştırmasının amacı öğrencilerin bazı fen kavramlarına yönelik günlük hayattaki kullanım durumlarını metafor aracılığıyla ortaya çıkarmaktır. Araştırma da nitel araştırma deseninden fenomenolojik araştırma deseni kullanılıp, veri toplama aracı olarak, “iş, günlük hayatta.....gibidir; çünkü.....” gibi cümlelerin tamamlanması istenmiştir. Verileri değerlendirmede “içerik analizi” tekniği kullanılmıştır. Öğrencilerin verilen fen kavramlarıyla ilgili uygun metafor geliştirmekte ve bu metafora gerekçe sunamadıkları görülmüş, bu durum öğrencilerin kavramları zihinlerinde doğru bir şekilde anlamlandıramadığı, farklı bilgilerle bütünleştiremedikleri ve günlük hayatla ilişkilendirmede zorlandıklarına ulaşılmıştır. Bazı kavramlarla ilgili hiç metafor üretmedikleri görülmüştür. Bazı kavramlarla ilgili kavram yanılgılarının olduğu tespit edilirken, çok az sayıda kavramla ilgili günlük yaşamdan metaforlar geliştirebilmişleridir. Analiz sonucunda elde edilen maddelerin çoğunluğunda öğrencilerin kavramları zihinlerinde yanlış yapılandırdıkları ve kavramlara kendilerince farklı anlamlar yükledikleri görülmüştür. Bu durum öğrencilerin gelecekteki öğrenim yaşantılarını olumsuz etkileyeceği düşünülmüştür.

Kelleci (2014) sınıf öğretmeni adaylarının “iklim” kavramına ilişkin sahip oldukları metaforları belirlemek amacıyla yaptığı çalışmada oluşturulan metaforları

ortak özelliklerine göre gruplamış ve değişim, bilim, yaşam, belirsizlik, çeşitlilik, gereksinim, doğal olaylar, süreklilik, etki ve duygularla ilişkili 10 metafor kategorisi oluşturmuştur. En fazla metafor oluşturulan kategori, değişim kategorisi olmuştur. Öğretmen adayları iklim kavramını en fazla “insan” metaforu ile açıklamışlardır. Öğretmen adaylarının iklimi insan ile açıklamaları, iklim kavramına değişken özellik yüklediklerini göstermektedir. Öğretmen adaylarının iklim kavramına ilişkin oluşturdukları metafor kategorilerinin, ailelerinin yaşadığı coğrafi bölgeye göre ilişki durumu ile yapılan analiz sonucunda, coğrafi bölge ile kategoriler arasında anlamlı bir ilişki olmadığı, cinsiyete göre ilişki durumu ile yapılan analiz sonucunda, cinsiyet ve kategoriler arasında anlamlı bir ilişki olmadığı belirlenmiştir.

Sezer Soydemir (2011) araştırmasında, okul öncesi öğretmenlerin ve ebeveynlerin birbirlerine ve okul öncesi çocuklarına ilişkin sahip oldukları algıları metaforlar yardımıyla ortaya çıkarmayı amaçlamıştır. Araştırmada toplanan veriler nitel veri analizi olan içerik analiziyle çözümlenmiştir. Öğretmenlerin, ebeveynler tarafından olumlu duygular çağrıştıran çocukların gelişiminde önemli etkiye sahip kişiler olarak algılandığı görülmüştür. Ebeveynler tarafından öğretmenlerin temel rolleri bilgi kaynağı ve aktarıcısı olmak ve öğrencileri şekillendirmek olduğu ortaya çıkmıştır. Ebeveynler tarafından üretilen metaforlar incelendiğinde ebeveynlerin, öğretmenleri olumsuz yönde algılamadıkları; ebeveynler arasında, babalar annelere göre öğretmenin, koruyucu ve güven verici rolünü daha fazla benimsedikleri görülmüştür. Öğretmenlerin ise ebeveynleri olumsuz yönde algıladıkları; öğretmenler tarafından çocuğa ve öğretmenlere karşı yaklaşımlarında eksiklikleri olan kişiler olarak algıladıkları görülmüştür.

Korkmaz ve Ünsal (2016) araştırmasında, okul öncesi öğretmenlerin “teknoloji” kavramına yönelik sahip oldukları algıları metaforlar aracılığıyla ortaya çıkarmayı amaçlamaktadır. Verilerin toplanması, analizi ve yorumlanmasında nitel araştırma yöntemi kullanılmıştır. Öğretmenlerin “Teknoloji gibidir/ benzer; Çünkü..... ” cümlesini tamamlamaları istenmiştir. Veriler içerik analiz tekniğiyle çözümlenmiştir. Öğretmenlerin önemli bir kısmı teknolojiyi karşılaşılan problemlere çözüm olarak gördüklerini ifade etmişlerdir. Üretilen metaforların içerisinde frekansı en yüksek olan, metafor teknolojinin ilaç olarak algılanması, teknolojinin her derde deva niteliğinde görülmesi olarak belirlenmiştir.

Uyanık (2012) ilköğretim 6. , 7. ve 8. Sınıf öğrencilerinin küresel çevre sorunlarına yönelik kullandıkları metaforlarını tespit etmek amacıyla nitel bir araştırma yapmıştır. Çalışmada öğrencilerin istenilen metaforları üretmekte zorlandıkları tespit edilmiştir. Üretilen metaforlar incelendiğinde küresel çevre sorunlarının öğrenciler tarafından dünyanın sonunu getiren bir olay olarak algılandığı ve bunun nedenlerinin ise insanların aç gözlülüğü, bilinçsizliği ve duyarsızlığı olduğu gözlemlenmiştir. Öğrencilerde küresel çevre sorunları konusunda genelde umutsuzluk, çaresizlik ve kaygı gibi duygular yaşandığı görülmüştür.

Demirci Güler (2012) çalışmasında, sınıf öğretmeni adaylarının fen ve teknoloji dersine ilişkin düşüncelerini metaforlar yoluyla belirlemeyi amaçlamıştır. Araştırmada tarama modelinde olup, çalışmada öğretmen adaylarının “Fen ve teknoloji dersi..... ya benzer çünkü.....” ifadesini doldurmaları istenmiştir. Veri analizinde içerik analizinin kullanıldığı, Fen’in anlaşılmazlığı, zorluğu; yöntem, süreç olarak Fen; hayatımızda istemesek de var olan Fen; Fen’e ön yargı ile yaklaşma; hayata değer katan fen ve Fen’in birikimliliği gibi temalar oluşturulmuştur. Öğretmen adaylarının feni hayatın kendisi olarak ifade ettikleri görülmüştür.

Çelikkaya ve Seyhan (2017), ortaokul öğrencilerinin evrensel değerlere yönelik algılarını açıklamada kullandıkları metaforları tespit etmek amacıyla yaptıkları çalışmada tarama modelini kullanmışlardır. 7 farklı okuldan 400 öğrenci ile uygulama yapılmış, dokuz farklı değerle ilgili 105 metafor geliştirmiştir. En çok metafor geliştirilen değerler sevgi, dürüstlük, bilimsellik, sorumluluk, özgürlük, saygı değerleri olup en az metafor geliştirilen değerler ise barış, yardımseverlik ve vatanseverlik değeri olmuştur.

Aydın ve Sulak (2015), sınıf öğretmen adaylarının değer kavramına ilişkin metaforlarını belirlemek amacıyla yaptıkları çalışmada sınıf öğretmeni adaylarının 79 farklı metafor geliştirdiğini, bu metaforların; zorunluluk olarak değer, birleştirici ve şekillendirici olarak değer, değişken olarak değer, mutluluk kaynağı olarak değer ve yol gösterici olarak değer şeklinde sıraladıklarını ve çalışmanın sonucunda geliştirilen metaforların daha çok olumlu anlam taşıdıkları belirlenmiştir.

Gündüz, Saygılı ve Sulak (2014), çalışmalarında sınıf öğretmenlerinin değerler eğitime yönelik davranışlar hakkındaki metaforik düşüncelerini

belirlemeyi amaçlamıştır. Nitel araştırma yöntemlerinden fenomenolojik (olgu bilim) yaklaşım kullanılmıştır. Metaforlarını aktarmış oldukları “Sorumluluk.....gibidir. Çünkü.....dır” biçimindeki cümleler bu çalışmanın temel veri kaynağıdır. Veriler içerik analizi kullanılarak çözümlenmiştir. Erkek ve kadın sınıf öğretmenlerin ürettikleri metaforlara baktığımızda bazı metaforlarda toplumsal cinsiyet rollerinin önemli olduğu sonucuna varılmıştır. Kıdem değişkenine göre ise, bazı değerlerde en çok üretilen metaforların aynı olduğu, diğerlerinde de benzer metaforlar olduğu sonucuna ulaşılmıştır.

Yazar, Özekinci ve Lala (2017), tarafından yapılan çalışmada öğretmen ve okul yöneticilerinin değerler eğitimi kavramına ilişkin metafor algılarını tespit edilmesi amaçlanmıştır. 235 öğretmen, 56 okul yöneticisi toplam 291 katılımcıdan oluşan örneklem grubunun “değerler eğitimi.....gibidir. Çünkü.....” cümlesini tamamlamalarıyla veriler elde edilmiştir. Verilerin analizinde içerik analizi kullanılmış öğretmenlerin değerler eğitimi kavramına ilişkin 235, okul yöneticilerinin ise 56 metafor ürettiği belirlenmiştir. Öğretmenlerin en çok “yapıtaşı”, okul yöneticilerinin ise “ahlak” metaforunu kullandıkları görülmüştür.

Demir Atalay ve Fırat Durdukoca (2018), öğretmen adaylarının milli, manevi ve evrensel değer kavramlarına yönelik metaforik algılarını belirlemek ve bu değerlere ait ürettikleri tanımları ve örnekleri incelemek amacıyla bir çalışma yapmıştır. Araştırma nitel araştırma desenlerinden olgubilim (fenomenoloji) modeli doğrultusunda yürütülmüştür. Ayrıca öğretmen adaylarının milli değer kavramına yönelik olarak en sık ürettikleri metaforun ise “bayrak” olduğu, manevi değer kavramına ilişkin olarak en yüksek olan ise “sevgi” metaforunun, evrensel değer kavramına yönelik olarak en fazla sayıda dünya, gökyüzü” ve “su” metaforlarının oluşturulduğu belirlenmiştir.

Aladağ ve Kuzgun (2015) çalışmalarında sınıf öğretmeni adaylarının değer kavramı hakkındaki metaforik algılarını tespit etmeyi amaçlamışlardır. Araştırmada nitel araştırma deseninde olup olgubilim deseni kullanılmıştır. Veri toplama aracı olarak açık uçlu sorular ve metafor cümlesini tamamlamaları istenmiştir. Öğretmen adaylarının değerlere ilişkin 7 ana temada 107 adet geçerli metafor ürettikleri tespit edilerek en çok ifade edilen metafor kitap ve nefes olurken, en çok metaforun bulunduğu tema olarak önem arz eden olarak değer teması olarak belirlenmiştir.

Çelikkaya ve Seyhan (2017), sosyal bilgiler öğretmen ve öğretmen adaylarının evrensel değerlere yönelik algılarını açıklamayı amaçlayan tarama modelinde bir çalışma yapmışlardır. Verilerin “Evrensel Değerlere Yönelik Sosyal Bilgiler Öğretmen ve Öğretmen Adayları Metaforları Yapılandırılmış Formu” aracılığıyla toplandığı çalışmada öğretmen adayları metaforları için 32, öğretmenlerin metaforları için ise 27 farklı kategori geliştirilmiştir. Hem öğretmenler hem de öğretmen adayları en çok dürüstlük en az ise bilimsellik değeri ile ilgili metafor ürettikleri, her iki grupta da en çok üretilen metaforun özgürlük değeri için kuş metaforu olduğu görülmüştür.

2. YÖNTEM

2.1 Araştırmanın Amacı Ve Önemi

Bu çalışma, sınıf öğretmeni adaylarının değerler eğitimi ile ilgili yeterliklerini ve sahip oldukları metaforları belirlemek amacıyla yapılmıştır. Modern yaşamın beraberinde getirdiği kültürel yozlaşma, bireyselliğin ön plana çıkması, şiddet olaylarının artması hem aileler hem de eğitimciler tarafından değerlerin eğitim sürecinde yer almasının önemsenmesine neden olmuştur. Değerlerin kazanımı ve eğitimi ailede başlamakta ve okulda devam etmektedir. Öğretmenler ise değerler eğitimi programlarının uygulayıcısı, kişiliği, karakteri ile öğrencilerin modelidir. Sınıf öğretmenleri temel eğitim kademesi öğretmenleridir ve fikirleri, tutum ve davranışlarıyla çocuğun karakterine ve hayata bakışında önemli bir etkiye sahiptir. Bu çalışmada sınıf öğretmeni adaylarının değerler eğitimi ile ilgili yeterlikleri, değerler eğitime yönelik görüşleri ve değerlere ilişkin metaforik algıları belirlenmeye çalışılarak geleceğin öğretmenlerinin mevcut durumu ortaya çıkarılmaya çalışılmıştır. Ayrıca çalışmadan elde edilecek sonuçların program geliştiriciler açısından da değerli olacağı düşünülmektedir.

2.2. Araştırma Yöntemi

Bu çalışmada tarama modeli kullanılmıştır. Tarama modeli, genellikle geniş bir kitleden araştırmacı tarafından belirlenen cevap seçenekleri kullanılarak bilgi toplanır. Genellikle tarama araştırmalarında araştırmacılar, görüşlerin ve özelliklerin neden kaynaklandığından çok örneklemdaki bireyler açısından nasıl dağıldığıyla ilgilenmektedir (Fraenkel ve Wallen, 2006).

2.3. Araştırma Grubu

Çalışmanın örneklemi uygun örnekleme yöntemiyle belirlenmiştir. Örneklem Ağrı İbrahim Çeçen Üniversitesi Sınıf Öğretmen adaylarından oluşmaktadır. 1., 2., 3. ve 4. sınıflardan oluşturulan örneklemede toplam 129 kadın öğretmen adayı ve 81 erkek öğretmen adayı bulunmaktadır.

2.4. Veri Toplama Araçları

Çalışmada üç farklı veri toplama aracı kullanılmıştır. Bunlardan ilki sınıf öğretmen adaylarının değerler eğitimi yeterliklerini belirlemek için Lowe (2013)

tarafından geliştirilen ölçeğin Türkçe'ye uyarlanmış hali kullanılmıştır (Ek-1). Hazırlanan ölçek bir dil uzmanı tarafından incelenmiş, benzer bir gruba uygulanarak güvenirlik katsayısı belirlenmiştir. Ölçeğin güvenirlik katsayısı Cronbach Alpha değeri 0.81 olarak tespit edilmiştir.

İkinci veri toplama aracı öğretmen adaylarının değerler ve değerler eğitimi yönelik görüşlerini belirlemek için oluşturulan yazılı görüş formudur (Ek-2). Bu form beş açık uçlu sorudan oluşmakta olup öğretmen adaylarının değerler eğitimi ilgili görüşlerini, ilköğretim programının değerler eğitimi boyutu hakkındaki bilgileri, ilköğretim öğrencilerine kazandırılmasını gerekli gördükleri değerler, değerleri kazandırmada aldıkları lisans eğitimini yeterli görüp görmeme durumları ile ilgili düşüncelerini tespit etmek amacıyla oluşturulmuştur. Oluşturulan yazılı görüş formunun uzman görüşleri yaklaşımı ile geçerliği sağlanmaya çalışılmıştır.

Öğretmen adaylarının değerlere ilişkin metaforlarını ortaya çıkarmak amacıyla da “değer gibidir. Çünkü” şeklinde bir form kullanılmıştır (Ek-3).

2.5. Veri Analizi

Çalışma yürütülürken öğretmen adaylarının veri toplama araçlarındaki ifadelere gerçek düşüncelerini yansıttıkları kabul edilmiştir.

Veri toplama araçlarından elde edilen bulguların analizinde betimsel analiz, içerik analizi ve istatistiksel yöntemler kullanılmıştır.

Öğretmen adaylarının değerler eğitimi öz yeterliklerini belirlemek için istatistiksel yöntemler kullanılmıştır. Analizler yapılırken cinsiyet ve sınıf düzeyi değişkenleri dikkate alınmış ve öğretmen yeterlikleri bu değişkenler açısından incelenmiştir. Analizlerde Mann Whitney-U testi ve ANOVA testi kullanılmıştır.

Öğretmen adaylarının yazılı görüşleri analiz edilirken betimsel analiz yöntemi kullanılmıştır. Betimsel analiz, insan doğasını ve davranışları hakkında fikir sahibi olabilmek için doğrudan olmayan yollarla çalışmaya imkan tanıyan bir araştırma tekniğidir. Özellikle sosyal bilimler alanında yaygın kullanılan bir tekniktir. Betimsel analiz yazılı görüşlerden elde edilen metinlerden oluşan kümenin içinde belirli kelimelerin veya kavramların varlığını belirlemeye yöneliktir. Araştırmacılar bunlardan yola çıkarak kelimelerin anlamlarını ve ilişkilerini belirleyerek metindeki

mesaja ilişkin çıkarımlarda bulunurlar(Büyüköztürk, Ş., Kılıç Çakmak, E., Akgün, Ö. E., Karadeniz, Ş. ve Demirel, F., 2014).

Analizler esnasında her bir soru için benzer ifadeler aynı kategori altında toplanmış ve frekans ve yüzde değerler olarak tablolar halinde sunulmuştur. Analizler başka bir alan uzmanı tarafından da yapılmış sonuçların uyumlu olduğu belirlenmiştir.

Çalışmada üçüncü veri kaynağı olan öğretmen adaylarının değerler ile ilgili oluşturdukları metaforlar analiz edilirken içerik analizi yaklaşımı kullanılmış ve Aladağ ve Kuzgun (2015) ‘ e göre analiz adımları takip edilmiştir.

a.Kodlama ve ayıklama aşaması: Öncelikle öğrencilerin ürettiği metaforlar alfabetik sıraya göre sıralanmıştır. Sıralama esnasında öğrencilerin metaforu açıkça belirtip belirtmediklerine bakılmıştır. Bu aşamada basitçe her katılımcının sunduğu metafor kodlanmıştır (örneğin, “aile”, “su”, ‘hayat’ vb.). Boş bırakılan ve herhangi bir metaforun üretilmediği kağıtlar, bazı öğrencilerin metafor üretip geçerli bir mantıksal dayanak sunmadıkları formlar elenerek çalışma dışında bırakılmıştır. Toplamda 143 kişiden 111 metafora ulaşılmıştır.

b.Örnek metafor imgesi derleme aşaması: Bütün ayıklamalar sonucunda 20 adet kâğıt elenerek araştırma kapsamı dışında bırakılmıştır. Araştırmaya alıp uygun görülmeyen 47 metafor da araştırmanın dışına alınmıştır. Araştırmanın dışında kalmasının sebebi oluşturulan metaforlarda hedef kavram ile kaynak kavram arasındaki açık ilişkinin belirtilmemiş olmasıdır. Örnek öğretmen adaylarının görüşlerinden bazıları: “Değer rüzgar gülü gibidir, çünkü rüzgar insan oluyor insan çabasıyla döner.”, “Değer orman gibidir, çünkü içinde her çeşit ağaç var.” gibi ifadeler belirtmişlerdir. Geriye kalan 111 metafor ile çalışmaya devam edilmiştir. Bu metaforlar tekrar alfabetik sıraya göre dizilmiş ve ham veriler ikinci kez gözden geçirilerek tablo oluşturulmuştur.

c.Kategori geliştirme aşaması: Oluşturulan metafor tablosu baz alınarak üretilen her metafor imgesinin konusu, kaynağı ve metaforun konusu ile kaynağı arasındaki ilişki bakımlarından analiz edilmiştir. Daha sonra her metafor imgesi oluşturulan 10 tema ile ilişkilendirilmiştir. Temalarda kullanılan metaforlar öğretmen adaylarının %67,52’sini oluşturmaktadır, üretilen %32,48’ini oluşturan metaforlar herhangi bir tema için uygun bulunmamıştır.

d.Geçerlik ve güvenilirliği sağlama aşaması: Araştırmanın geçerlik ve güvenilirliğin sağlanması için veri analiz süreci ayrıntılı olarak açıklanmıştır. Bu doğrultuda öncelikle kavramsal kategorilerin nasıl oluşturulduğu ayrıntılı bir şekilde izah edilmiştir. Bir sonraki basamakta elde edilen 111 metaforun her biri için en iyi temsil edildiği düşünölen metaforlar derlenmiş ve bulgular kısmında yer verilmiştir.

3. BULGULAR

3.1.Nicel Bulgular

Öğretmen adaylarının değerler eğitimi öz yeterliliklerinin cinsiyete göre farklılık gösterip göstermediğini belirlemek için T testi yapılması planlanmıştır. Bu çerçevede verilerin normal dağılıp dağılmadığını belirlemek için yapılan Shapiro Wilk testi her iki grup için de 0,05 değerinden daha küçük olduğu, ayrıca çarpıklık ve basıklık değerinin ise + 1 - 1 den büyük bir değer ihtiva ettiği tespit edilmiştir. Bu ise verilerin normal dağılım varsayımını karşılamadığı anlamına gelmektedir. Bu amaçla T testinin Non Parametrik karşılığı olan Mann Whitney-U testi yapılmıştır.

Tablo 1 - Öğretmen adaylarının değerler eğitimi öz yeterliliklerinin cinsiyete göre farklılık gösterip göstermediğini belirlemek için yapılan Mann Whitney-U testi sonuçları

	N	Ortalama rank	Mann Whitney-U	p
Kadın	129	114,3	4088,5	0,008
Erkek	81	91,4		

Önem düzey (p değeri) 0,05 ten daha küçük olduğu, bu ise kadın öğretmen adaylarının değerler eğitimi öz yeterliliklerinin istatistiksel olarak anlamlı düzeyde erkeklerden daha yüksek olduğunu göstermektedir.

Öğretmen adaylarının değerler eğitimi öz yeterliliklerinde sınıf düzeyleri açısından istatistiksel olarak anlamlı bir fark olup olmadığını belirlemek amacıyla varyans analizi yapılmıştır. Öncelikle grup varyanslarının olası eşitliğini belirlemek için Levene testi yapılmıştır. Bu test sonucu grup varyanslarının eşit kabul edilebileceğini göstermiştir (Levene İstatistiği (3,206) = 2,46; p = 0,064).

Tablo 2- Öğretmen adaylarının değerler eğitimi öz yeterliliklerinin sınıf düzeylerine göre hesaplanan ortalama ve standart sapma değerleri

Sınıf düzeyi	N	Ortalama	Standart sapma
--------------	---	----------	----------------

1	52	3,96	0,35
2	57	3,82	0,46
3	51	3,63	0,47
4	50	3,63	0,35

Tablo 3- Öğretmen adaylarının değerler eğitimi öz yeterliliklerinde sınıf düzeyleri açısından istatistiksel olarak anlamlı bir fark olup olmadığını belirlemek amacıyla yapılan Anova testi sonuçları

	Kareler toplamı	Sd	Kareler ortalaması	f	p
Gruplar arası	4,14	3	1,38		
Gruplar içi	35,97	206	0,17	7,90	0.00
Toplam	40,11	209			

Varyans analizi istatistiksel olarak en az bir grubun yani sınıf düzeyinin diğerlerinden farklı olduğunu ortaya koymaktadır. ($p=0,00$) Hangi grubun diğerlerinden farklı olduğunu belirlemek amacıyla Post- Hoc testi yapılmıştır. (Tukey HSD) bu test sonuçları sadece $1_{\text{sınıf}} > 3_{\text{sınıf}}$ ve $1_{\text{sınıf}} > 4_{\text{sınıf}}$ arasında farkların olduğunu ortaya koymuştur.

3.2.Nitel Bulgular

Öğretmen adaylarının yazılı görüş formlarına verdikleri cevapların analiz edilmesiyle elde edilen bulgular aşağıda tablolar halinde yer almaktadır.

Tablo 4- Öğretmen adaylarının değerler eğitiminin anlamı ile ilgili görüşleri

Kategoriler	Kadın		Erkek		Toplam	
	f	%	f	%	f	%
İnsanı insan yapan özelliklerin öğretilmesi ve kazandırılması gereken iyi davranışlar eğitimidir	46	36	21	26	67	32

Kişiye yaşadığı toplumun örf, adet, gelenek- göreneklerini, kültürünü ve ona uygun davranışları öğreten eğitimidir	13	10	17	21	30	14
Öğrencilerin topluma uygun birer birey olmasını sağlayan eğitimidir	17	13	7	9	24	11
Manevi bütünlüğün kazandırılması amacıyla yapılan ve maddi değerlerinin öğretilmesi eğitimidir	11	9	13	16	24	11
Okulda verilen ve en önemli rolün öğretmene düştüğü eğitimidir	13	10	-	-	13	6
Aile tarafından öğretilen, toplumca iyi ve ahlaklı görünen ve ilköğretim çağında da bu davranışların öğretilmesine öğretmen tarafından devam edilen eğitimidir	9	5	3	4	12	6
Karakterin gelişimine yardımcı olan, kişiliğe olumlu yönde katkı sağlayan davranışların kazandırılmasıdır	9	7	-	-	9	4
Eğitimi her yönden etkileyen ve kuralları olan bir eğitimidir	-	-	6	7	6	3
Okul dışı yaşantılarda var olan davranışların öğretilmesidir	-	-	2	2	2	1
Değerler eğitimi yol gösterici bir eğitimidir	2	2	-	-	2	1

Öğretmen adaylarının yazılı görüş formuna verdikleri cevaplardan örnek alıntılar aşağıdaki gibi verilebilir.

“Öğrencilere manevi ve milli değerlerin aşılmasıdır. Bunun yanı sıra saygı, sevgi sorumluluk vb. değerlerin öğretilmesidir.”

“Değerler eğitimi bireyin sahip olduğu ya da kazanacağı sevgi, saygı, dürüstlük vb. değerleri kazanması için bireye verilen eğitimidir.”

“İnsanların geçmişten günümüze kazanması gereken saygı, sevgi vb. durumların bütünü.”

“İçinde yaşadığımız toplumda kendi değer yargılarımızı, kültürümüzü, yaşama dair zorlukları, gelenek ve göreneklerimizi özümsememizdir.”

“Değerler eğitimi, örnek verecek olursak öğretmenlerin öğrencilerine okul derslerinin yanında ahlaksal, dinsel, toplumsal açıdan öğütler vermesi gereken eğitim olabilir. Ki bu örf-adet, gelenek-görenek gibi şeylerin de öğretilmesidir.”

“Bireye toplum içinde kabul edilmiş davranışlar bütünüün konu hakkında bilgili görevli tarafından (anne, öğretmen vs.) aktarılmasıdır.”

“İnsanın sahip olduğu değerleri eğitim yoluyla gelecek kuşaklara aktarılmasını sağlayan eğitimidir.”

“Değerler eğitimi yol gösteren bir eğitimidir. Açıklayıcı öğreticidir.”

“Okulda verilen saygı, sevgi, doğruluk vs. tarzı eğitim.”

“Bizden önceki nesillerde olup, nesilden nesile aktarılan hareket, davranış topluluğudur. Bu değerlerin yalnızca ailede görülmesi eksiklik yaratabileceği için okullarda da verilmektedir.”

“Eğitim sisteminde okullarda öğretmenlerin öğrencilere öğretmesi ya da teşvik etmesi gereken şeylerdir.”

“Çocuğun dersler dışında (Matematik, Fen bilimleri vb.) çocuğa öğretilebilecek eğitimidir. Bu eğitim aileden karşılanmalıdır ancak bir öğretmen yalnızca derslerin eğitimini vermemeli çocuğun karakterine en doğru yolu çizmelidir.”

Tablo 4'ten görüldüğü gibi erkek ve kadın öğretmen adaylarının %32'si değerler eğitimini “insanı insan yapan özelliklerin öğretilmesi ve kazandırılması gereken iyi davranışlar” olarak algılamakta, %14'ü ise “kişiye yaşadığı toplumun örf, adet, gelenek- göreneklerini, kültürünü öğretmekle ona uygun davranışları öğreten eğitim” olduğunu ve %11'lük oranlarda ise “öğrencilerin topluma uygun birer birey olmasını sağlayan eğitim ve manevi bütünlüğün kazandırılması amacıyla yapılan ve maddi değerlerinin öğretilmesi eğitimi” olarak algıladıkları anlaşılmaktadır. Öğretmen adaylarının %6'sının “değerler eğitimini okulda verilen ve en önemli rolün öğretmene düştüğü eğitim”, “aile tarafından toplumca iyi ve ahlaklı görünen ve ilköğretim çağına da bu davranışların öğretilmesine öğretmen tarafından devam edilen eğitim” olarak gördükleri yukarıdaki Tablo 4'den anlaşılmaktadır. Ayrıca hem kadın hem de erkek öğretmen adaylarının oldukça yüksek oranlarda (%36-%26) değerler eğitimini, “insanı insan yapan özelliklerin öğretilmesi ve kazandırılması gereken iyi davranışlar eğitimi” olarak gördükleri de tabloda açıktır. Kadın öğretmen adaylarının %10'u tarafından değerler eğitimi “okulda verilen ve en önemli rolün öğretmene düştüğü eğitim”, %7'si tarafından ise “karakterin gelişimine yardımcı olan, kişiliğe olumlu yönde katkı sağlayan davranışların kazandırılması” olarak algılanırken erkek öğretmen adaylarında böyle bir algının olmadığı çalışmada ulaşılan dikkat çekici bulgulardandır. Diğer taraftan değerler eğitiminin erkek öğretmen adaylarının %7'si

tarafından “eğitimi her yönden etkileyen ve kuralları olan bir eğitim” olarak algılandığı kadın öğretmen adaylarının ise böyle bir algıya sahip olmadığı da Tablo 4’den görülmektedir.

Tablo 5- Öğretmen adaylarının ilköğretim programında değerler eğitimi ile ilgili kazanım ve etkinlikleri inceleyip incelemedikleri ve bilgi sahibi olma durumları ile ilgili görüşleri

Kategoriler	Kadın		Erkek		Toplam	
	f	%	f	%	f	%
İncelemedim, etkinlikler hakkında bilgi sahibi değilim	105	81	60	74	165	79
İnceledim ve etkinlikler hakkında bilgi sahibiyim	23	18	14	17	37	18

Öğretmen adaylarının yazılı görüş formuna verdikleri cevaplardan bazı alıntılar aşağıda yer almaktadır.

“İnceledim ama ayrıntılı şekilde bilmiyorum.”

“Hayır bu konu hakkında bir fikrim yok.”

“Sosyal bilgiler ve hayat bilgisi dersi için inceledim.”

“İnceledim daha çok değerler kazanımların içerisine gizlenerek verilmeye çalışılmıştır.”

“İncelemedim. Öğrencileri temelde daha iyi eğitmek ve onlara kazanımları gereken hal ve hareketleri aşılama çabasıdır diyebilirim.”

“Programda değerler eğitimi var mı bilmiyorum, bakmadım.”

“İncelemedim ama bildiğim kadarıyla hedeflenen amaçların, değerlerin sistemli ve bilinçli bir şekilde aktarılır.”

“İnceledim daha çok çocuğu sosyalleştirmeye ve her gelişim alanında gelişimini sağlayacak niteliktedir.”

“Hayır, bir bilgim yok. Ama bence her şey ilköğretimde verilen eğitim ile başlar ve belli bir zamana ulaştıktan sonra ise biter. Artık değerler eğitimi sonucunda insanlar daha disiplinli, öngörülü olurlar.”

“Genellikle belirli gün ve haftalarda öğrenciye kazandırmakla beraber; şemalar ve belli karikatürlerle panolara asılarak da kazanım elde edilmeye çalışılır.”

“İnceleme fırsatım olmadı ama güzel ahlak, güzel bir karakter kazandırma ve bu ölçüde çocukları topluma kazandırmayı sağlayan etkinliklerdir diye düşünüyorum.”

“Evet. Sevgi, saygı, sorumluluk bilinci vs. gibi manevi kazanımlar bulunmaktaydı.”

“Hayır değerler eğitiminin ailede ve çevrede kazandırıldığını düşünüyorum. En azından daha çok burada kazandırılıyor.”

Tablo 5’ den görüldüğü gibi öğretmen adaylarının %79’unun ilköğretim programında değerler eğitimi ile ilgili kazanım ve etkinlikleri incelemedikleri ve bir bilgileri olmadığı, %18’inin ise inceledikleri belirlenmiştir. Bu öğretmen adayları açısından önemli bir bulgudur. Çünkü ileride programın uygulayıcısı olan kişilerin neleri uygulayacakları, öğrencilerine neler kazandırmaya çalışacakları hakkında fikir sahibi olmamaları düşündürücüdür.

Tablo 6- Öğretmen adaylarının ilköğretimde öğrencilere kazandırılması gerektiğini düşündükleri değerler

Kategoriler	Kadın		Erkek		Toplam	
	f	%	f	%	f	%
Saygı	86	67	41	51	127	60
Dürüstlük	62	48	23	28	85	40
Sevgi	50	41	33	41	83	40
Sorumluluk	45	35	11	14	56	27
Hoşgörü	24	19	10	12	34	16
Merhamet	26	20	8	10	34	16
Güzel ahlak	9	7	16	20	25	12
Vatanseverlik	7	5	17	21	24	11
Adalet	8	6	9	11	17	8
Yardımseverlik	12	9	-	-	12	6
Özgüven	12	9	-	-	12	6
Nezaket	11	9	-	-	11	5
Kültür	3	2	5	6	8	4
Cesaret	4	3	5	6	9	4
Araştırmacı–bilimsellik	-	-	7	9	7	3
Empati	5	4	2	2	7	3
Özgürlük	4	3	-	-	4	2
Azim	3	2	1	1	4	2
Diğer	6	5	2	2	8	4

*Toplam bölümüne %2’nin altındaki değerler yansıtılmamıştır.

Öğretmen adaylarının yazılı görüş formuna verdikleri cevaplardan örnek alıntılar aşağıdaki gibi verilebilir.

“Bence ilk olarak bireye aile içinde saygı kavramı aşılmalıdır. Sonrası zaten çorap söküğü gibi gelecektir.”

“Bu değerın ana başlığı ahlak olmalıdır. Yani ahlakı oluşturan değerler (saygı, nezaket, doğruluk vb.). çünkü bir öğrencinin temeli ahlak duvarıyla örülmemişse her daim yıkılmaya mahkum durumda olur.”

“Kesinlikle sorumluluk ve saygı değerleri verilmelidir.”

“Bana göre en başta dürüstlük ve merhamettir. Merhametli olmayan bir insanın insanlığa bir yararı yoktur.”

“İlk etapta dürüstlük ve sorumluluk sahibi bir birey olarak yetişmesi gerekir.”

“Yalan söylememe, merhametli olma, sorumluluk sahibi olma.”

“Saygı en önemli değerlerden biridir.”

“Öğrenciye kazandırılması gereken maddi ve manevi değerler vardır. Bunlara örnek olarak geçmişte kazanılan zaferlerin günümüz etkileri ve bir takım toplum kuralları adabı muaşeret kurallarıdır.”

“İlköğretim çocuğun temel attığı yerdir. İyi bir ilköğretim eğitimi alan öğrenci hayatın geri kalanında genellikle başarılı olur. Sorumluluk, merhamet, dürüstlük gibi değerler yolun başında öğrencilere aşılanmalıdır.”

“İyi bir vatandaş olma, çevreye, topluma ve ülkesine karşı sorumlulukların bilincinde olan bir vatandaş.”

“Manevi ve milli değerler, adalet, saygı ve merhamet en önemlileri bunlar.”

“Öncelikle ahlaki eğitim. Ahlakı iyi olan bir çocuk zaten öğretim işini kolayca yapar.”

Öğretmen adaylarının ilköğretimde öğrencilere kazandırılmasını gerekli gördükleri değerler ile ilgili görüşleri incelendiğinde hem kadın hem de erkek öğretmen adaylarının saygı, dürüstlük, sevgi, sorumluluk, hoşgörü ve merhamet değerlerini öncelikli değerler olarak algıladıkları Tablo 6'dan anlaşılmaktadır. Ayrıca tablo incelendiğinde dürüstlük (%48-%28), sorumluluk (%35-%14), merhamet (%20-%10) ve hoşgörü (%19-%12) değerlerinin kadın öğretmen adayları tarafından erkek öğretmenlerin yaklaşık iki katı kadar oranda yüksek bir önem sırasına sahip olduğu, güzel ahlak (%7-%20) ve vatanseverlik (%5-%21) değerlerinde ise erkek öğretmenlerin kadın öğretmenlere göre oldukça yüksek düzeyde önem verdiği

görülmektedir. Diğer taraftan yardımseverlik, özgüven ve nezaket değerlerinin sadece kadın öğretmen adayları tarafından ilköğretimde öğrencilere kazandırılması gerekli olan değerler olarak algılanması ise dikkat çeken bir bulgudur. Araştırmacı-bilimsellik değerinin ise sadece erkek öğretmen adayları tarafından kazandırılması önemli görülen bir değer olarak algılanması da önemli bir bulgudur.

Tablo 7- Öğretmen adaylarının aldıkları lisans eğitimini öğrencilere değerleri kazandırmak için yeterli görüp görmedikleri ile ilgili görüşleri

Kategoriler	Kadın		Erkek		Toplam	
	f	%	f	%	f	%
Hayır, yeterli görmüyorum.	98	76	62	77	160	76
Evet, yeterli görüyorum.	18	14	16	20	34	16

Aşağıda öğretmen adaylarının yazılı görüş formuna verdikleri cevaplardan örnek alıntılar yer almaktadır.

“Hayır, kendimi yeterli görmüyorum.”

“Değerlere yönelik bir ders görmedim.”

“Dürüstlük, sevgi, saygı değerlerinin önemli olduğunu biliyorum fakat nasıl öğretmek lazım bilgim yok.”

“Yeterli görüyorum her derse yönelik eğitim aldık.”

“Evet, hocalarımız bizi o yönde eğitiyor.”

Tablo 7 incelendiğinde öğretmen adaylarının %76'sının lisansta aldıkları eğitimi öğrencilere değerleri kazandırmak için yeterli görmedikleri, oldukça düşük bir oran olan %16'sının ise lisans eğitimlerini yeterli gördüğü anlaşılmaktadır. Cinsiyet açısından incelendiğinde ise hem kadın hem de erkek öğretmen adaylarının görüşlerinin yakın olduğu Tablo 7’de açıktır.

Tablo 8- Öğretmen adaylarının aldıkları lisans eğitimini öğrencilere değerleri kazandırmada yeterli görmemelerinin nedenleri ile ilgili görüşleri

Kategoriler	Kadın		Erkek		Toplam	
	f	%	f	%	f	%
Lisans eğitiminde öğrenilenlerin teorik olması, uygulama yapılmaması	63	49	35	43	98	47
Lisans eğitiminde değerler eğitimine yönelik bir dersin yer almaması	26	20	8	10	34	16

Lisans eğitim sürecinde ders veren öğretim elemanlarının değerler eğitimi için yeterli olmaması	8	6	11	14	19	9
---	---	---	----	----	----	---

Öğretmen adaylarının yazılı görüş formuna verdikleri cevaplardan yapılan bazı alıntılar aşağıda yer almaktadır.

“Görmüyorum. Çünkü lisans eğitimlerinde de daha önceki yıllarda gördüğümüz eğitim gibi ezbere dayalı bir sistem olduğunu düşünüyorum. Bu da elbette kalıcı bilgi sağlamada ve değerleri kazandırmada yeterli değildir.”

“Hayır. Bu amaçla bir ders almadım.”

“Yeterli olmadığını düşünüyorum. Not üzerine kurulu bir sistem olduğu için sistem buna müsait değil.”

“Hayır, yeterli görmüyorum. Bize insan yetiştirmekten çok yani eğitimden çok teoride öğretim gösteriliyor.”

“Hayır, görmüyorum. Şu an için aldığım eğitimde uygulama yok, araştırma yok, öğrenciyle nasıl iletişim kurup ilgileneceğimi bilmiyorum.”

“Hayır, aldığımız eğitim kesinlikle bilimsel bilgilerden meydana gelmektedir.”

“Hayır, görmüyorum kendimi daha çok geliştirmeliyim.”

“Hayır. Aldığımız eğitimde değerler eğitimi üzerine pek fazla durulmamaktadır.”

Öğretmen adaylarının lisansta aldıkları eğitimi öğrencilere değerleri kazandırmada yeterli görmemelerinin nedenleri ile ilgili görüşlerinin yer aldığı Tablo 8 incelendiğinde adayların %47’sinin aldıkları lisans eğitiminin teorik olduğu ve uygulama yapamadıklarını, %16’sının lisans eğitimlerinde değerler eğitimine yönelik bir ders görmemelerini ve %9’unun ise derslerine giren öğretim elemanlarını değerler eğitimi açısından yeterli görmemelerini neden olarak algıladıkları görülmektedir.

Tablo 9- Öğretmen adaylarının ilköğretim öğrencilerine kazandırılmasının zor olduğunu düşündükleri değerler ile ilgili görüşleri

Kategoriler	Kadın		Erkek		Toplam	
	f	%	f	%	f	%
Saygı	23	18	16	20	39	18
Dürüstlük	29	23	8	10	37	17

Sorumluluk	18	14	7	9	25	11
Sevgi	11	9	11	14	22	10
Merhamet	14	11	2	2	16	7
Özgüven	8	6	5	6	13	6
Terbiye – ahlak	6	5	7	9	13	6
Hoşgörü	5	4	5	6	10	5
Empati	6	5	5	6	11	5
Adalet	5	4	5	6	10	5
Yardımseverlik	3	2	3	4	6	3
Kültür	3	2	3	4	6	3
İnanç	1	1	3	4	4	2
Diğer	5	4	2	2	7	3

Öğretmen adaylarının yazılı görüş formuna verdikleri cevaplardan örnek alıntılar aşağıdaki gibi verilebilir

“Adalet değerinin kazandırılması zor gibi.”

“Paylaşmak, yardım etmek.”

“Merhamet, özgüven kazandırılması zor olan değerler bence.”

“Saygılı olmak.”

“Bence sorumluluk bilinci zor bir değer.”

“Dürüstlük olduğunu düşünüyorum.”

Yukarıdaki Tablo 9 incelendiğinde öğretmen adaylarının %18’inin saygı, %17’sinin dürüstlük değerini ilköğretim öğrencilerine kazandırmanın zor olduğunu düşündükleri görülmektedir. Sorumluluk, sevgi ve merhamet değerleri de kazandırılması zor olarak düşünülen değerler arasında yer almaktadır. Dürüstlük ve merhamet değerlerinin erkek öğretmen adaylarına (%9-%2) kıyasla kadın öğretmen adayları (%23-%11) tarafından kazandırılması daha zor değerler olarak algılandığı da Tablo 8 den anlaşılmaktadır.

Tablo 10- Öğretmen adaylarının ilköğretim öğrencilerine değerlerin kazandırılmasının önündeki zorluklar ile ilgili görüşler

Kategoriler	Kadın		Erkek		Toplam	
	f	%	f	%	f	%
Değerlerin okulda değil de öncelikli olarak ailede kazandırılması gerektiği için	45	31	22	27	77	29
Çocuklara soyut kavramların öğretimi zor olduğu için	6	5	8	10	14	7

Öğretmen adaylarının yazılı görüş formuna verdikleri cevaplardan bazı örnek alıntılar aşağıda yer almaktadır.

“Saygı, çünkü çevrede ve ailede olmadığı müddetçe öğretmenin çok etkisi olmaz.”

“Vicdan ve merhamet. Soyut kavramları açıklamak zor olur, göstermek zaman alır.”

“Dürüst olmaları, çünkü aile ile kazandırılması gereken bir değer.”

“Dürüstlük, çünkü çocuklar yalanın kötü olduğunu bilmezler. Hele bir de bu değeri ailede kazanmamışsa ben daha fazla zorlanacağımı düşünüyorum.”

“Doğruyu söylemek konusunda zorlanacağımı düşünüyorum. Çünkü anne babayı rol model alır ilk önce. Günümüzde çocukları susturmak için ödül vereceğini ancak susunca çocuğu ödüllendirmeyen ebeveynler çoğalmakta, bu sebepten sürekli yalana maruz kalan çocuk doğru söze pek itibar etmez. Bu konuda zorlanabilirim.”

“Öğrencilere kazandırmakta zorlanacağım değerler terbiye, ahlak ve güven duygusudur. Bunun da zor olacağını düşünüyorum. Çünkü değerler okuldan, öğretmenlerden önce aileden alınmamışsa benim o öğrencilere kazandırmam zor olacaktır.”

“Soyut değerleri kazandırılması zor olabilir. Ama üstesinden gelinmeyecek sorun yoktur.”

Öğretmen adaylarının %29'u ilköğretim öğrencilerine bazı değerlerin kazandırılmasının önündeki zorluklar olarak “değerlerin okulda değil de öncelikli olarak ailede kazandırılması gerektiğini” ve %7'si ise “soyut kavramların öğretiminin zor olduğunu” gördükleri yukarıdaki tabloda yer almaktadır. Ayrıca hem kadın hem de erkek öğretmen adaylarının zorluk nedenleri ile ilgili görüşlerinin paralellik taşıdığı da Tablo 10'da yer almaktadır.

Nitel bulguların ikinci kısmını öğretmen adaylarının “Değer gibidir, çünkü” metaforuna verdikleri cevaplar oluşturmaktadır ve aşağıda tablo halinde yer almaktadır.

Tablo 11- Öğretmen adaylarının değer kavramına yönelik oluşturdukları metaforlar

Metafor Sayısı	Metafor Adı	f	%	Metafor Sayısı	Metafor Adı	f	%
1	Ağacı sulamak	1	0,47	23	Çevre	1	0,47
2	Ağacın dalları ve yaprakları	1	0,47	24	Çevreyi güzel görmek	1	0,47
3	Ağacın kökü	2	0,95	25	Çiçek	7	3,33
4	Ağaç	5	2,38	26	Çiçek yetiştirmek	1	0,47
5	Aile	4	1,90	27	Dağ	1	0,47
6	Aile sevgisi	1	0,47	28	Denizkızı	1	0,47
7	Altın	3	1,42	29	Dersler	1	0,47
8	Anahtar	1	0,47	30	Doğa	1	0,47
9	Anne	3	1,42	31	Doğru hayat	1	0,47
10	Arabanın ön tekeri	1	0,47	32	Doğuştan getirdiğimiz her şey	1	0,47
11	Atom	1	0,47	33	Duygu ve düşünce	1	0,47
12	Atom bombası	1	0,47	34	Dünya	3	1,42
13	Ayna	4	1,90	35	Elma	1	0,47
14	Balık	1	0,47	36	Elmas	1	0,47
15	yüzgeci	1	0,47	37	Empati	1	0,47
16	Bilgi	1	0,47	38	Fidan	4	1,90
17	Binanın temeli	1	0,47	39	Gelişmiş toplum	1	0,47
18	Binayı ayakta tutan kolon	1	0,95	40	Geminin kaptanı	1	0,47
19	Bireyin kendisi	2	0,47	41	Gençlik	1	0,47
20	Bitkinin kökü	1	0,47	42	Gökyüzü	2	0,95
21	Can suyu	1	0,47	43	Güneş	5	2,38
22	Cumhuriyet ve demokrasi	1	0,47	44	Güneşin ışığı ve sıcaklığı	1	0,47
	Çanak			45	Havzası olan bir göl	1	0,47
	Çömlek yapmak	1					

46	Hayat ve yaşam sevinci	1	0,47	70	Kimyasal bağ	1	0,47
47	Hayatın doğru yolu	1	0,47	71	Kitap	1	0,47
48	Haysiyet onur mücevher	1	0,47	72	Kurallar bütünü	1	0,47
49	Hayvan	1	0,47	73	Kültür	1	0,47
50	Hazine	2	0,95	74	Maden	1	0,47
51	Işık	3	1,42	75	Matematik	2	0,95
52	İlaç	1	0,47	76	Meyve Ağacı	1	0,47
53	İnsan	5	2,38	77	Milli benliğin oluşturulması	1	0,47
54	İnsan kişiliği	3	1,42	78	Nefes almak	1	0,47
55	İnsan Oluşumu	1	0,47	79	Oksijen	1	0,47
56	İnsanı yaşatmak	1	0,47	80	Okul	1	0,47
57	İnsanın bir parçası	1	0,47	81	Organ	4	1,90
58	İnsanın gizli gücü	1	0,47	82	Orman	1	0,47
59	İnsanın günlük ihtiyacı	1	0,47	83	Otobüs bileti	1	0,47
60	İnsanın içinde geçeni	1	0,47	84	Para	1	0,47
61	İnsanın sağ ve solu	1	0,47	85	Pusula	2	0,95
62	İnsanın yetiştirilme biçimi	1	0,47	86	Puzzle parçaları	2	0,95
63	İnsanların kimliği	1	0,47	87	Renklerin uyumu	1	0,47
64	İskelet	2	0,95	88	rüzgar gülü	1	0,47
65	Kalem	1	0,47	89	Saat	1	0,47
66	özgürlüğü	1	0,95	90	Sabır	1	0,47
67	Kalite	1	0,47	91	Sağlam temel	1	0,47
68	Karakter	2	0,95	92	Sevgi	6	2,85
69	Kardeş	1	0,47				
69	Kıyafet	3	1,42				

93	Sorumluluk	1	0,47	103	Tuz	1	0,47
94	Statü sevgi saygı	3	1,42	104	Vitamin	1	0,47
95	Su	9	4,28	105	Yararlı bir fert	1	0,47
96	Su yatağı	1	0,47	106	Yetiştirmek	8	3,80
97	Süt	1	0,47	107	Yaşam	2	0,95
98	Tarla	1	0,47	108	Yeme içme	1	0,47
99	Taş	1	0,47	109	İhtiyacı	1	0,47
100	Tohum	3	1,42	110	Zafer	1	0,47
101	Toplum	3	0,95	111	Zaman	1	0,47
102	Toplumsal bir kural	2			Zifiri karanlıktaki mum	1	0,47
					Zincir halkası	1	0,47

Tablo 11’da öğretmen adaylarının en fazla ürettiği metaforların %4,28 oranında su, %3,80 yaşam ve %3,33 oranında ise çiçek olduğu görülmektedir. Öğretmen adaylarının %2,38’inin de ifade ettikleri metaforların ağaç, güneş ve insan olduğu ve toplam 111 farklı metafor üretildiği Tablo 11’da yer almaktadır.

Öğretmen adaylarının oluşturdukları metaforların analiz edilmesiyle 10 tema oluşturulmuştur. Bu temalar ve her bir temaya ait metaforlar frekans ve yüzde değerler olarak aşağıda yer alan Tablo 12-21’de sunulmaktadır.

Tablo 12- Öğretmen adayları tarafından değer kavramına yönelik oluşturulan metaforlar ve metafora ait tema

Tema	Metafor	f	%
Toplumun Bireyde Yansıması Olarak Değer	Ayna	4	1,90
	Kitap	1	0,47
	Tarla	1	0,47
	Matematik	1	0,47
	Kıyafet	1	0,47
	Vücudumuzun bir parçası	1	0,47
	Yetiştirilme biçimi	1	0,47
	Doğru hayat	1	0,47
	Ağaç	1	0,47
	Elma	1	0,47
	Anne	1	0,47
	Güneş	1	0,47

“Değer ayna gibidir; çünkü çocuğa ne yansıtırsan onu görürsün.”

“Değer ayna gibidir; çünkü ne gösterirsen onu alırsın.”

“Değer ayna gibidir; çünkü aldığımız veya gösterdiğimiz değerler tam bizim kimliğimizi yansıtır.”

“Değer ayna gibidir; çünkü karşındakine nasıl davranırsan aynı karşılığı alırsın.”

“Değer kitap gibidir; çünkü kitaba ne kadar değer verirsen ne kadar anlamaya çalışırsan sana o kadar bilgi verir.”

“Değer tarla gibidir; çünkü ne ekersen onu biçersin.”

“Değer matematik gibidir; çünkü ne kadar bilersen o kadar iyisindir.”

“Değer kıyafet gibidir; çünkü gördüğümüz tüm değerleri üzerimizde taşıyız tıpkı bir kıyafet gibidir.”

“Değer vücudumuzun bir parçası gibidir; çünkü hayatın her anında sahip olduğumuz değerleri göstereceğimiz zamanlar olacaktır.”

“Değer yetiştirilme biçimi gibidir; çünkü insan kazandırdığı değerlerle hayatına şekil verir.”

“Değer doğru hayat gibidir; çünkü değerlerimizi gerçekten hayatımıza aktarırsak doğru hayat yaşamış oluruz.”

“Değer ağaç gibidir; çünkü iyi yetiştirilirse insanlar için iyi gölgelik olabilir.”

“Değer elma gibidir; çünkü tohum iken bakarsanız büyür, ama yeşil ya da kırmızı olması size bağlıdır.”

“Değer güneş gibidir; çünkü çocuğu ışık gibi gösterir.”

Öğretmen adaylarının değerler metaforları temalara ayrılmıştır. İlk tamamımız “Toplumun Bireyde Yansıması Olarak Değer” olarak belirlenmiştir. Öğretmen adaylarının %7,07’sinin bu temaya uygun metafor ürettikleri görülmektedir. Temada en çok ifade edilen metafor %1,90’ını oluşturan ayna olmuştur.

Bu temadan görüldüğü gibi öğretmen adayları toplum ve birey arasındaki ilişkiye dikkat çekmektedir. Bir adayın “ne ekersen onu biçersin” sözünde de görüldüğü gibi adaylar bireylere kazandırılan değerlerin yaşanılan toplumu biçimlendirdiğine inanmaktadır. Onlara göre değer içerisinde yaşanılan toplumu

belirleyen önemli bir unsurdur. Onlara göre gelecekte toplumun doğasını belirleyen şey günümüz çocuklarına kazandırılan değerlerdir. Bu ise adayların değerlerin, değerler eğitiminin toplumsal bir yönü olduğunu ve çocuklara değerlerin kazandırılmasıyla toplumun şekillendirildiğini düşündüklerini göstermektedir.

Tablo 13- Öğretmen adayları tarafından değer kavramına yönelik oluşturulan metaforlar ve metafora ait tema

Tema	Metafor	f	%
Emek Verilerek Geliştirilen/Yetiştirilen Toplum İçin Faydalı Bir Ürün Olarak Değer	Sevgiyle büyüyen ağaç	1	0,47
	Ağaca su verip ondan meyve almak	1	0,47
	Meyve ağacı	1	0,47
	Hayvan	1	0,47
	Çiçek	3	1,42
	Ağaç	3	1,42
	Fidan	4	1,90
	Karakter	1	0,47
	Ağaç Kökleri	1	0,47
	Tohum	3	1,42
	Çanak-Çömlek	1	0,47
	Okul	1	0,47

“Değer sevgiyle büyüyen ağaç gibidir; çünkü ne kadar sevgi o kadar saygı”

“Değer ağaca su verip ondan meyve almak gibidir; çünkü verdiğin değer kadar, emek kadar karşılığını alırsın.”

“Değer meyve ağacı gibidir; çünkü meyve ağacına ne kadar emek verilirse o kadar yararlı olur.”

“Değer hayvan gibidir; çünkü nasıl eğitirsen öyle olur.”

“Değer çiçek gibidir; çünkü bakmazsan, sulamazsan seni soldurur.”

“Değer bakıma ihtiyaç duyan bir çiçek gibidir; çünkü çiçeklere değer verildikçe bakıldıkça çok iyi olacağına inanıyorum.”

“Değer çiçek gibidir; çünkü baktığın önemsedığın ve ilgi gösterdiğin kadarıyla karşılığını alırsın.”

“Değer ağaç kökleri gibidir; çünkü gittikçe kökleri sağlamlaşır.”

“Değer ağaç gibidir; çünkü doğaya asıl renk veren ağaçtır.”

“Değer ağaç gibidir; çünkü büyüdükçe faydaları artar ve meyve verir.”

“Değer ağaç gibidir; çünkü suladıkça meyve verir.”

“Değer fidan gibidir; çünkü bol suya, güneşe ihtiyaç duyar değerler eğitimi sayesinde fidanımız güzel düzgün bir şekilde ağaç olup çevreye faydalı olabilir.”

“Değer bir fidan gibidir; çünkü ağaç yaşken eğilir.”

“Değer fidan gibidir; çünkü besledikçe büyür ve insanlara yarar sağlayarak ağaç olur.”

“Değer fidan gibidir; çünkü ne kadar iyi bakarsan o kadar iyi yeşerir ve büyür.”

“Değer karakter gibidir; çünkü zaman geçtikçe karakter gelişir.”

“Değer tohum gibidir; çünkü ekilen tohum ne kadar doğru ve zamanında atılırsa verimi o şekilde olur.”

“Değer tohum gibidir; çünkü ekildikçe çıkar güzel şeyler meyveler”

“Değer toprağa atılan bir tohum; çünkü her tohum yeni bir başlangıçtır.”

“Değer çanak çömlek gibidir; çünkü biz vereceğimiz eğitimde istediğimiz şekle sokabiliriz.”

“Değerler okul gibidir; çünkü bir şeyler öğrenme ve öğretmektir.”

İkinci temamız “Emek Verilerek Geliştirilen/Yetiştirilen Toplum İçin Faydalı Ürün Olarak Değer” olmuştur. Temaya öğretmen adaylarının %9,92’sinin ifade ettikleri metafordan oluşmuştur. Temada en çok ifade edilen metafor %1,90 ile fidan olduğu görülmektedir. Bu metaforu takip eden metaforlar %1,42 ile çiçek, ağaç ve tohum olarak ifade edilmiştir.

Adaylar değerlerin kazandırılmasını emek verilmesi gereken bir süreç olarak algıladıklarını göstermektedir. Aynı zamanda değerler eğitiminin pratik yönüne vurgu yapmaktadırlar. Toplum için yararlı faydalı bir unsur olduğunu düşünmektedirler. Bu temada da değer toplum ilişkisi yine ön planda yer almaktadır. Onlar için faydalı ürün olması bireyleri bir arada tutan bir bağ olarak görülmesiyle ilgilidir.

Tablo 14- Öğretmen adayları tarafından değer kavramına yönelik oluşturulan metaforlar ve metafora ait tema

Tema	Metafor	f	%
Güzellik Ve İyilik Değerlerine Eşdeğer Olarak Değer	Elma	1	0,47
	Denizkızı	1	0,47
	Çiçek	2	0,95
	Hazine	1	0,47
	Elmas	1	0,47
	Altın	1	0,47
	Su	3	1,42
	Çevreyi güzel Görmek	1	0,47
	Gökyüzü	1	0,47
	Maden	1	0,47

“Değer denizkızı gibidir; çünkü onu gören kendini çok iyi ve mükemmel hisseder.

“Değer elma gibidir; çünkü yedikçe mutlu olursun.”

“Değer çiçek gibidir; çünkü değerlerde çiçek gibi güzeldir.”

“Değer hiç solmayan çiçekler gibidir; çünkü o çiçek hep güzel kokar hep yaşar”

“Değer hazine gibidir; çünkü hayatta sahip olabileceğin en güzel şeydir.”

“Değer elmas gibidir; çünkü pırıltılı ve güzel bir taştır değer gibi.”

“Değer altın gibidir; çünkü iyidir.”

“Değer su gibidir; çünkü berrak temiz ve saftır”

“Değer su gibidir; çünkü berraklığı ve temizliğiyle birçok şey öğretir.”

“Değer hayatımızdaki su gibidir; çünkü biz onlarla gençleşiriz”

“Değer çevreyi güzel görmek gibidir; çünkü doğayı güzel görmek için”

“Değer gökyüzü gibidir; çünkü gökyüzünün birden çok rengi var bu renklerin karışımı ile daha güzel bir hayat sunar”

“Değer maden gibidir; çünkü her şey en temelde özünde temizdir”

Bir diğer tamamımız “Güzellik ve İyilik Değerine Eşdeğer Olarak Değer” temasıdır. Öğretmen adaylarının %6,13’ünün metaforlarından oluşmuştur. Temanın en çok söylenen metaforu %1,42’si olan su metaforudur. Diğerlerinden fazla

söylenen bir diğer metafor %0,95'i olan çiçek metaforudur. Adaylar için değer doğrudan güzellikle ya da iyilikle eşitlenmiştir. Güzellik ve iyilik kavramları onların değer algılarının tamamen kuşatmıştır. Bir çok değer olmasına rağmen tümünü sadece bu kavram altında toplamaktadırlar.

Tablo 15- Öğretmen adayları tarafından değer kavramına yönelik oluşturulan metaforlar ve metafora ait tema

Tema	Metaforlar	f	%
Sevgi Değeri İle Eşdeğer Olarak Değer	Güneş	2	0,95
	Sevgi	4	1,90
	Aile sevgisi	2	0,95
	Statü, önem kazanma sevgi saygı	1	0,47
	Işıldayan bir ışık	1	0,47

“Değer güneş gibidir; çünkü topluma ışık tutar ve aydınlatır.”

“Değer güneş gibidir; çünkü sevgiyi simge eder.”

“Değer sevgi gibidir; çünkü paylaştıkça değer ve önem kazanır.”

“Değer sevgi gibidir; çünkü paylaştıkça çoğalır.”

“Değer sevgi gibidir; çünkü değer insanları sevgiye odaklar.”

“Değer sevgi gibidir; çünkü sevgi insanın içine işledi mi bütünleşir. Değer de insanları bütünleştirir.”

“Değer aile sevgisi gibidir; çünkü aile sevgisi de değerler bütünüdür.”

“Değer aile sevgisi gibidir; çünkü bir anne baba kadar önemlidir.”

“Değer statü önem kazanma sevgi ve saygı gibidir; çünkü insanda olması gerekir.”

“Değer ışıldayan bir ışık gibidir; çünkü değer insanı saygı sevgi açısından ışık gibi gösterir.”

Dördüncü temamız “ Sevgi Değeri İle Eşdeğer Olarak Değer” temasıdır. Öğretmen adaylarının %4,75'ini oluşturmaktadır. En çok ifade edilen metafor %1,90'nı olan sevgi metaforudur. Bu metaforu takip eden diğer metaforlar %0.95 ile güneş ve aile sevgisidir. Adaylar değer kavramının sevgi kavramı ile eşdeğer olarak

görmektedir. Bu temada değerin toplumsal yönde gerekliliğine ve işlevine vurgu yapılmaktadır. Çünkü sevgi kavramı toplumsal yönü olan bir kavramdır.

Tablo 16- Öğretmen adayları tarafından değer kavramına yönelik oluşturulan metaforlar ve metafora ait tema

Tema	Metafor	f	%
Bir Sistem Olarak (Birbiriyle İlişkili Parçalardan Oluşan) Değer	Puzzle parçaları	2	0,95
	Ağaç	1	0,47
	Ağacın dalları ve yaprakları	1	0,47
	Aile	1	0,47
	Ahlaki davranış temellerinin oluşmasındaki adımlar	1	0,47
	Empati	1	0,47
	Parça	1	0,47
	Karakterin yapı taşı	1	0,47

“Değer puzzle parçaları gibidir; çünkü eğer birleşip bütünleşmezse maksadına ulaşmaz.”

“Değer yap-boz gibidir; çünkü karmaşıktır ve doğru parçanın doğru yere konulması gerekir.”

“Değer ağaç gibidir; çünkü her dalında yeşeren farklı yaprak sayıları vardır.”

“Değer ağacın dalları ve yaprakları gibidir; çünkü birbiriyle bir bütün gibidir.”

“Değer aile gibidir; çünkü ailede bütün olarak tüm değerleri kapsar.”

“Değer ahlaki davranış temellerinin oluşmasındaki adımlar gibidir; çünkü ahlak birer değerler bütünüdür.”

“Değer parça gibidir; çünkü biriktirirsen çok şey elde edersin.”

“Değer karakterin yapı taşı gibidir; çünkü olmazsa olmaz özellikler taşıyır.”

Beşinci tamamımız” Bir Sistem Olarak (Birbiriyle İlişkili Parçalardan Oluşan) Değer” dir. Öğretmen adaylarının %4,24’ünü oluşturmaktadır. Öğretmen adaylarının en çok ifade ettikleri metafor %0,95’i puzzle parçaları olarak ifade etmişlerdir. Kalan diğer metaforlar bir kez söylenmiştir.

Öğretmen adayları değerlerin sistematik yapısına, çeşitliliğine ve karmaşıklığına dikkat çekmektedirler. Değerlerin birbiriyle ilişkili olduğunu insanın ayrılmaz bir parçası olduğunu düşünmektedirler.

Tablo 17- Öğretmen adayları tarafından değer kavramına yönelik oluşturulan metaforlar ve metafora ait tema

Tema	Metafor	f	%
Toplumun Uyum ve Denge Kaynağı Olarak Değer	Renklerin birbiriyle uyumu	1	0,47
	Doğa	1	0,47
	Zincir halkası	2	0,95
	Aile	1	0,47

“Değer renklerin birbiriyle uyumu gibidir; çünkü değer in olduğu yerde uyum vardır.”

“Değer doğa gibidir; çünkü biri eksik olduğunda denge bozulur.”

“Değer zincir halkası gibidir; çünkü bir değerimizi kaybedersek zincir kopar.”

“Değer zincirin halkası gibidir; çünkü bir arada uyum içinde olabilmek için değerler olmalıdır.”

“Değer aile gibidir; çünkü aile sevgiyi, saygıyı öğreten temel yapı taşıdır.”

Altıncı temamız “Toplumun Uyum ve Denge Kaynağı Olarak Değer” temasıdır. Öğretmen adaylarının %2,36’sını oluşturmaktadır. En çok ifade edilen metafor %0,95’i olan doğa metaforudur. Adaylar toplumun dengesini sağlayan önemli bir neden olarak değerleri görmektedirler. Yukarıdaki bazı metaforlarda da benzer şekilde adaylar değerlerin toplumsal işlevine dikkat çekmektedirler.

Tablo 18- Öğretmen adayları tarafından değer kavramına yönelik oluşturulan metaforlar ve metafora ait tema

Tema	Metafor	f	%
Toplumun ve Bireyin Varlığı için Elzem Olarak Değer	İnsanın sağ ve solu	1	0,47
	Gençlik	1	0,47
	Toplum	3	1,42
	Hayat kurtarıcısı	1	0,47
	Su	4	1,90
	Organ	1	0,47

Ana	1	0,47
Balık yüzgeci	1	0,47
Nefes almak	1	0,47
Tuz	1	0,47
Güneş	3	1,42
Yeme içme ihtiyacı	1	0,47
Vitamin	1	0,47
Süt	1	0,47
Günlük ihtiyaç	1	0,47
Oksijen	1	0,47
En önemli etken	1	0,47
Bitki kökü	1	0,47
Yaşam	1	0,47
Kimyasal bağ	1	0,47
Hayat ve yaşam sevinci	1	0,47
Milli benliğin oluşturulması	1	0,47
Hayatın doğru yolu	1	0,47
Arabanın ön tekeri	1	0,47
İnsan	2	0,95
İnsanın kimliği	1	0,47
İnsanda var olması gereken duygu ve düşüncelerdir	1	0,47
İnsanın bir parçası	1	0,47
İnsanlığın oluşumu	1	0,47
İnsanı yaşatmak	1	0,47
Binanın temeli	2	0,95
İnsandaki duruş	1	0,47
Davranış	1	0,47
Aile	1	0,47
Can suyu	1	0,47
İskelet	2	0,95
Ağacın kökü	1	0,47
Kolon	1	0,47
İlaç	1	0,47
Geminin kaptanı	1	0,47
Kurallar	3	1,42
Hayattaki yerimiz	1	0,47
Işık	1	0,47

“Değer insanın sağ ve solu gibidir; çünkü biri olmadan diğeri olmaz.”

“Değer gençlik gibidir; çünkü olmazsa toplum olmaz.”

“Değer toplum gibidir; çünkü olmazsa olmaz.”

“Değer toplumun kendisidir; çünkü yaptıklarımız toplumu etkiliyor.”

“Değer gelişmiş toplum gibidir; çünkü değerler eğitimi olunca her şey düzelecektir.”

“Değer hayat kurtarıcısı gibidir; çünkü bir insan başka bir insanı kurtarabilir.”

“Değer su gibidir; çünkü insanı besle ve yetiştirir.”

“Değer su gibidir; çünkü susuz bir hayat düşünülemez.”

“Değer su gibidir; çünkü değerler olmadan yaşam olmaz.”

“Değer su gibidir; çünkü hayati vasıflar barındırır.”

“Değer organ gibidir; çünkü organ olmazsa insanın yaşamı eksik kalır.”

“Değer organ gibidir; çünkü değerler olmazsa insan eksik kalır.”

“Değer organ gibidir; çünkü biri olmadığında bedenimizin eksik olacağı gibi değer olmadan da ruhumuz eksik kalır.”

“Değer ana gibidir; çünkü vazgeçilmezdir.”

“Değer balık yüzgeci gibidir; çünkü yüzgeç olmazsa balık yüzemaz, değer olmazsa insan iyi yaşayamaz.”

“Değer nefes almak gibidir; çünkü değerler sayesinde insanla iletişim kurar ve hayatımızı yaşanabilir hale getiririz.”

“Değer tuz gibidir; çünkü tuz olmadan nasıl yemeğin tadı yoksa değerlerimiz olmadan da biz insanlar eksiğiz, karakterimiz yerine oturmaz.”

“Değer güneş gibidir; çünkü güneşsiz dünya olmazsa değersiz de olamaz.”

“Değer güneş gibidir; çünkü nasıl ki güneşsiz dünya olmazsa insanda değersiz olmaz.”

“Değer güneş gibidir; çünkü eğer güneşin sıcaklığı ve ışığı olmazsa güneş güneşliğini yitirir. İnsan olmakta böyledir.”

“Değer yeme içme ihtiyacı gibidir; çünkü yeme içme yaşamak için ne kadar gerekliyse değerler de toplumda kabul görmek için gereklidir.”

“Değer vitamin gibidir; çünkü vitamin olmazsa besin bir işe yaramaz.”

“Değer süt gibidir; çünkü ne bebek sütsüz ne de insan değersiz olur.”

“Değer günlük ihtiyaç gibidir; çünkü insanlar değersiz yaşayamaz.”

“Değer oksijen gibidir; çünkü insanın olmazsa olmazlarındandır.”

“Değer en önemli etkidir; çünkü insanoğlu değerle var olur, değer yoksa sıfırdır.”

“Değer bir bitkini kökü gibidir; çünkü insanın en temel kaynağıdır.”

“Değer yaşam gibidir; çünkü hayat benliği olan bir birey olmak ve yaşamak için.”

“Değer kimyasal bağlar gibidir; çünkü bizi hayata sıkı sıkıya bağlar.”

“Değer hayat ve yaşam sevinci gibidir; çünkü değer olmazsa hayatın ve yaşamın anlamı olmaz.”

“Değer milli benliğin oluşturulması gibidir; çünkü o yaşlarda her şeyin kazandırılması gerekir.”

“Değer hayatın doğru yolu gibidir; çünkü doğundan ölüme kadar hayatın her aşamasında gereklidir.”

“Değer arabanın ön tekeri gibidir; çünkü değerler ne kadar doğru öğretilirse toplumda o kadar iyi gelişir.”

“Değer insan gibidir; çünkü bireyi var eden etkenler değerlidir.”

“Değer insan gibidir; çünkü insan aldığı değerle vardır.”

“Değer insanların kimliği gibidir; çünkü insan değeriyle var olur.”

“Değer insanda var olması gereken duygu ve düşünceler gibidir; çünkü inanı diğer canlılardan ayırır.”

“Değer insanın parçası gibidir; çünkü değer insanı insan yapar.”

“Değer insanlığın oluşumu gibidir; çünkü değer insanı insan yapar.”

“Değer insanı yaşatmak gibidir; çünkü insanı ayakta tutar, insan olduğunu hissettirir.”

“Değer bir binanın temeli gibidir; çünkü bizi biz yapan ve karakterimizi sağlayan şeydir.”

“Değer sağlam temel gibidir; çünkü temel sağlam değilse birey hiçbir zaman huzurlu olamaz.”

“Değer insandaki duruş gibidir; çünkü insanın kimliğini sosyal yönden belirleyen önemli bir faktördür.”

“Değer davranış gibidir; çünkü davranış kişiliği belirler.”

“Değer aile gibidir; çünkü kaybedilince tıpkı bir aile gibi dağılıverirsin.”

“Değer insan için gelecekte can suyu gibidir; çünkü bunlar olmadan faydalı bir birey olmak mümkün değil.”

“Değer iskelet gibidir; çünkü değerlerimiz olmadan etkin insan olamayız.”

“Değer iskelet gibidir; çünkü insanlığı ayakta tutmak için.”

“Değer ağacın kökleri gibidir; çünkü iyi kök salmazsa kurur gider.”

“Değer kolon gibidir; çünkü toplumun ayakta kalmasını sağlayan o toplumun değerleridir.”

“Değer ilaç gibidir; çünkü hasta yorgunken seni ayağa kaldıran tek şeydir.”

“Değer geminin kaptanı gibidir; çünkü tamamıyla geminin durumu ona bağlıdır.”

“Değer kurallar gibidir; çünkü her toplum bünyesinde barındırdığı değerler sayesinde var olur.”

“Değerler kurallar gibidir; çünkü insanlar bu kurallar dahilinde hareket eder.”

“Değerler kurallar gibidir; çünkü değer insanı insan yapan özelliklerin kişiye kazandırılmasıdır.”

“Değerler hayattaki yerimiz gibidir; çünkü insanlar değerleri aracılığıyla toplumda yer edinir.”

“Değer ışık gibidir; çünkü hayatın boyunca nasıl yaşayacağımızı onlar şekillendirecek.”

Yedinci tema “Toplumun ve Bireyin Varlığı için Elzem Olarak Değer” temasıdır. Öğretmen adaylarının %25,93’ünü oluşturmaktadır. Öğretmen adaylarının bu temada en çok ifade ettikleri metafor %1,90’ı su olurken bu metaforu takip eden diğer metaforlar %1,42 ile toplum, güneş ve kurallar olduğu görülmektedir. Bu metaforlardan sonra %0,95’inin ifade ettiği metaforlar insan, binanın temeli ve iskelet olmuştur. Diğer metaforlar (gençlik, ana, nefes almak, yaşam insandaki duruş...) birer kez tekrarlanan metaforlardır. Adaylar değeri toplum ve bireyin var olması için zorunlu görmektedirler. Değerleri insanı insan yapan temel gereksinim

olarak görmektedirler. Yine daha önce verilen metaforlara benzer olarak toplumun değersiz var olamayacağını vurgulamaktadırlar.

Tablo 19- Öğretmen adayları tarafından değer kavramına yönelik oluşturulan metaforlar ve metafora ait tema

Tema	Metafor	f	%
Yaşama Eşdeğer Olarak Değer	Yaşam	2	0,95
	Hayat	2	0,95

“Değer yaşam gibidir; çünkü yaşamın bir parçasıdır.”

“Değer bizim hepimizin hayatı kadar önemli yaşam gibidir; çünkü her şey yaşamla edinilir.”

“Değer hayat gibidir; çünkü hayatın kendisidir içindendir.”

“Değer hayat gibidir; çünkü sürekli devam eder.”

Sekizinci tema “Yaşama Eşdeğer Olarak Değer” temasıdır. Öğretmen adaylarının %1,90’ını oluşturmaktadır. Öğretmen adaylarının bu tema kapsamında ürettikleri metafor %0,95’ini yaşam ve hayat metaforları oluşturduğu görülmektedir. Temadan da görüleceği gibi bazı adaylar değerleri yaşam kadar temel olarak görmektedirler.

Tablo 20- Öğretmen adayları tarafından değer kavramına yönelik oluşturulan metaforlar ve metafora ait tema

Tema	Metafor	f	%
Toplumda ve Bireyde Değişkenlik Gösteren Bir Öge Olarak Değer	Su	1	0,47
	İnsan	2	0,95
	Su yatağı	1	0,47
	Kıyafet	1	0,47
	Anahtar	1	0,47

“Değer su gibidir; çünkü bulunduğu kabın şeklini alır.”

“Değer insan gibidir; çünkü o da zamanla değişir ve kapsamı artar.”

“Değer insan gibidir; çünkü hiçbir kalıba sığmayan ve kişiden kişiye değişen farklı boyutlara girebilen düşüncelerdir.”

“Değer su yatağı gibidir; çünkü başı sonu belli değildir, sürekli akar.”

“Değer kıyafet gibidir; çünkü birden fazla şekilde olabilir her bir değer farklı şey yansıtır.”

“Değer anahtar gibidir; çünkü her anahtar her kapıyı açmaz.”

Dokuzuncu tema “Toplumda ve Bireyde Değişkenlik Gösteren Bir Öge Olarak Değer” temasıdır. Öğretmen adaylarının %2,85’ini oluşturmaktadır. Tema da en fazla ifade edilen metafor %0,95’i olan insan metaforu olmuştur. Diğer metaforlar bir kez tekrar edildiği görülmektedir. Bu metaforlar %0,47’i ile su, su yatağı, kıyafet ve anahtardır. Bu temada ilk olarak adaylar değerlerin farklılığı ve değişkenliğine vurgu yapmaktadırlar. Önceki temalarda dolaylı olarak değerlerin evrenselliği kabulü ile düşünüldüğü anlaşılmaktadır.

Tablo 21- Öğretmen adayları tarafından değer kavramına yönelik oluşturulan metaforlar ve metafora ait tema

Tema	Metafor	f	%
Bireyin Yaşamına ve Kararlarına Yön Veren Öge Olarak Değer	Otobüs bileti	1	0,47
	Işık	1	0,47
	Pusula	2	0,95
	Sorumluluk	1	0,47

“Değer otobüs bileti gibidir; çünkü nereye gideceğini bilen biri olarak ulaşacağın yer bellidir.”

“Değer ışık gibidir; çünkü gerekli olan değer alınmazsa yolu karanlık olur.”

“Değer pusula gibidir; çünkü benliğimizi bulmamıza yardımcı olur.”

“Değer pusula gibidir; çünkü yol gösterir.”

“Değer sorumluluk gibidir; çünkü kişinin hayatına yön verir.”

Sonuncu temamız “Bireyin Yaşamına ve Kararlarına Yön Veren Öge Olarak Değer” temasıdır. Öğretmen adaylarının %2,37’ini oluşturmaktadır. Temada en çok ifade edilen metafor %0,95’i olan pusula metaforudur. Diğer metaforlar bir kez tekrar eden otobüs bileti, ışık ve sorumluluk metaforları olmuştur. Adaylar hayata yön veren kararlara rehberlik eden bir araç olarak değerleri görmektedirler.

4. SONUÇ, TARTIŞMA VE ÖNERİLER

Teknoloji alanındaki gelişmeler çocukları olumlu ve olumsuz olarak çeşitli şekillerde etkilemektedir. Medya ve sanal dünyanın sunduğu popüler kültürün etkisi ile değerlerde yozlaşmanın olması, son yıllarda artan şiddet olayları, adi suçların artması, iş ahlakında düşüş, kişiler arası saygı eksikliği, giderek artan hoşnutsuzluk çocukları hızla etkisi altına almaktadır. Ayrıca modernleşme ile birlikte geleneksel toplumdaki geniş aile yapısından çekirdek aileye geçişin yaşanması, kadının çalışma hayatına katılması, çocuğun eğitiminde ailenin rolünü etkileyen çevresel etmenlerin artması da ailenin görevlerini yeterince etkili bir şekilde yerine getirmesini olumsuz etkilemektedir. Bu durum ailenin çocuğa değer kazandırma sürecindeki rollerinin bir kısmının okula kaymasına neden olmuştur. Ailenin değer edinme sürecindeki ihmalinin telafisinin de oldukça zor olduğu da dikkate alındığında alt yapısı aile tarafından hazırlanan değer eğitimi ise okulda pekiştirilir ve geliştirilir (Aydın ve Gürler, 2013). Dewey, okulların sosyal ve ahlak öğrenme merkezleri olduğunu ve çocukların ahlaki eylemlerini oluşturmaları için onlara fırsatlar sunması gerektiğini belirtmiştir (Sapsağlam, 2016). Lickon'a (1993) göre, iyi bir karakter; iyi olanı bilmek, iyi olanı istemek ve iyi olanı yapmakla mümkündür. Okullar öğrencileri bu temel değerleri anlamaları, onları kendi yaşamlarına adapte etmeleri ve hayatlarını bu önemli değerler üzerinden devam ettirmeleri için yardımcı olmak zorundadır. Okullar çocukların hem iyi insanlar olmalarına hem de iyi kişilik geliştirmelerine yardımcı olmalıdır. Okulların bu misyonu gerçekleştirebilmesi de büyük ölçüde öğretmenlere bağlıdır. Öğretmenler eğitim yoluyla gençlerin toplumsal değişimi gerçekleştirmelerinde sorumlu olan kişidir. Dolayısıyla okullarda değer eğitim programının da temel ögesidir (Edgington, 2002). Değer eğitim programının etkili bir şekilde uygulanması öğretmene ve öğretmenin öğrencilere değerleri öğretme konusundaki inanç ve tutumuna dayalı uygulamalarına bağlıdır (Prestwich, 2004). Çalışmalar değer eğitimi programlarının uygulamalarının öğretmen algıları ve etkinliği ile pozitif ilişkili olduğunu göstermiştir (Lowe, 2013).

Sınıf öğretmenleri öğrencilerin eğitim hayatlarındaki ilk modellerinden olup çocukların gelişimlerini izleme ve etkileme şansına sahiplerdir. Çocuklar ile geçirdikleri zaman içerisindeki davranışları, olayları algılayış biçimi, yorumları ve tutumu ile gibi birçok yönüyle çocuklar için birer rehberdir çocuklar üzerinde aileden

sonra en etkili kişi öğretmenlerdir. Bu bağlamda öğretmen adaylarının sahip olduğu, önemli gördüğü değerler, değerlere yükledikleri anlamlar ve kendilerini değerler eğitimi yapmada yeterli görüp görmemeleri onların yetiştireceği çocukların sahip olacağı değerler ve niteliği hakkında bilgi verici olacaktır.

Bu çalışmanın nicel bulguları incelendiğinde sınıf öğretmen adaylarının değerler eğitimi öz yeterliklerinin oldukça yüksek olduğu belirlenmiştir. Bu durum öğretmen adaylarının değerleri kazandırmaya yönelik etkinliklerde kendilerini yeterli gördükleri ve ileride kendi sınıflarındaki öğrencilerinin yaşayabilecekleri olumsuzlukların üstesinden gelmede kendilerine güvendiklerini göstermektedir. Benzer sonuçlara Dönmez ve Avcı (2011), Şahin ve Katılmış (2016), Demirel (2009), Yüksel (2012) ve Milson ve Mehlig (2002) tarafından yapılan çalışmalarda da ulaşılmıştır. Demirel (2009), sınıf öğretmenlerinin karakter eğitimine ilişkin öz-yeterlik inançlarının olumlu düzeyde olduğunu belirlediği çalışmada öğretmenler karakter eğitiminde kendi yetenek ve becerileriyle ilgili olarak (1. tekil şahısla ifadelendirilen maddelerde) daha olumlu yeterlik inancına sahipken; kendileri dışında genel olarak tüm öğretmenlere yönelik olarak ortaya konan durumlarda (3. tekil şahısla ifadelendirilen maddelerde) daha düşük öz-yeterlik gösterdiklerini belirlemiştir. Dönmez ve Avcı (2011) yaptıkları çalışmada sosyal bilgiler öğretmen adaylarının öğrencilerin değer düzeyini geliştirebilme, değerler eğitimi yaklaşımlarını bilme ve kullanma, değerler eğitimi gerçekleştirebilme ve üniversitede alınan değerler eğitimi boyutlarında değerler eğitimi öz-yeterliliklerinin yüksek olduğunu belirlemiştir. Benzer şekilde Avcı (2011) de yaptığı çalışmada da ilköğretim sosyal bilgiler öğretmenlerinin karakter eğitimine ilişkin öz yeterliklerinin yüksek olduğu tespit edilmiştir. Şahin ve Katılmış (2016), sosyal bilgiler öğretmen adayları ile yaptıkları çalışmada adayların yüksek bir öz yeterliğe sahip olduklarını belirlemiştir.

Sınıf öğretmen adaylarının değerler eğitimi öz yeterliliklerinin cinsiyete göre farklılık gösterip göstermediğini belirlemek için yapılan istatistiksel analizler kadın öğretmen adaylarının değerler eğitimi öz yeterliliklerinin istatistiksel olarak anlamlı düzeyde erkeklerden daha yüksek olduğunu göstermektedir. Dönmez ve Avcı (2011) tarafından yapılan çalışmada ise kadın ve erkek sosyal bilgiler öğretmenlerinin karakter eğitimine ilişkin öz yeterlik düzeyleri arasında istatistiksel olarak anlamlı bir

fark belirlenmemiştir. Fakat kadın öğretmenlerin öz yeterlik puan ortalamaları erkek öğretmenlerden daha yüksek olarak belirlenmiştir. Baş ve Hamarta (2015) tarafından yapılan çalışmada da kız öğrencilerin toplumsal, maneviyat, kariyer, entelektüel, insan onuru, özgürlük değerleri puan ortalamalarının erkek öğrencilerden anlamlı düzeyde yüksek olduğunu, Oğuz (2012) kız öğrencilerin özyönelim, evrenselcilik, yardımseverlik ve güvenlik değerlerinde erkeklerden daha pozitif düşündüklerini, Keskin ve Sağlam (2014) ise entelektüel değerler, maneviyat ve özgürlük boyutlarında kadın sınıf öğretmenleri lehine anlamlı bir farklılık olduğunu, Canpolat, Kaya ve Küçüktağ (2010), kız öğretmen adaylarının erkek öğretmen adaylarından manevi değerleri daha fazla önemsediklerini ve Çalışkan ve Sağlam (2012) ise, kız ilköğretim öğrencilerinin erkeklere göre daha hoşgörülü olduklarını belirlemişlerdir.

Yılmaz (2009) kadın ve erkeklerin tercih ettikleri değerleri incelediği çalışmada, kadın öğretmenlerin evrensellik, yardımseverlik, uyum ve güvenlik boyutlarının puan ortalamalarının erkek öğretmenlerin puan ortalamalarından anlamlı bir şekilde yüksek olduğunu belirlemiştir. Yine Mehmedoğlu (2006), kız öğrencilerin erkek öğrencilere oranla hazcılık, öz yönelim, evrenselcilik, iyimserlik, gelenek ve güvenilirlik değerlerine; erkek öğrencilerin ise kız öğrencilere oranla güç, başarı, uyarılım ve uyma değerlerine daha fazla önem verdiklerini tespit etmiştir. Mevcut çalışmanın sonuçları dikkate alındığında kadın öğretmen adaylarının değerler eğitimi yeterliklerinin erkeklerden daha yüksek olması kadınların değer tercihleriyle veya değer tercihi ortalama puanlarının erkeklerden yüksek olmasıyla ilişkili olabilir. Diğer taraftan Demirel (2009), Karaca (2008), çalışmalarında da mevcut çalışma sonuçlarından farklı olarak cinsiyet değişkeni dikkate alındığında karakter eğitimi öz yeterliklerinde anlamlı bir fark belirlenmemiştir.

Keskin ve Sağlam (2014), sınıf öğretmen adaylarının sınıf düzeylerine göre 2. ve 3.sınıf düzeyinde maneviyat boyutu, 1. ve 2. Sınıf düzeyinde ise özgürlük boyutu lehine anlamlı farklılık belirlenmiştir. Dilmaç, Bozgeyik ve Çıkalı (2008), 3. Sınıf öğrencilerinin geleneksellik değerinin diğer sınıf düzeylerine oranla daha yüksek olduğunu, Sarıcı Bulut (2012) ise sınıf düzeylerine göre öğrencilerin değer eğilimlerinin değiştiğini ve güç, hazcılık ve uyarılım değerlerinde anlamlı farklılık olduğunu tespit etmiştir.

Bu çalışmada da öğretmen adaylarının değer eğitimi öz yeterliliklerinde sınıf düzeyleri dikkate alınarak analiz edildiğinde sınıf düzeyleri arasında anlamlı bir farklılık olduğu ve bu farkın 1. Sınıflar lehine olduğu ortaya çıkmaktadır. Yani 1. Sınıf öğretmen adaylarının değer eğitimi öz yeterlikleri 2., 3. ve 4. sınıflardan daha yüksek olarak belirlenmiştir. Çalışmada beklenen sonuç sınıf düzeyi arttıkça öğretmen adaylarının değer eğitimi yeterliklerinin artmasıdır. Fakat 1. Sınıf öğretmen adaylarının değer yeterlik puanlarının daha yüksek olması sınıf öğretmenliği lisans programının değer eğitimi ders içeriğinin gözden geçirilmesi, düzenlenmesinin önemli ve gerekli olduğunu göstermektedir. Ayrıca literatür incelendiğinde öğretmen adaylarının değer eğitimi yeterliklerini sınıf düzeyleri açısından inceleyen çalışma sayısının da oldukça az olduğu belirlenmiştir. Bu nedenle öğretmen adaylarının değer eğitimi yeterliklerini sınıf düzeyi açısından değerlendiren araştırmaların yapılmasının gerekliliği açıktır.

Çalışmadan elde edilen nitel bulguların ilk bölümü öğretmen adaylarının yazılı görüş formlarına verdikleri cevapların analiz edilmesiyle ulaşılan bulgulardır. Bu bulgular incelendiğinde öğretmen adaylarının dikkate değer oranda değerler eğitimini, insanı insan yapan özelliklerin öğretilmesi ve kazandırılması gereken iyi davranışlar eğitimi olarak algıladıkları belirlenmiştir. Öğretmenler tarafından değerler eğitiminin amacının toplum tarafından kabul edilen uygun davranışların kazandırılarak çocuğun sosyalleşmesini sağlamak (Thornberg ve Oğuz, 2013) olduğu ve değerler eğitimiyle her insanın ihtiyacı olan konulara değinildiği, insanların birlikte mutlu mesut yaşayabilmeleri için değerler eğitime ihtiyaç olduğu (Ateş, 2013) düşünceleri bu çalışmada ulaşılan öğretmen adaylarının değerler eğitime yükledikleri anlamla benzerlikler taşımaktadır. Ayrıca Gür vd. (2015) değerler eğitiminin topluma fayda sağlayacağı, çocukların karakter gelişimine ve eğitime katkı sağlayacağı, kültür devamlılığın sağlanması ve kaybolan değerlerin yeniden kazanılmasını destekleyeceği, Yazar (2010) ise öğrencilerin kişilik gelişimlerinin sağlıklı bir biçimde oluşabilmesi ve toplumla uyumlu bir birey olabilmesi için değerler eğitiminin önemli olduğunu çalışmalarında vurgulamışlardır. Öğretmenler tarafından değerlerin, toplumda düzeni sağlayan ve toplum tarafından onaylanmış davranış kalıpları, ahlaki kurallar, gelenek, örf-adet ve kültürel özellikler (Başçı Namlı, 2017) olarak tanımlanıyor olması ve değerlerin kazandırılması gerekliliğinin,

çocukların gelişimini desteklemesi, çocukların sonraki yaşamlarını kolaylaştırması ve sınıf-toplum düzeni için gerekliliği (Ogelman ve Sarıkaya, 2015) gibi hususlarla ilişkilendiriliyor olması da değerler eğitiminin toplum ve birey açısından (Akpınar ve Özdaş, 2013) büyük bir öneme sahip olduğunu göstermektedir. Bu çalışmada öğretmen adaylarınca değerler eğitiminin okulda verilen ve önemli rolün öğretmene düştüğü eğitim olarak algılandığı sonucuna da ulaşılmıştır. Diğer taraftan Akpınar ve Özdaş (2013), değerler eğitiminde okulun rolü olduğunu fakat tek başına etkisiz kaldığını, aile ve çevre desteği ile değerler eğitiminin etkili yapılabileceğini, Çengelci, Hancı ve Karaduman (2013) ise değerler eğitimi okul, aile ve çevreyi içine alan çok boyutlu bir alan olduğunu, değerler eğitiminde tüm okul personeli işbirliği içinde çalışması gerektiğini vurgulamışlardır.

Çalışmada kadın öğretmen adaylarının bir bölümünde değerler eğitiminin karakter gelişimine, kişiliğe yardımcı olan davranışların kazandırılmasını sağlayan bir eğitim olduğu ve bu eğitimde önemli rolün öğretmene düştüğü algısı mevcutken erkek öğretmen adaylarında böyle bir algıya rastlanmamıştır. Kadın öğretmen adaylarından farklı olarak erkek öğretmen adaylarının bir kısmında ise değerler eğitiminin kuralları olan bir eğitim olduğu vurgulanmıştır.

Günümüzde okullarda uygulanan öğretim programlarında bilgi ve beceri eğitiminin yanı sıra değerler eğitimi de işlenmektedir (Aydoğdu, 2017). Yapılan çalışmalarda karakter eğitimi programlarının öğrencilerin başarısına ve gelecekteki sınav puanlarına olumlu katkısı olduğu, daha üst kademelerde okul başarısızlığı ile ilişkili risk faktörlerinde azalmaya neden olduğu vurgulanmaktadır (Brannon, 2008). Bu katkılarda dikkate alındığında hem davranışları ile öğrencilere model olmaları hem de çeşitli yöntem ve tekniklerle öğretim programında yer alan değerleri öğrencilere kazandırmaları ile öğretmene düşen sorumluluklar artmıştır (Özmen, Er ve Gürgil, 2012). Bu sorumlulukları yerine getirebilmek için gelecekte öğretim programının uygulayıcısı olacak öğretmen adaylarının başarılı bir uygulama yapabilmeleri için programın içeriği hakkında bilgi sahibi olması gerekir. Aksi takdirde göreve başladıklarında programda yer alan değerler, onlara uygun etkinlik sunumları ve olası zorluklar hakkında bilgi sahibi olamazlar. Mevcut çalışmada sınıf öğretmen adaylarının çok büyük bir bölümünün ilköğretim programında değerler eğitimine yönelik kazanım ve etkinlikleri incelemedikleri ve bilgi sahibi olmadıkları

belirlenmiştir. Öğretim programını uygulayacak kişiler olmaları bakımından programda değerleri kazandırmaya yönelik ne gibi kazanımlar ve bu kazanımlar için hazırlanmış etkinlikler hakkında bilgi sahibi olmamaları gelecekte mesleklerinin gereklerini yerine getirebilmeleri ve değerler kazandırabilme yeterlilikleri açısından düşündürücüdür.

Çeşitli alanlarda öğretim programının değerler açısından incelendiği çalışmalarda programın eksiklikler içerdiği belirlenmiştir. Çalışmalarda, sınıf öğretmenlerinin öğretim programının değerleri kazandırmada eksiklikleri olduğunu düşündükleri (Yıldırım ve Turan, 2015), sınıf öğretmen adaylarının ilköğretim programının değerler eğitimi ile ilgili kazanımlarının yeterli olmadığını düşündükleri (Merter ve Bozkurt, 2014), öğretmen adaylarının eğitim programlarının değerleri benimsetecek şekilde düzenlenmesi gerektiğini ve farklı etkinlik düzenlemelerine gidilmesi gerektiğini düşündükleri (Fidan, 2009) ulaşılan sonuçlar arasında yer almaktadır.

Çaycı (2018) yaptığı çalışmada sınıf öğretmen adaylarının ilköğretim hayat bilgisi öğretim programını genel olarak yeterli tür ve sayıda değerler içerdiğini, verilen değerlerin genel amaçlar ile uyumlu olduğunu düşündükleri belirlenirken aynı zamanda adayların programın değerleri kazandırmada gerekli olan yaklaşımlar hakkında yeterli açıklama ve yönlendirme içermediği, etkinlik örneklerinin az olduğu ve öğretmenlere rehberlik anlamında eksiklikler içerdiği gibi düşünceleri olduğunu da tespit etmiştir.

Öğretmen adaylarının öğrencilere kazandırılmasını gerekli gördükleri değerler incelendiğinde saygı, dürüstlük, sevgi, sorumluluk, hoşgörü, merhamet, güzel ahlak, vatanseverlik, yardımseverlik, öz güven, nezaket gibi değerler yer almaktadır. Bu görüşler literatürde yer alan ve okul öncesi ve ilköğretim düzeylerinde öğretmen ve öğretmen adayları ile yapılan çeşitli çalışmalarda ulaşılan sonuçlarla benzerlikler taşımaktadır. Sevgi, saygı (Ünal, 2011; Aslan, 2011; Çengelci, Hancı ve Karaduman, 2013; Uzun ve Köse, 2017; Türk, 2009; Erkuş, 2012; Karatekin, Gençtürk ve Kılıçoğlu, 2013; Thornberg ve Oğuz, 2013; Ogelman ve Sarıkaya, 2015; Başçı Namli, 2017; Merter ve Bozkurt, 2014), hoşgörü (Ünal, 2011; Gürdoğan Bayır, Çengelci Köse ve Deveci, 2016; Merter ve Bozkurt, 2014; Ogelman ve Sarıkaya, 2015; Thornberg ve Oğuz, 2013; Tarkoçin, Berktaş ve Uyanık

Balat, 2013; Karatekin, Gençtürk ve Kılıçoğlu, 2013; Erkuş, 2012; Çengelci, Hancı ve Karaduman, 2013), sorumluluk (Çengelci, Hancı ve Karaduman, 2013; Ünal, 2011; Aslan, 2011; Uzun ve Köse, 2017; Karatekin, Gençtürk ve Kılıçoğlu, 2013; Tarkoçin, Berktaş ve Uyanık Balat, 2013; Ogelman ve Sarıkaya, 2015; Başçı Namlı, 2017; Gürdoğan Bayır, Çengelci Köse ve Deveci, 2016), yardımseverlik/dayanışma, paylaşma (Çengelci, Hancı ve Karaduman, 2013; Erkuş, 2012; Tarkoçin, Berktaş ve Uyanık Balat, 2013; Ogelman ve Sarıkaya, 2015; Başçı Namlı, 2017; Merter ve Bozkurt, 2014; Gürdoğan Bayır, Çengelci Köse ve Deveci, 2016), nezaket (Ogelman ve Sarıkaya, 2015; Thornberg ve Oğuz, 2013; Uzun ve Köse, 2017), merhamet (Thornberg ve Oğuz, 2013; Tarkoçin, Berktaş ve Uyanık Balat, 2013), vatanseverlik (Merter ve Bozkurt, 2014; Gürdoğan Bayır, Çengelci Köse ve Deveci, 2016; Tokdemir, 2007; Uzun ve Köse, 2017; Karatekin, Gençtürk ve Kılıçoğlu, 2013) gibi değerler literatürde çeşitli çalışmalarda da önemli görülen, öğrencilere kazandırılması gereken değerler olarak yer almaktadır. Diğer taraftan ise Kılıç ve Babayiğit (2017) ilkokul öğrencilerinde kaybolan değerleri inceledikleri çalışmalarında öğrencilerin saygı, sevgi ve sorumluluk bilinçlerinde azalma olduğunu, öğrencilerin sosyalleşme problemleri olduğunu ve daha benmerkezci olduklarını belirlemişlerdir. Bu durum öğretmenler ve öğretmen adayları tarafından mevcut çalışmada da belirlenen değerlerin önemli görülmesine rağmen öğrencilerde bu değerlerden bazılarında azalma meydana geldiğini göstermekte olup öğretim programının değerler eğitimi açısından yeniden gözden geçirilmesi gerektiğini ortaya koymaktadır.

Ayrıca çalışmada dürüstlük, sorumluluk, merhamet ve hoşgörü değerleri kadın öğretmen adayları açısından erkeklere nazaran daha büyük bir öneme sahipken, güzel ahlak ve vatanseverlik değerleri erkek öğretmen adaylarında kadın öğretmen adaylarına göre daha yüksek bir öneme sahip olarak belirlenmiştir. Ulaşılan bu farklar kültürel olarak bireylerden beklenen kadın, erkek rolleri ile kısmen açıklanabilir.

Çalışmada öğretmen adaylarının çoğunluğunun öğrencilere değerleri kazandırabilmek için aldıkları lisans eğitimlerini yeterli görmedikleri belirlenmiştir. Fidan (2009), Yalar (2010) ve Yazar (2011), Merter ve Bozkurt (2014), Tokdemir (2007), Gür vd. (2015), Berkant, Efendioğlu & Sürmeli (2014) ve Oğuz (2012) tarafından yapılan çalışmalarda öğretmen adaylarının değerleri kazandırmada

kendilerini yeterli görmedikleri, lisans eğitimlerinde değerlere yönelik bir ders almadıkları ve lisans programlarında değerler eğitimi dersini almanın öğrencilere değerleri kazandırmada yararlı olacağını düşündükleri belirlenmiştir. Öğretmen eğitim programlarının değerler eğitimi açısından yeterli olmadığı, öğretmen adaylarının öğrencilerinin tutum ve davranışlarını nasıl değiştireceklerine dair yeterli eğitim almadıkları vurgulanmaktadır (Yolcu ve Sarı, 2018).

Ayrıca Başçı Namlı (2017)'nin yaptığı çalışmada yer alan öğretmenlerin önerilerinde de lisans eğitiminde değerler eğitimiyle ilgili bir dersin verilmesi, değer eğitimiyle ilgili öğretmenlere hizmet içi seminerlerin verilmesinin gerekliliği vurgulanmaktadır. Öğretmenlerin örnek insan rolü ve öğrencilere değer öğretiminde model olma durumu dikkate alındığında değer öğretiminde gerekli bilgi, beceriye sahip olmasının önemi daha da önem arz etmektedir (Başçı Namlı, 2017; Gömleksiz ve Cüro, 2011). Çocukların değerler sistemini etkileyen ve değiştiren faktörlerin çeşitlenmesi dikkate alındığında öğretilecek değerler, uygun yöntem, teknik seçimi ve kullanımı, programla bütünleştirilebilir bir değerler eğitimi sunabilmek ve sahip olunan bilgi eksiklerini giderebilmek için öğretmen adaylarının lisans eğitimleri süresince değerlere yönelik dersler almaları oldukça önemlidir (Yazıcı, 2006; Thornberg ve Oğuz, 2013; Pekdoğan ve Korkmaz, 2017). Yani öğretmen adaylarına değerlerin anlamından etkili öğretimine kadar gerekli bilgi, beceri kazandırılarak öğrencinin değerleri içselleştirebilmesi için aktif olarak öğrenme sürecine dahil olmasını sağlayacak olan etkinlikleri nasıl kullanması gerektiği öğretilir (Kurtde Fidan, 2009). Ancak bu yapıldığında öğretmenin model, rehber rolü gerçekleşebilir.

Öğretmen adaylarının aldıkları lisans eğitimini öğrencilere değerleri kazandırmada yeterli görmemelerinin nedenleri incelendiğinde lisans eğitiminde öğrenilenlerin teorik olması, uygulamaya yapılmaması görüşü ön plana çıkmaktadır. Fidan (2009)'un çalışmasında öğretmen adaylarının derslerin yapısının bilgi temelli olduğunu düşündükleri vurgulanmıştır.

Ayrıca lisans eğitimlerinde değerler eğitime yönelik bir ders almamış olmaları da belirttikleri nedenlerden biri olarak belirlenmiştir. Bu sonuçlar dikkate alındığında lisans eğitiminde verilen değerler eğitimi dersinin teorik olması ve uygulama alanı içermemesi nedeniyle öğretmen adayları tarafından yeterince

içselleştirilemediği, uygulama açısından beklenen yeterliliği gösteremeyecekleri söylenebilir. Başçı Namlı (2017) tarafından da belirtildiği gibi öğretmen adaylarının lisans eğitiminde nitelikli değerler eğitimi dersi alamamış olmaları onların ilerde bilinçli veya bilinçsiz bir şekilde çeşitli yöntem ve tekniklerle değerleri öğrencilere kazandırılmalarına sebep olacaktır. Sınıf öğretmen adaylarının temel eğitim kademesinde olduğu yani öğrencilerin eğitim hayatlarının başlangıç dönemlerinde onlara eğitim verecek kişiler oldukları dikkate alındığında lisans eğitimlerinde nitelikli bir değerler eğitimi almalarının önemi daha da iyi anlaşılabacaktır. Nitelikli bir değerler eğitimi dersi ise haftalık iki saatlik teorik bir ders yerine uygulamanın da olduğu ve ders saatinin artırıldığı, dersin alanında yetkin öğretim elemanları tarafından verilmesi ile gerçekleştirilebilir. Oysaki güncellenen yeni sınıf öğretmenliği lisans programı incelendiğinde değerler eğitimine yönelik olarak lisans 4. Sınıfta ve iki saat teorik olarak “karakter ve değer eğitimi” dersinin yer aldığı görülmektedir. Bu da yaşanan sorunların devam edebileceğini göstermektedir.

Bu çalışmada öğretmen adaylarının saygı, sevgi, dürüstlük, sorumluluk, merhamet değerlerini ilköğretim öğrencilerine kazandırmanın zor olduğunu düşündükleri ortaya çıkmıştır. Öğretmen adaylarının ifade ettikleri değerleri kazandırmanın zor olduğunu düşünmelerinin altında yatan nedenlerden biri lisans eğitimlerinde değerlere yönelik bir ders almamaları ve değerleri kazandırmak için gerekli bilgi, beceri, yöntem ve tekniklere yeterince hakim olmamalarından kaynaklanabilir.

Ünlü ve Kaşkaya (2018)’nın çalışmasında öğrencilerin bireysel ve toplumsal değerleri özümsemesinin giderek zorlaştığı, ailenin çocuğu biricik görmesi ve olumsuz davranışlarını desteklemesi veya görmezden gelmesinin öğretmenin okuldaki işini zorlaştırdığı vurgulanmaktadır.

Okul öncesi öğretmenleri ile yapılan bir çalışmada öğretmenler çocuklara en zor kazandırılacak değerler olarak vefa, adalet, sabır, empati, fedakarlık gibi değerleri ifade etmişlerdir. Bu değerleri kazandırmayı zor olarak değerlendirme nedenlerinin ise soyut kavramlar olmaları, çocukların ise soyut düşünememeleri, benmerkezci yapıları ve çocukların hazır bulunuşluk düzeyleri olduğu vurgulanmıştır.

Aktepe ve Tahiroğlu (2016)'nın belirttiği gibi değerler soyut yapılardır. Dolayısıyla değerler eğitimi de bilişsel süreçteki eğitimlerin yöntem ve stratejilerinden farklı yöntem ve stratejiler bilmeyi ve kullanmayı gerektirir. Değerlerin etkili olarak kazandırılmasında öğretmenin de kazandırmayı amaçladığı değerleri içselleştirmesi, düşünce ve davranışlarıyla da bunu yansıtmayı gerekir. Aksi halde model olma özelliğini gerçekleştirmediği gibi değerleri kazandırmakta da zorlanabilir. Değerlerin kazanımını kolaylaştırmak için değerleri dayatmak yerine günlük yaşam durumları içine değerlerin entegre edildiği etkinlik örnekleri sunulurak çocukların değerlerinin önemini fark etmesi ve daha kolay kazanması sağlanabilir.

Öğretmen adayları değerleri kazandırmanın önündeki zorlukların başında ailenin olduğunu, değerlerin okulda değil de öncelikli olarak ailede kazandırılması gerektiğini düşünmektedirler. Yapılan çalışmalarda öğretmenler ve öğretmen adayları değerler eğitiminde ailenin büyük bir öneme sahip olduğu görüşünde hemfikir olduğu ortaya çıkmaktadır (Akpınar ve Özdaş, 2013; Ünlü ve Kaşkaya, 2018; Yalar ve Yelken Yanpar, 2011; Başçı Namlı, 2017; Fidan, 2009). Değerler sonradan kazanılmaktadır ve temelleri birey dünyaya geldiği andan itibaren içinde bulunduğu çevre olan ailede atılmaya başlar (Fidan, 2009; Uyanık Balat ve Balaban Dağal, 2009). Bireyin değer kazanımının en hızlı ve etkili olduğu, kişiliğinin şekillendiği dönemin büyük bir bölümünün aile içinde geçtiği dikkate alındığında bireylerin iyinin, doğrunun, güzelin farkında olması ve içselleştirmesinde (Sağlam, 2017) ailenin değerleri ve yaklaşımının ne kadar önemli olduğu daha da iyi anlaşılmaktadır.

Ayrıca değerler eğitiminde aile katılımının öğrencilerin akademik başarısını artırdığı (Fan ve Chen, 2001; Brannon, 2008), öğretmenler ve öğretmen adayları değerler eğitiminde ailelerin destek olmadığını, öğretmenle işbirliği yapmadığını (Ogelman ve Sarıkaya, 2015; Kılcan, 2010; Yalar ve Yelken Yanpar, 2011; Chou, Yang ve Huang, 2014; Türk, 2009; Üner, 2011; Gür vd. 2015; Meydan ve Bahçe, 2010), okulda kazanılan değerlerin ailede yeterince pekiştirilmediğini (Kurtulmuş, Tösten ve Gündaş, 2014; Akbaş, 2004; Ünlü ve Kaşkaya, 2018) veya ailede öğretilen değerler ile okulda öğretilen değerlerin farklılaştığını (Fidan, 2009; Akbaş, 2004; Baydar, 2009; Kurtulmuş, Tösten ve Gündaş, 2014; Yiğittir, 2009; Atbaşı, 2007) ve ailelerin yeterince bilgi sahibi olmadığını, eğitimsiz olduğunu (Baydar, 2009;

Kurtulmuş, Tösten ve Gündaş, 2014; Gür vd. 2015; Türk, 2009) gibi hususları değerlerin kazandırılması önündeki engeller olarak belirtmişlerdir. Bu zorlukların önüne geçebilmek için çocuklarının ilk ve en önemli öğretmeni olan anne babaların (Brannon, 2008) onların düşünce, tutum ve davranışlarının şekillenmesindeki etkisi dikkate alınarak öğretmenle işbirliği içinde değer kazanım sürecinde yer alması gerekmektedir. Ayrıca ailelerin günümüz koşullarının çocuklar ve gençler üzerindeki etkisi, toplumsal yozlaşma ve kendine ve kültürüne yabancılaşma, değerlerden yoksunluğun etkileri gibi konularda farkındalıklarının artırılması, değerler ve değerlerin topluma uyumlu, faydalı bir birey olmadaki önemi, kültürün devamlılığı, toplumun birliği ve beraberliğindeki rolü hususlarında bilgilendirilmelerinin önemli olduğu açıktır. Çünkü aile bir değer eğitim merkezidir. Bu merkezde anne babaların iyi bir model olması, sözlerinden ziyade davranışlarıyla örnek olması gerekir.

Ancak aileler bu noktalarda desteklenebilirse okulun değer kazandırmada olumlu katkıları ortaya çıkabilir (Park ve Peterson, 2006; Ünlü ve Kaşkaya, 2018).

Öğretmenlerin toplumları bir arada gelecek nesillere taşıyacak olan milli, manevi ve evrensel değerleri kazandırabilmesi için öncelikle kendisinin bu değerlerin neler olduğu ve nasıl korunması, kazandırılması gerektiği konusunda bilgi sahibi olmaları gereklidir. Öğretmen adaylarının ise lisans eğitimleri sürecinde değerleri nasıl algıladıklarını, tanımladıklarını belirlemek geleceğin öğretmenlerinin mevcut düzeyleri hakkında bilgi verici olacaktır. Aynı zamanda öğretmen eğitimcileri ve program geliştiriciler içinde bilgi verici olacaktır (Demir Atalay ve Fırat Durdukoca, 2018).

Çalışmada öğretmen adaylarının değer kavramına yönelik oluşturdukları metaforların analizi ile ortaya çıkan temalar incelendiğinde adayların değerleri içinde yaşanılan toplumu belirleyen ve toplum için faydalı yararlı bir unsur olarak algıladığı, toplumun dengesini sağlayan ve değersiz bir toplumun var olamayacağı düşüncesinde oldukları anlaşılmaktadır. Yine öğretmen adaylarının değerleri yaşam kadar temel olarak gördükleri ve toplumsal olarak gerekliliğine ve işlevine önem verdikleri, hayattaki kararlara rehberlik eden, sistematik, çeşitli ve karmaşık bir yapıya sahip olup insanın ayrılmaz bir parçası olduğu algısına sahip oldukları sonucuna ulaşılmıştır. Benzer şekilde sınıf öğretmen adaylarıyla yapılan bir çalışmada adayların değerleri günlük hayatın bir parçası ve vazgeçilmez bir unsuru

olarak algıladıkları, değerlerin insanlar arasındaki ilişkileri etkilediği ve bireylerin davranışlarında ve alacağı kararlarda rehber olduğunu düşündükleri belirlenmiştir (Aladağ ve Kuzgun, 2015). Yazar, Özekinci ve Lala (2017) tarafından yapılan bir çalışmada ise öğretmenlerin değerler eğitimini toplumu bir arada tutan ve toplumun devamlılığını sağlayan norm ve kurallar bütünü olarak algıladıkları ve değerler eğitiminin geleceğin inşasında çok önemli bir yere sahip olduğunu düşündükleri, Aydın ve Sulak (2015)'ın çalışmasında da ise değerlerin birleştirici, şekillendirici, mutluluk kaynağı ve yol gösterici olarak algılandığı belirlenmiştir. Yani mevcut çalışmaya paralel sonuçlar elde edilmiştir.

Öğretmen adaylarının değerlerin toplum için faydalı, gerekli bir şey olduğunu düşünmeleri ve birey ve yaşam kadar önemli görmeleri onların değerleri kazandırmak için gerekli olan bilgi ve beceriyi kazanma motivasyonlarını artıracığı düşünülmektedir.

Bu çalışmanın sonuçları sınıf öğretmenliği programına kayıtlı 210 öğretmen adayı ile sınırlı olup benzer düzey ve gruplarda tekrarlanmasının bulguların geçerliğini artıracığına inanılmaktadır.

5. KAYNAKÇA

Akbaba Altun, S. “Eğitim Yönetimi ve Değerler”. Değerler Eğitimi Dergisi, 2003, 1 (1), 7-17.

Akbaş, O. *Türk Milli Eğitim sisteminin duyuşsal amaçlarının ilköğretim II. kademe- deki gerçekleşme derecesinin değerlendirilmesi*. Yayınlanmamış Doktora Tezi. Ankara: Gazi Üniversitesi 2004.

Akpınar, B. ve Özdaş, F. “İlköğretimde değerler eğitimine ilişkin öğretmen görüşleri: nitel bir analiz”. Fırat Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi, 2013, 23(2), 105-113.

Aktepe, V. ve Tahiroğlu, M. *Değerler Eğitimi Yaklaşımları Ve Etkinlik Örnekleri*. The Journal of Academic Social Science Studies, 2016, 42, 361-384.

Aktürk, F. G. *Çocukta değerler eğitimi açısından Üzeyir Gündüz’ün eserleri*. Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Afyon Kocatepe Üniversitesi, Afyon 2012.

Aladağ, S. ve Kuzgun, M. P. “Sınıf Öğretmeni Adaylarının ‘Değer’ Kavramına İlişkin Metaforik Algıları”. *Sakarya Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 2015, (29), 163-193.

Anılan, B. Preservice Science Teachers Metaphoric Perceptions about Chemistry Concept. *Journal of Qualitative Research in Education – JOQRE*. 2017. 5(2), 6-27.

Aral, D. *Milli Eğitim Bakanlığı’nın hazırladığı 6. sınıf türkçe ders kitabında yer alan değerler üzerine bir araştırma*. Yayınlanmamış yüksek lisans tezi. Abant İzzet Baysal Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü: Bolu 2008.

Aslan, M. M. ve Bayrakçı, M. “Metaforik düşünme ve öğrenme yaklaşımının eğitim öğretim açısından incelenmesi”. *Millî Eğitim* 2016, (171), 100-108.

Atbaşı, C. *İlköğretim ikinci kademe altıncı ve yedinci sınıfta Sosyal Bilgiler dersinin öğretimi ve öğretiminde yaşanan güçlükler*. Yayınlanmamış yüksek lisans tezi, Selçuk Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Konya 2007.

Aydın, E. ve Sulak, E.S. “Sınıf Öğretmen Adaylarının Değerlere Yönelik Metaforları”. *Bartın Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 2015, 4(2), 482-500.

Aydın, M. Z. Okulda Değerler Eğitimi. *Eğitime Bakış*, 2010, 6(18), 16-19.

Aydın, M.Z. ve Akyol Gürler, Ş. *Okulda Değerler Eğitimi*, Ankara: Nobel Yayınları, 2012.

Aydın, M.Z. ve Gürler, Ş. A. *Okulda değerler eğitimi: yöntemler ve teknikler-kaynaklar*. Ankara: Nobel, 2013.

Aydoğdu, F. “*Erzincan Değerler Eğitimi Projesinin Öğretmen Görüşlerine Göre Değerlendirilmesi*”. Manas Sosyal Araştırmalar Dergisi, 2017, 6(2).

Ateş, F. *İlkokul ve Ortaokul Öğretmenlerinin Değerler Eğitimi Ve Uygulamalarına Yönelik Görüşleri Üzerine Nitel Bir Araştırma*. Yayınlanmamış yüksek lisans tezi. Yeditepe Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, İstanbul, 2013.

Bacanlı, H. *Duyuşsal Davranış Eğitimi* (3. Basım), Ankara: Nobel Yayınları, 2006.

Balat, G. U. ve Dağal, A. B. *Okul Öncesi Dönemde Değerler Eğitimi Etkinlikleri*. Ankara: Kök Yayıncılık, 2009.

Balcı, F. A. ve Yanpar Yelken, T. “*İlköğretim Öğretmenlerinin “Değer” Kavramına Yükledikleri Anlamlar*”. Hacettepe Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi, 2010, 39,81-90.

Balcı, N. *İlköğretim 6. Sınıf Sosyal Bilgiler Dersinde Değer Eğitiminin Etkililiği*. Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, İstanbul: Marmara Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü, 2008.

Baloğlu, M. ve Balgalmış, E. “*İlköğretim ve ortaöğretim yöneticilerinin özdeğerlerinin betimlenmesi: Tokat ili örneği*”. Değerler Eğitimi Dergisi, 2005, 3 (10), 19 – 31.

Baş, V. ve Hamarta, E. “*Üniversite öğrencilerinde değerler ve yaşamın anlamı arasındaki ilişki*.” Değerler Eğitimi Dergisi, 2015, 13(29), 369- 391.

Başçı Namlı, Z. “*Sınıf Öğretmenlerinin Perspektifinden Değerler Eğitiminin İncelenmesi: Erzurum Örneği*”. İnsan Ve Toplum Bilimleri Araştırmaları Dergisi, 2017, 6(1), 343-367.

Baydar, P. *İlköğretim Beşinci Sınıf Sosyal Bilgiler Programında Belirlenen Değerlerin Kazanım Düzeyleri ve Bu Süreçte Yaşanılan Soruların Değerlendirilmesi*. Yüksek lisans tezi, Çukurova Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Adana 2009.

Berkant, H., Efendioğlu, A. ve Sürmeli, Z. “*Değerler Eğitime Yönelik Öğretmen Görüşlerinin İncelenmesi*”. Turkish Studies - International Periodical For The Languages, Literature And History Of Turkish Or Turkic, 2014, 9(5), 427-440, Ankara-Turkey.

Brannon, D. “*Character education- a joint responsibility*”. Condensed from Kapa Delta Pi Record, 44, 2008, 62-65.

Büyüköztürk, Ş., Kılıç Çakmak, E., Akgün, Ö. E., Karadeniz, Ş. Ve Demirel, F. *Bilimsel Araştırma Yöntemleri*. Ankara: Pegem Akademi Akademi 2014.

Canpolat, E., Kaya, M. ve Küçüktağ, İ. “*Öğretmen Adaylarının Değer Algısı*”, 9. Sınıf Öğretmenliği Eğitimi Sempozyumu (20-22 Mayıs 2010), Elazığ, 1123-1126.

Chang, F. ve Munoz, MA. “*School personnel educating the whole child: Impact of character education on teachers’ self-assessment and student development*(*Bütün çocuğu eğiten okul personeli: Karakter eğitiminin öğretmenlerin kendini değerlendirmesi ve öğrenci gelişimi üzerindeki etkisi*)”. Journal of Personnel Evaluation in Education. 19(1-2), 2006, 35-49.

Chou, M.J., Yang, C.H. & Huang P.C. *The Beauty of Character Education on Preschool Children's Parent-Child Relationship. Procedia Social and Behavioral Sciences*, 143, 527-533. (The paper presented at 3rd Cyprus International Conference on Educational Research, CY-ICER 2014, 30 January–1 February 2014, Lefkoşa, North Cyprus).

Çağlar, A., “*Okul öncesi dönemde değerler eğitimi, İçinde (Ed.) Sevinç, M., Erken Çocuklukta Gelişim ve Eğitimde Yeni Yaklaşımlar*”, İstanbul: Morpa, 2005.

Çalışkan, H. ve Sağlam, H. İ. “*Hoşgörü Eğilim Ölçeğinin Geliştirilmesi ve İlköğretim Öğrencilerinin Hoşgörü Eğilimlerinin Çeşitli Değişkenler Açısından İncelenmesi*”. Kuram ve Uygulamada Eğitim Bilimleri, 2012, 12 (2), 1431-1446.

Çalışkur, A. ve Aslan, A. E. “*Rokeach Değerler Envanteri Güvenirlilik ve Geçerlik Çalışması*”. Balıkesir Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi, 2013, 16(29), 81-105.

Çaycı, B. 2017 *İlkokul Hayat Bilgisi Dersi Öğretim Programının Öğretmen Adayı Görüşlerine Göre Değerlendirilmesi*. IJETSAR (International Journal Of Education Technology and Scientific Researches), 2018, 6, 74-98.

Çelikkaya, T. ve Seyhan, O. “*Değerlerin Kazanılmasındaki Etkili Faktörler (Öğrenci Görüşleri)*”. Balıkesir Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi, 2016.

Çelikkaya, T. ve Seyhan, O. “*Sosyal Bilgiler Öğretmenlerinin ve Öğretmen Adaylarının Evrensel Değerlere İlişkin Metafor Algıları*”. E-Uluslararası Eğitim Araştırmaları Dergisi, 2017, 8(3), 65-87.

Çengelci, T., Hancı, B. ve Karaduman, H. “*Okul ortamında değerler eğitimi konusunda öğretmen ve öğrenci görüşleri*”. Değerler Eğitimi Dergisi, 11(25), 2013, ss.33-56.

Çengelci Köse, T. *İlkokul döneminde değer eğitiminde okul-öğretmen ve ailenin rolü*. S. Yağan Güder (Ed.). Okulöncesi ve İlkokul Döneminde Değerler Eğitimi içinde (ss.139-149). Ankara: Eğiten Kitap, 2015.

Çetin, N. ve Balanuye, Lor, M. J. *Learning And Teaching About Vkyg(Vkayg Hakkında Öğrenme ve Öğretme)*, N., Üniversitesi Fen-Edebiyat Fakültesi Felsefe Dergisi(24), 2000, ss.191-203.

Demir Atalay, T. ve Fırat Durdukoca, Ş. “*Öğretmen adaylarının değerlere ilişkin metaforları*”. Ana Dili Eğitimi Dergisi, 6(4), 2018, ss.894-923.

Demirci Güler, M. “*Sınıf öğretmen adaylarının fen ve teknoloji dersine ilişkin metaforik tanımlamaları*”. Elektronik Sosyal Bilimler Dergisi. www.esosder.org Cilt 11, 2012, sayı 41, ss.(53-63).

Demirel, M. “*Sınıf öğretmenlerinin ve okul yöneticilerinin karakter eğitimine ilişkin öz-yeterlilik inançları*”. Hacettepe Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi, 37, 2009, ss.36-9.

Derman, A. “*Lise öğrencilerinin kimya kavramına yönelik metaforik algıları*”. International Periodical For The Languages, Literature and History of Turkish or Turkic 9(5), 2014, ss.749-776.

Dilmaç, B. *İlköğretim öğrencilerine insani değerler eğitimi verilmesi ve ahlaki olgunluk ölçeği ile sınanması*. Yayımlanmamış yüksek lisans tezi, Marmara Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü, 1999.

Dilmaç, B., Bozgeyikli, H. ve Çıkılı, Y. “*Öğretmen Adaylarının Değer Algılarının Farklı Değişkenler Açısından İncelenmesi*”. Değerler Eğitimi Dergisi, 6 (16), 2008, ss.69-91.

Dönmez, C. ve Avcı, E. “*Sosyal Bilgiler Öğretmenlerinin Karakter Eğitimine Dair Öz Yeterlikleri*”, Uluslar arası Sosyal Bilimler Eğitimi Dergisi, 2(2), 2011, ss.114-128.

Döş, İ. “Aday öğretmenlerin Müfettişlik Kavramına İlişkin Öğretmen Görüşlerinin ve Metaforik Algılarının Belirlenmesi”. Gaziantep Üniversitesi, Sosyal Bilimler dergisi, 3(3), 2010, ss.607-629.

Duit, R. “On The Role Of Analogies And Metaphors in Learning Science(Öğrenme Biliminde Analojilerin ve Metaforların Rolü)”. Science Education, 75, 1991, ss.649–672.

Edgington William D. “To Promote Character Education, Use Literature for Children and Adolescents (Karakter Eğitimi Teşvik Etmek ve Çocuklar ve Gençler İçin kullanımı)”, The Social Studies, May/June, 2002, ss.113-116.

Ekşi, H. “Temel insani değerlerin kazanılmasında bir yaklaşım: Karakter eğitimi programları”. Değerler Eğitimi Dergisi. 1 (1), 2003, ss.79-96.

Erkuş, S. *Okul öncesi öğretmenlerinin okul öncesi eğitim programındaki değerler eğitimi ile ilişkin görüşlerinin değerlendirilmesi*. Yüksek Lisans Tezi. Dicle Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Diyarbakır, 2012.

Fan, X. and M. Chen. *Parental Involvement and Students’ Academic Achievement: A Meta-Analysis*. Educational Psychology Review 13(1): 2001, ss.1–22.

Fidan, N. K. “Öğretmen adaylarının değer öğretilimine ilişkin görüşleri”. Kuramsal Eğitimbilim Dergisi, 2,(20), 2009, ss.1-18. Erişim Tarihi: 16 Eylül 2011, [http:// www.keg.aku.edu.tr](http://www.keg.aku.edu.tr)

Fixler, B. A *Caring And Sharing Environment Helps Teach Values Kindergarten Students*, 2000, ED 445781.

Fraenkel, J.R. ve Wallen, N.E. *How to desing and evaluate research in education(Eğitimde Araştırma Nasıl Tasarlanır ve Değerlendirilir)*. New York: McGaw-Hill International Edition, 2006.

Gömlüksiz, M.N. ve Cüro, E. “Sosyal Bilgiler Dersi Öğretim Programında Yer Alan Değerlere İlişkin Öğrenci Tutumlarının Değerlendirilmesi”. Uluslararası İnsan Bilimleri Dergisi, 8 (1), 2011, ss.95-134.

Güçlü, M. “Türkiye’de Değerler Eğitimi Konusunda Yapılan Araştırmalar”. Uluslararası Sosyal Araştırmalar Dergisi, 8(38), 2015, 720-732.

Gültekin, M. “İlköğretim Öğretmen Adaylarının Eğitim Programı Kavramına Yükladıkları Metaforları”. Anadolu Üniversitesi. Eğitim ve Bilim, cilt 38, 2013, sayı 169.

Gündüz, M., Saygılı, G., & Sulak, S. E. “Sınıf Öğretmenlerinin 3. Sınıf Öğrencilerine Değerler Eğitimiyle Kazandırılmak İstenen Davranışlara Yönelik Metaforik Algıları”. Eğitim ve İnsani Bilimler Dergisi: Teori ve Uygulama [Journal of Education and Humanities: Theory and Practice], 5(10), 2014, ss.73-94.

Gür, Ç., Koçak, N., Şirin, N., Şafak, M. ve Demircan, A. “İlköğretim Öğretmenlerinin Değerler Eğitimine İlişkin Görüşleri Ve Karşılaştıkları Güçlüklerin İncelenmesi : Ankara Örneği”. Asya Öğretim Dergisi, 3(1), 2015, ss.78-91.

Gürdoğan Bayır, Ö., Çengelci Köse, T. ve Deveci, H. “Sınıf Öğretmeni Adaylarına Göre İlkokullarda Değerler Eğitimi”.Ahi Evran Üniversitesi Kırşehir Eğitim Fakültesi Dergisi, 2016, ss. 317 – 339.

Gürhan, E. İlkokullarda Uygulanan Değerler Eğitimi Uygulamalarının Yönetici Ve Sınıf Öğretmenlerinin Görüşlerine Göre Değerlendirilmesi (Konya-Selçuklu Örneği). Yayınlanmamış Yüksek lisans Tezi. Necmettin Erbakan Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü Temel Eğitim Anabilim Dalı Sınıf Eğitimi Bilim Dalı. Konya, 2017.

Halstead, J.M. Values and values education in schools. In J. M. Halstead, and M.J. Taylor (Eds), Values in education and education in values, 1996, (pp. 3-14).Washington, DC: Falmer Press.

Halstead, J. M. ve Taylor, M. J. “Learning And Teaching About Values: A Review Of Recent Research(Değerler Hakkında Öğrenme ve Öğretme: Son Araştırmalar Üzerine Bir İnceleme)”. Cambridge Journal Of Education, 30(2), 2000, ss. 169-203.

Hansen, D.T. *Exploring the Moral Heart of Teaching: Toward a Teacher's Creed*. New York: Teachers College Press, 2001.

Hökelekli H. *Ailede, Okulda, Toplumda Değerler Psikolojisi ve Eğitimi*, Timaş Yay., İstanbul, 2011.

Hökelekli, H., ve Gündüz, T. “Üstün yetenekli çocukların değer yönelimleri ve eğitimleri”. R. Kaymakcan. vd. (Ed.), Değerler ve Eğitimi içinde (ss.371- 396). İstanbul: Dem Yayınları, 2007.

İşcan, C. Demirhan *İlköğretim Düzeyinde Değerler Eğitimi Programının Etkililiği*, Yayınlanmamış Doktora Tezi, Ankara: Hacettepe Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, 2007.

Karaca, R. *İlahiyat Fakültesi Öğrencilerinin Değer Yönelimleri*. Yüksek Lisans Tezi, Marmara Üniversitesi, İstanbul, 2008.

Karatekin, K., Gençtürk, E. & Kılıçoğlu, G. “Öğrenci, sosyal bilgiler öğretmen adayı ve öğretmenlerin değer hiyerarşisi”. Adıyaman Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi, 6(14), 2013, ss. 411-459.

Karma, E., H. ve Kahil, R. (2005). The Effect of “Living Values: An educational program” on behaviors and attitudes of elementary students in a private school in lebanon. Early Childhood Education Journal, 33, 2.

Katılmış A. *Sosyal bilgiler derslerindeki bazı değerlerin kazandırılmasına yönelik bir karakter eğitimi programı geliştirilmesi*. Yayınlanmamış doktora tezi, Marmara Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, 2010.

Kaymakcam R. ve Meydan H. “Ahlak, Değerler ve Eğitimi”. Bülent Ecevit Üniversitesi İlahiyat Fakültesi Dergisi, Cilt 1, Sayı 2, 2014, ss. 167-174.

Kelleci, D. *Sınıf Öğretmen Adaylarının İklim Kavramına İlişkin Algılarının Metaforlar Yoluyla İncelenmesi*. Yüksek Lisans Tezi. Giresun Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü İlköğretim Anabilim Dalı, 2014.

Keskin, U. ve Sağlam, H. “Sınıf Öğretmeni Adaylarının İnsani Değerlere Sahip olma Düzeylerinin Çeşitli Değişkenler Açısından İncelenmesi”. 4(1), 2014, ss. 81 – 101.

Kılcan, B. *İlköğretim 6. Sınıf Sosyal Bilgiler öğretim programında yer alan değerler öğretimine ilişkin öğretmen görüşleri (Kırşehir ili örneği)*. Yayınlanmamış yüksek lisans tezi. Niğde Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Niğde, 2009.

Kılıç, D. ve Babayigit, Ö. “İlkokul Öğrencilerinde Kaybolan Değerler”, International Journal Of Eurasian Education And Culture, Issue: 2, 2017, ss. (81-92).

Korkmaz, F. Ve Ünal, S. “Okul Öncesi Öğretmenlerinin “Teknoloji” Kavramına İlişkin Metaforik Algılarının İncelenmesi”. Mustafa Kemal Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi, Cilt:13, 2016, Sayı:35, Ss:194-212.

Korkmaz, Ö. Ve Buyruk. B. “Öğrencilerin Fen Bilimleri Dersine Dönük Kavramları Günlük Hayatla İlişkilendirme Durumları”. On Dokuz Mayıs Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi. 35(1), 2016, ss. 159-172.

Kurtdede Fidan, K. “Öğretmen Adaylarının Değer Öğretimine İlişkin Görüşleri”. Kuramsal Eğitim Bilim, 2(2), 2009, ss.1-18.

Kurtulmuş, M., Tösten, R. & Gündaş, A. “İlköğretim 1. kademe öğretmenlerinin değerler eğitimi sürecinde karşılaştıkları sorunlar”. Değerler Eğitimi Dergisi, 12(27), 2014, ss. 281-305.

Lickona, T. “The return of character education (Karakter Eğitiminin Geri Dönüşü)”. Educational Leadership. 51 (3), 1993, ss. 6- 11.

Lowe, C. “Practicing and preservice teachers’ sense of efficacy for character education. (Öğretmenlerin Karakter Eğitiminde Etkinlik Uygulamadaki Düşünceleri)”. Honors Thesis, University of Connecticut: Connecticut, 2013.

M.E.B. (2010). İlk ders (53 nolu) genelgesi. <http://www.egitimvevzuat.com/index.php/01009091422/2010/lk-ders-201053-genelge.html> erişim: 19.01.2019, 17:08.

MEB. Sosyal Bilgiler Dersi Öğretim Programı (İlkokul ve Ortaokul 4, 5, 6 ve 7. Sınıflar). Ankara: MEB, 2018.

Mehmedoğlu, A. U. “İlahiyat Fakültesi öğrencilerinin değer yönelimleri ve dindarlık-değer ilişkisi: Marmara Üniversitesi İlahiyat Fakültesi örneği”. Marmara Üniversitesi İlahiyat Fakültesi Dergisi, 30, 2006, ss. 133-167.

Merter, F. & Bozkurt, E. Sınıf Öğretmenliği Bölümü Öğrencilerinin Değerler Eğitimine İlişkin Görüşleri. Turkish Studies, 9(5), 2014, ss. 441-451.

Meydan, H. “Okulda Değerler Eğitiminin Yeri Ve Değerler Eğitimi Yaklaşımları Üzerine Bir Değerlendirme”. Bülent Ecevit Üniversitesi İlahiyat Fakültesi Dergisi, 1(1), 2014, ss.93-108.

Meydan, A. & Bahçe, A. “Hayat Bilgisi Öğretiminde Değerlerin Kazandırılma Düzeylerinin Öğretmen Görüşlerine Göre Değerlendirilmesi”. Uluslararası Avrasya Sosyal Bilimler Dergisi, 1 (1), 2010, ss.20-37.

Milson A.J. ve Mehlig L.M. “Elementary School Teachers’ Sense Of Efficacy For Character Education (İlköğretim Öğretmenlerinin Karakter Eğitiminde Yeterlilik Duygusu)”. The Journal of Educational Research. 6 (1), 2002, ss. 47-53.

Ogelman, H. G. ve Sarıkaya, H. E. “Okul öncesi eğitimi öğretmenlerinin değerler eğitimi konusundaki görüşleri: Denizli ili örneği”. Sakarya Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi, 29, 2015, ss.81-100.

Oğuz, E. “Öğretmen Adaylarının Değerler Ve Değerler Eğitime İlişkin Görüşleri”. Kuram Ve Uygulamada Eğitim Bilimleri-Değerler Eğitimi Sempozyumu Ek Özel Sayısı, 12(2), 2012, ss. 1309-1325.

Okumuş, E. “Toplum Ve Ahlak Eğitimi”, Eğitime Bakış Dergisi, 6(18), 2010, ss. 28-32.

Özmen, C., Er, H. ve Gürgil, F. “İlköğretim Branş Öğretmenlerinin Değerler Eğitime İlişkin Görüşleri Üzerine Bir Araştırma”. Mustafa Kemal Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi. 9 (17), 2012, ss. 297-303.

Park, N., and Peterson, C. *Moral competence and character strengths among adolescents: The development and validation of the values in action inventory of strengths for youth*, Journal of Adolescence, 29(6), 2006, ss. 891-909.

Pekdoğan, S. “Çocukluk Döneminde Amerika’da Uygulanan Değerler Eğitimi Programları”, Hitit Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi, Yıl 10, Sayı 1, Haziran 2017, Ss. 503-520.

Pekdoğan, S. ve Korkmaz, H. “Okul öncesi eğitime devam eden 5-6 yaş çocuklarına verilen değerler eğitime ilişkin öğretmen görüşlerinin incelenmesi”. Mustafa Kemal Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi. Cilt 14/Sayı 37. 2017. (S 9-72).

Prestwich, D. L. “Character education in america's schools(Amerika okullarında karakter eğitimi)”. The School Community Journal,14(1), 2004, ss. 1-11.

Rokeach, M. “The Nature Of Human Values(İnsani Değerlerin Doğası)”. New York: Tha Free Pres, 1973.

Russell, J. Moral consciousness in a community of ingurry, Journal of Moral Education, 31, 2, 2002.

Saban 2004 <http://dergipark.gov.tr/tebd/issue/26128/275216>

Saban, A. “Okula ilişkin metaforlar”. Educational Administration: Theory and Practice, 55, 2008, ss. 459-496.

Sağlam, H. İ. *Bir Değer Ve Eğitim Merkezi Olarak Aile*. Pegem Akademi, Ankara, 2017.

Sapsağlam, Ö. *Okul Öncesi Dönemde Karakter ve Değerler Eğitimi Teoriden Uygulamaya*. Ed. Ömeroğlu, E. Pegem Akademi, Ankara, 2016.

Sarıcı Bulut, S. “*Gazi Eğitim Fakültesi Öğrencilerinin Değer Yönelimleri*”. Uluslararası Türkçe Edebiyat Kültür Eğitim Dergisi, 3 (1), 2012, ss. 216-238.

Selvitopu, A. Bora, V. ve Taş, A. “*Orta öğretim öğrencilerine kazandırılması gereken değerlere ilişkin velilerin okuldan beklentileri*”. Kastamonu Eğitim Dergisi, 23(3), 2014.

Sezer Soydemir, Ş. *Okul Öncesi Öğretmen Ve Ebeveynlerinin Birbirlerini Ve Okul Öncesi Çocuklarını Nasıl Algıladıklarının Metaforlar Yoluyla İncelenmesi*. Selçuk Üniversitesi, Eğitim Bilimleri Enstitüsü, İlköğretim Anabilim Dalı, Okul Öncesi Eğitimi Bilim Dalı, 2011.

Soydaş, S. *Öğrencilerin Hayat Bilgisi Derslerinde Edindikleri Demokrasi ve Demokratik Yaşamla İlgili Kavramlara İlişkin Oluşturdıkları Metaforların Hermenectic Yaklaşımla İncelenmesi*. Yüksek Lisans Tezi. Çanakkale On Sekiz Mart Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, İlköğretim Ana Bilim Dalı, Sınıf Öğretmenliği Bilim Dalı, 2010.

Şahin, T. ve Katılmış, A. “*Sosyal Bilgiler Öğretmen Adaylarının Değerler Eğitimi Öz-Yeterlilikleri*”. Alan Eğitimi Araştırmaları Dergisi (ALEG), 2(1), 2016.

Tarkoçin, S., Berktaş, D. ve Uyanık Balat, G. “*Okul öncesi öğretmenlerinin sınıf içi etkinliklerde çocuklarla olan iletişimlerinde kullandıkları değerlerin incelenmesi*”. Pegem Eğitim ve Öğretim Dergisi, 3(2), 2013, ss. 37-49.

TDK, <http://sozluk.gov.tr/> 23.02.2019

Thornberg, R. ve Oguz, E. Teachers’ Views On Values Education: A Qualitative Study in Sweden and Turkey. *International Journal of Educational Research*, 59(1), 2013, ss. 49-56.

Thornberg, R. Values education as the daily fostering of school rules. *Research in Education*, 80, 2008.

Tokdemir, M.A. *Tarih öğretmenlerinin değerler ve değer eğitimi hakkındaki görüşleri*. (Yayımlanmamış yüksek lisans tezi). Karadeniz Teknik Üniversitesi/ Sosyal Bilimler Enstitüsü, Trabzon, 2007.

Tural, D. *Üniversite Öğrencilerinin Üniversite ve İdeal Üniversite Algıları*. Yüksek Lisans Tezi. Gaziantep Üniversitesi Eğitim Bilimleri Anabilim Dalı, 2011.

Türk, İ. *Değerler eğitiminde saygı*. Yayınlanmamış yüksek lisans tezi. Gaziosmanpaşa Üniversitesi Sosyal Bilimleri Enstitüsü, Tokat, 2009.

Ulusoy, K. ve Dilmaç, B. *Değerler Eğitimi*. Pegem Akademi yayıncılık. Ankara, 2018.

UNESCO, “*Living Values Education Overview(Yaşayan Değerler Eğitime Genel Bakış)*”. 2010.

Uyanık Balat, G. “*Okul Öncesinde Değerler Eğitim*”. (Ed: Uyanık Balat, G.). Okul Öncesinde Değerler Eğitimi ve Etkinlik Örnekleri, ss.2-32, Pegem Yayınları, Ankara 2012.

Uyanık Balat, G. ve Balaban Dağal, A. *Okulöncesi Dönemde Değerler Eğitimi Etkinlikleri*. (2. Baskı). Ankara: Kök Yayıncılık 2009.

Uyanık, B. *İlköğretim İkinci Kademe Öğrencilerinin Küresel Çevre Sorunlarına Yönelik Metaforları*. Yüksek Lisans Tezi. Gaziosmanpaşa Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, İlköğretim Anabilim Dalı, 2012.

Uzun, M. ve Köse, A. “*Okul Öncesi Eğitimde Değerler Eğitiminin Uygulanmasına Yönelik Öğretmen Görüşleri*”. Bayburt Eğitim Fakültesi Dergisi, 12(23), 2017, ss. 305-338.

Ünal, F. “*Öğretmenlerin Öğrencilerine Kazandırmak İstedikleri Değerlere Yönelik Bir İnceleme*”. Eğitim ve İnsani Bilimler Dergisi: Teori ve Uygulama, 2 (4), 2011, ss. 3-24.

Ünlü, İ. ve Kaşkaya, A. “*Sosyal bilgiler öğretmenlerinin değer eğitimine ilişkin görüşlerinin incelenmesi*”. Uluslararası Türkçe Edebiyat Kültür Eğitim Dergisi, 7(4), 2018, ss. 2656-2679.

Üner, E. *Okul Öncesi Eğitim Programındaki 36-72 Aylık Çocuklara Farklılıklara Saygı Eğitimi Kazandırmanın Öğretmen Görüşleri Doğrultusunda Değerlendirilmesi*. (Yayınlanmamış yüksek lisans tezi). Erciyes üniversitesi/Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Kayseri, 2011.

Vincent, P. E. (2003). *Roles and procedures for character education*. The first step toward school civility (2nd ed). Chapel Hill, NC: Character Development Publishing.

Whitbeck, L. B. ve Gecas, V. “*Value attributions and value transmission between parents and children (Ebeveynler ve Çocuklar Arasındaki Değer Nitelikleri ve Değer Aktarımı)*”. Journal of Marriage and the Family, 50, 1988, ss. 829-840.

White, F.A. & Matawie, K.M. “*Parental morality and family processes as predictors of adolescent morality (Ebeveyn Ahlakı ve Aile Süreçleri, Ergen Ahlakının Habercisi Olarak)*”. Journal of Child & Family Studies, 13 (2), 2004, ss. 219.

Yalar, T. *İlköğretim sosyal bilgiler programında değerler eğitiminin mevcut durumunun belirlenmesi ve öğretmenlere yönelik bir program modülü geliştirme.* (Yayımlanmamış doktora tezi) Mersin Üniversitesi/ Sosyal Bilimler Enstitüsü, Mersin, 2010.

Yalar, T. ve Yelken Yanpar, T. “*Değerler Eğitiminin İyileştirilmesi İle İlgili Öğretmen Görüşlerinin Belirlenmesi Ve Bir Program Modülü Örneğinin Geliştirilmesi*”. Elektronik Sosyal Bilimler Dergisi, 10 (38), 2011, ss. 79-98.

Yazar, T. *İlköğretim Sosyal Bilgiler Programında Değerler Eğitiminin Mevcut Durumunun Belirlenmesi Ve Öğretmenlere Yönelik Bir Program Modülü Geliştirme*, Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Mersin: Mersin Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, 2010.

Yazar, T., Özekinci, B. ve Lala, Ö. “*Öğretmen ve okul yöneticilerinin değerler eğitimi kavramına ilişkin metaforik algıları*”. Eğitimde Nitel Araştırmalar Dergisi, 5(3), 2017, ss. 245-269.

Yazıcı, K. “*Değerler Eğitimi'ne Genel Bir Bakış*”. Türklük Bilimi Araştırmaları (TÜBAR), (19), 2006, ss. 499-523.

Yıldırım, N. ve Turan, S. “*Sınıf Öğretmenlerinin Hayat Bilgisi Dersi Öğretim Programındaki Değerlerin Kazandırılma Sürecine Yönelik Görüşleri*.” Eğitimde Kuram ve Uygulama, 11 (2), 2015, ss. 420-437.

Yılmaz, E. “*Öğretmenlerin Değer Tercihlerinin Bazı Değişkenler Açısından İncelenmesi*”. Değerler Eğitimi Dergisi, 7/17, 2009, ss. 109-128.

Yiğittir, S. “*İlköğretim öğrenci velilerinin okullarda kazandırılmasını arzuladığı değerler*”. Değerler Eğitimi Dergisi. 8 (19), 2010, ss. 207-223.

Yolcu, E., Sarı, M. “*Teachers’ qualities and self-efficacy perceptions in character education (Öğretmenlerin Karakter Eğitiminde nitelikleri ve Öz Yeterlik Algısı)*”. Acta Didactica Napocensia, 11(3-4), 2018, ss. 35-48.

Yüksel, G. *İlköğretim öğretmenlerinin karakter eğitimi yetkinlik inançları ile ahlaki olgunluk düzeyleri arasındaki ilişki*. Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Eskişehir Osmangazi Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Eskişehir, 2012.

6. EKLER

Ek 1 - Öğretmen Adayları Değerler Eğitimi Yeterlik Ölçeği

Sınıf düzeyi:

Cinsiyet:

	Kesinlikle katılıyorum	Katılıyorum	Kararsızım	Katılmıyorum	Kesinlikle katılmıyorum
Öğrencilerimle doğru ve yanlış konularını genellikle rahat bir şekilde tartışacağımı düşünüyorum					
Bir öğrenci evde olumsuz bir duruma maruz kaldığında onun karakterini etkilemek için çok fazla bir şey yapabileceğime inanmıyorum*					
Öğrencilere iyi bir rol model olacağımı düşünüyorum					
Öğrencilerin daha nazik ve kibar olmasında öğretmenlerin genellikle bir katkısı olduğunu düşünmüyorum*					
Öğrencilerin başkalarına daha saygılı davranması genellikle öğretmenin bu özelliği daha fazla sergilemesinden kaynaklanır					
Öğrencilerin sorumluluk duygusunu nasıl geliştireceğim konusunda kararsızım*					
Öğrencilerin karakterlerinde olumlu değişimlere sebep olabilecek stratejileri nasıl kullanacağımı biliyorum					
Öğrencilere dürüst olmayı öğretebileceğimden emin değilim*					
Öğrenciler, genellikle öğretmenler tarafından cesaretlendirildiğinde görevlerini veya ödevlerini yapmaya gayret gösterirler					
Öğrencilerini başkalarına karşı saygılı olmaları için cesaretlendiren öğretmenlerin onların sosyal ilişkilerinin gelişiminde pek fazla katkıları olmaz*					
Ailesinin çok fazla ilgilenmediği bir çocuğun karakter gelişimini olumlu yönde etkileyebilirim					
Aileler çocuklarının sorumluluk duygusunun geliştiğini fark ederlerse bu muhtemelen okulda öğretmenin bu özelliği teşvik etmesindendir					
Bazı öğrenciler saygılı olmayı teşvik eden öğretmenleri olsa bile saygılı olmazlar*					
Sürekli olarak yalan söyleyen bir öğrencim olduğunda onu bu davranışı bırakması konusunda ikna edebileceğimi düşünüyorum					
Öğrencilerin nezaketsiz davranması öğretmenlerin bu özelliği yeterince sergileyememesindendir*					
Eğer bir çocuk evde sorumluluk alması konusunda teşvik edilmezse öğretmen okulda bu özelliği pek kazandıramaz					
Bir öğrenciyi başkalarına karşı saygılı olmanın önemli olduğuna ikna etmenin zor olduğunu düşünüyorum*					
Bir öğrencinin daha merhametli olmaya başlaması öğretmenin daha ilgili bir sınıf ortamı oluşturmasındandır					
Ben iyi bir model olduğum için öğrencilerin karakterlerini etkileyebileceğimi düşünüyorum					
Öğrencilere dürüst olmanın ne anlama geldiğini öğretmek onların daha dürüst olmalarına sebep olmaz*					
Öğrencilerin daha merhametli olmalarını sağlamak için neler yapmam gerektiğini bilmiyorum*					
Öğretmenler dürüst olmayan öğrencilerden sorumlu tutulamaz*					
Öğrencilerin karakterlerinin gelişimi için sürekli daha iyi yollar arayacağımı düşünüyorum					
Okulda öğrencilerini sorumluluk almaya teşvik eden öğretmenler onların okul dışında da sorumluluk alma düzeylerini etkileyebilirler					

Ek 2 - Yazılı Görüş Formu

1. Değerler eğitimi nedir? Açıklar mısınız?
2. İlköğretim programında değerler eğitimi ile ilgili kazanım ve etkinlikleri incelediniz mi, bilginiz var mı?
3. Sizce ilköğretimde öğrencilere kazandırılması gereken değerler nelerdir?
4. Aldığınız lisans eğitimi öğrencilere değerleri kazandırmak için yeterli görüyor musunuz? Açıklar mısınız?
5. Sizin öğrencilere kazandırılmasının zor olduğunu düşündüğünüz değerler nelerdir? Nedenini açıklayınız.

Ek 3 – Metafor

Değer.....
.....gibidir.

Çünkü.....
.....

7. ÖZGEÇMİŞ

Kişisel Bilgiler	
Adı Soyadı	SEVGİ EKİZ
Doğum Yeri ve Tarihi	TERME/02.03.1990
Eğitim Durumu	
Lisans Öğrenimi	AĞRI İBRAHİM ÇEÇEN ÜNİVERSİTESİ
Yüksek Lisans Öğrenimi	AĞRI İBRAHİM ÇEÇEN ÜNİVERSİTESİ
Bildiği Yabancı Diller	
Bilimsel Faaliyetler	
İş Deneyimi	
Stajlar	
Projeler	
Çalıştığı Kurumlar	MEB
İletişim	
E-posta Adresi	so-ho_55@hotmail.com
Yüksek Lisans Mezuniyet Tarihi	
17.06.2019	